

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i zielowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 567 P

Poznań, niedziela dnia 10 grudnia 1933

Rok XXVIII

Poznań, 9 grudnia.

Niemiecka hodowla rasy

Śmiało rzec można, że nigdzie tak nie wpłynęły na politykę nauki biologiczne, a specjalnie antropologia, jak w hitlerowskich Niemczech. Stało się to dzięki długoletniej pracy niemieckich kół rasowych i eugenicznych, prowadzonych od całych dziesiątków lat. W rezultacie tej pracy przegotowanej utarło się w publicznej opinii niemieckiej przeświadczenie, że jednym z celów państwa jest hodowla rasy niemieckiej.

Hodowlana ideologia przejęli się — jak wiadomo — hitlerowcy. O celach ruchu hodowli rasy pisano oczywiście bardzo dużo w wielkich i naukowych książkach niemieckich. Ciekawym jest jednak ujęcie ich przez praktycznego polityka. Z ujęciem tego typu możemy się zapoznać w artykule Rudolfa Haasego p. t. „Rassezucht“. Artykuł ten ukazał się w lipskiej „Die Sonne“, zesz. 11.

W czasopiśmie tem, szerzącym rasowy pogląd na świat, pisują tacy ludzie, jak min. Darre, teoretyk prawa Nicolai, geograf hitlerowski Banse, H. Günther i wielu innych bardzo wpływowych działaczy. Głosy zatem, pojawiające się w tem czasopiśmie, są bardzo ważne i poważne. Sam zresztą Haase jest jednym z przywódców narodowo-socjalistycznych i propagatorem myśli rasowej.

My, Polacy, dla których niebezpieczeństwo niemieckie jest i zawsze pozostanie aktualne, mamy wszelki powód po temu, by dobrze znać niemieckie dążenia rasowe. To też podajemy bieg myśli Haasego:

Wedle niego dopiero ruch rasowy dał narodowi niemieckiemu możność zdecydowanego wystąpienia przeciw Żydom. W rezultatach nauki o rasie uzyskał narodowy socjalizm najostrejszą broń przeciw Żydom. Rasizm niemiecki sprawi to, że Żydzi nigdy nie potrafią się wśliznąć do nowego państwa niemieckiego. Sprawa żydowska naród niemiecki już może się nawet nie zajmować. Niemcy bowiem nie przestaną istnieć z tego powodu, jeśli ostateńi Żyd ucieknie z Niemiec w 1933, a nie 1933 roku.

Natomiast grozi narodowi niemieckiemu całkiem poważnie wielkie niebezpieczeństwo, jeśli naród niemiecki przestanie okazywać wolę do życia, wyrażoną w licznej i zdrowym potomstwie. Nie wystarczy mieć po dwoje dzieci, aby naród był silnym narodem. Musi ich być dużo, aby słabe mogły wymierać, aby przy życiu pozostawały dzieci silne i odporne. Natura chce ostrej selekcji. Tylko narody, podlegające ostrej selekcji, są narodami dzielnymi.

Niemcy, o ile będą robiły postępy w depopulacji, nie ostaną się przed naciskiem innych narodów. Na świecie bowiem trwa wieczny biologiczny bój poszczególnych grup ludzkich. Jeżeli utrzyma się dotychczasowy stosunek urodzin, zachodzący pomiędzy religijnymi wyznaczeniami w Niemczech, to z końcem stulecia Niemcy będą przeważnie katolickim krajem.

Corocznie uchylają się Niemcy od urodzenia jednego miliona dzieci. Przy-

W Anglii i Francji o Lidze Narodów

Wybitny poseł konserwatywny, Amery wypowiedział się za reorganizacją Ligi — Głosy przeciwko planowi Mussoliniego — Paul Boncour w obronie Ligi

Londyn. (Tel. wł.) Przywódca prawego skrzydła konserwatystów Amery wypowiedział się w mowie wygłoszonej w Birmingham energicznie za reformą Ligi Narodów. Z uznaniem podkreślił fakt, że przez uchwałę wielkiej rady faszystowskiej tą sprawę poruszono.

Jedyną drogą do uratowania instytucji genewskiej jest wykreślenie ze statutów Ligi wszystkich klauzul dotyczących sankcyj, oraz przekształcenie Ligi Narodów teoretycznie i praktycznie na organizację o charakterze wyłącznie konsultatywnym, która byłaby tem samem poniekąd stałą międzynarodową konferencją. Nie przeciwstawiała by się ona sile wybuchu wojny, lecz wzmocniałaby pokój na drodze pokojowej.

Dał wypowiedział się Amery za oddzieleniem od Ligi Narodów traktatu wersalskiego, przez co umożliwiłoby się Niemcom powrót do Genewy. Oznaczałoby to, że Liga nie będzie się zajmowała zagadnieniem rozbrojenia oraz że przynosi się Niemcom prawo decydowania o swych zbrojeniach.

Ponadto winny się w Lonie Ligi utworzyć grupy państw, które porozumiałyby się pomiędzy sobą nad zastępstwem w Radzie Ligi. Jako przykład przytacza Amery Wielką Brytanię oraz unję panamerykańską.

Warszawa. (Tel. wł.) Według doniesień z Londynu i Paryża obie stolice występują przeciwko planowi reformy Ligi Mussoliniego. „Manchester Guardian“ zwraca uwagę, że mocarstwa nie posiadają ani dostatecznej siły ani prawa do zmian układu terytorjalnego w Europie. Polska i Mała Ententa wzrosły od r. 1919 olbrzymio w siłę i nie pozwolą nikomu rozporządzać swoją własnością.

Bernus w „Journal des Debats“ utrzymuje, że w rozmowie z François Poncet'em Hitler poruszył sprawę granic zachodnich i wschodnich, dając do zrozumienia, że pragnąłby mieć wolną rękę w ich rozwiązywaniu. Oczywiście sprawa Zagłębia Saary i rozbrojenie Niemiec zajmuje punkt centralny w dezyderatach kanclerza. (w)

pusćmy, że wyżyłoby z tych dzieci tylko pół miliona, to dałoby to rocznie ćwierć miliona rekrutów. Wobec tego Niemcy tracą dwa i pół miliona żołnierzy w jednym dziesięcioleciu.

Jakże inaczej — wywodzi dalej Haase — zachowuje się naród rosyjski. Pomimo strat wojennych oraz olbrzymich strat, poniesionych w rewolucji rosyjskiej, ilość Rosjan stale się zwiększa. To samo dzieje się u Czechów i Polaków. Francja może Niemców na wypadek wojny napaść swoimi kolonialnymi wojskami.

Zresztą, jeśli tak dalej pójdzie, nie trzeba będzie wogóle żadnej wojny, aby podbić Niemcy. Wystarczy poczekać do czasu zmniejszenia się niemieckiej ludności. Wtenczas można będzie Niemcy bez wielkiego ryzyka rozebrać.

Nietylko jednak należy powiększyć naród niemiecki pod względem ilościowym. Także jego jakość pozostawia bardzo dużo do życzenia. Prof. Lenz dochodzi do wniosku, że trzecia część Niemców tworzy grupę ludzi mniej wartościowych. Zmniejszyć ich ilość ma wprowadzone prawo o sterylizacji.

Niemcy muszą w swej polityce zwrócić większą uwagę na imigrację i emigrację. Nie można z kraju wypuszczać tegoż elementu ludzkiego, aby on zasilał obce organizmy narodowe, jak to

Paryż. (Tel. wł.) Na przyjęciu dla dziennikarzy i publicystów Paul Boncour złożył oświadczenie, zapewniające, że — gotowa do rozpatrzenia wszelkich propozycji w sprawie przekształcenia Ligi Narodów — Francja bronić będzie wszelkimi sposobami jej istnienia. Widzicie więc panowie — zakończył Paul Boncour — i możecie to stwierdzić, że ani przez chwilę nie dopuszczaliśmy możliwości narażenia pośrednio czy bezpośrednio na szwank Ligi Narodów oraz, że zasady jej bez względu na wszystko pozostaną podstawą naszej polityki.

Paryż. (PAT.) W sobotnim „Le Journal“ Saint Brice zwraca uwagę na to, że min. Boncour, nie czekając na

przyjazd Benesa, ustalił stanowisko Francji wobec projektu reformy Ligi Narodów.

Zdaniem publicysty rząd francuski chętnie przyjmie ulepszenie i reformę procedury genewskiej, ale sprzeciwi się kategorię wszelkiej zmiany zasady. Francja nie może się zgodzić ani na przemianowanie Ligi w dyrektorjat mocarstw, ani na ustanowienie hierarchii państw. Musi również odrzucić wszelkimi siłami przemianowanie Ligi w instrument rewizji traktatów. W ten sposób manewr włosko-angielski, mający na celu wprowadzenie Niemiec do Ligi, został zdemaskowany.

Pożar stajni wyścigowej w Berlinie

Z trudem zdolano uratować 150 rasowych koni

Berlin. (Tel. wł.) W stajni wyścigowej w Zehlendorf wybuchł ubiegłej nocy olbrzymi pożar, który zniszczył cały budynek, wyrządzając szkody na kilkaset tysięcy marek.

Okolo godz. 3.30 zauważył stróż ogień, alarmując natychmiast cały personel. W stajni znajdowało się 130 koni wyścigowych o dużej wartości, wśród nich znany „General“, który ostatnio

pod mjr. Buerknerem wygrał w Rzymie, dalej zwycięzca olimpijski „Caracalla“. Konie natychmiast pozwalniano z uwięzi i po uciążliwych oraz długich staraniach pomieszczano je w sąsiednich stodołach.

Z powodu 15-stopniowego mrozu, prace ratownicze były bardzo utrudnione.

Widoki rokowań francusko-niemieckich

„Daily Telegraph“ wymienia trzy możliwości tych rokowań

Londyn. (PAT.) „Daily Telegraph“ rozważając widoki rokowań francusko-niemieckich wymienia trzy możliwości:

1) Francja trzymać się będzie ściśle litery traktatu wersalskiego i poparta przez sprzymierzeńców odrzuci rozbrojenie własne, oraz zagrozi sankcjami, wynikającymi z traktatu wersalskiego wraz zbrojenia się Niemiec.

2) Francja rozpocząć bezpośrednie rokowania z Niemcami nie oglądając się na nikogo i dążyć będzie do porozu-

mienia z Niemcami na szerokiej płaszczyźnie. Tego rodzaju próba nie uzyskałaby jednak poparcia francuskich polityków, jako zagrażająca egzystencji Ligi Narodów oraz konferencji rozbrojeniowej.

3) Francja zobowiązuje się do rozmów z Niemcami w ograniczonych ramach i według określonego planu celem osiągnięcia warunkowego porozumienia, które następnie byłoby przedłożone W. Brytanji, Włochom, Ameryce, Polsce, Belgii, M. Entencie oraz Rosji sowieckiej do aprobaty. Porozumienie to byłoby następnie wprowadzone jako część składowa do komisji rozbrojeniowej, opracowanej w Genewie. Aczkolwiek plan ten wywołuje również zastrzeżenia we Francji, zwłaszcza jeśli chodzi o określenie, w jakim stopniu W. Brytanja i Włochy gotowe są udzielić gwarancji co do zmuszenia Niemiec do poddania się kontroli zbrojeń, to jednak ma on we Francji, zdaniem „Daily Telegraphu“, największe szanse powodzenia.

Paryż. (PAT.) Prawicowy deputowany Ybarnegaray, opowiedział się za nawiązaniem rozmów francusko-niemieckich, co spotkało się z pewnymi protestami na łamach prasy prawicowej.

„Journal des Debats“ pisze, że zastrzeżenia i warunki, jakie wysuwa Ybarnegaray zostaną wkrótce zapomniane, względnie niedotrzymane, a pozostanie tylko wrażenie ogólne i nieścisłe, że Ybarnegaray porął swym autorytetem tak niebezpieczną akcją dyplomatyczną.

Słuszna kara

Warszawa. (Tel. wł.) W Lublińcu został skazany książę Gojfryd Hohenlohe za zatrudnienie 8 obcokrajowców bez zgody na to władz wojewódzkich na 4 tys. zł grzywny. (w)

DR. KAROL STOJANOWSKI.

Niesłychana wystawa

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Berlin, 8 grudnia.

Wystawę wschodnią urządzono w Berlinie bardzo w porę. Jeżeli ktokolwiek, kiedykolwiek i gdziekolwiek tużdził się w związku z kokietującymi Polskę w ostatnim czasie gestami niemieckimi, że jest to jakaś rzeczywista zmiana albo nawet cień zmiany celów polityki niemieckiej wobec Polski, powinien pójść na tę wystawę. Powinni ją przede wszystkim zwiedzić wszyscy polscy dyplomaci i wogóle wszyscy, którzy mają jakikolwiek wpływ na kształtowanie się polskiej polityki. Kto ją bowiem dokładnie przestuduje, ten zobaczy odwróconą plastycznie linię polityki i zamiarów niemieckich wobec Polski.

Cóż znaczą wszystkie gładkie słowa, coż znaczy wypieranie się „Angriffu”, że wystawa nie ma tendencji rewizjonistycznych — wobec linii politycznej, której wystawa ta służy i którą uwydatnia naprawdą niezrównanie. Możeby być jej inicjatorem tylko wdzięczni, że urządzili ją właśnie teraz i że nadal jej nadmiar tak bardzo oficjalny charakter, pod protektoratem prezydenta Rzeszy, z udziałem najbardziej oficjalnych osobistości w Komitecie honorowym, ministrów Fricka, Goeringa, Darré, Kerrla, Essera, Schmidta, Seldtego, licznych namiestników poszczególnych państw związkowych i t. d. i t. d.

Co do nas, nie ludziliśmy się ani na chwilę co do istoty zmiany taktyki niemieckiej, zapowiadając już ją i analizując jej istotę po pierwszym przemówieniu Hitlera podczas posiedzenia Reichstagu w maju b. r. i w dalszych artykułach. Niemiecka polityka wschodnia trwa w całej pełni, a przybrała tylko w ostatnim czasie inne oblicze taktyczne. Kto zresztą zna ideologię hitlerystów, ten musiał sobie zgóry powiedzieć, że kwestja niemieckiej polityki wschodniej do doświadczenia do władzy Hitlera nie zostanie usunięta w cień, ale wprost przeciwnie, stanie się ośrodkiem dążenia Niemiec. Pozostaje ona w związku z teorjami rasami hitlerystów, które swego czasu przedstawił obszerne, z jego nauką o odrodzeniu rdnienia narodu niemieckiego przez zwiążanie go z ziemią (polityka chłopska i rolnicza ministra Darré) i z tezą, że tę ziemię naród niemiecki zyskiwał w historii przez ekspansję na wschodzie, i to ekspansję kolonizacyjną. Kolonizacja obszarów słowiańskich i polskich stworzyła podstawę pod państwo pruskie, które, zdaniem hitlerystów, dokonało dziejowego zadania w rozwoju narodu niemieckiego. Politykę tę należy zdaniem tego prądu nadal uprawiać. Na wschodzie bowiem znajduje się „obszar bez granic” (tytuł jednej z map na wystawie). Do tego obszaru może następować wylew żywiołu, który zdaniem prądu hitlerowskiego, osadzając się na ziemi, tworzy rdzeń i siłę narodu niemieckiego. Dlatego polityka kolonizacji wschodniej stoi na pierwszym miejscu zadań, które sobie wykreślił hitlerystów.

Nowszą jest stosunkowo teoria, która powstała również w tonie tego prądu, co do sposobu, w jakim mógłby nastąpić ten wylew. Nie wyłącza on oczywiście sposobów innych, a więc także sposobu użycia siły, gdyby po temu nastąpiły dogodny warunki. O tworzeniu w Niemczech narzędzi siły pomówimy przy najbliższej sposobności. Póki jednak takie warunki nie istnieją, teoria, która stanowi podstawę dzisiejszej łagodnej polityki Niemiec w stosunku do Polski, wychodzi z innych założeń.

Znajduje się na wystawie ciekawa mapa, której tytuł opiewa: „Polska ma na zachodzie pokojowego sąsiada: Jedno najście (Einmarsch) podczas 400 lat”. Za to — opiewa dalszy ciąg napisu — Niemcy mają na zachodzie złego sąsiada (Francia), bowiem najścia są niezliczone. Zobrazowane to jest wszystko plastycznie wielką ilością linii, prowadzących od granicy francuskiej w głąb Niemiec w przeciwstawieniu do jednej jedynej linii, prowadzącej pod Warszawę z czasów wkroczenia wielkiego elektora razem ze Szwedami do Polski. W tym samym związku należy wymienić mapę pod tytułem „Polen verfallt” („Polska się rozklada”), w której rozbiory Polski dokonują się niejako same, i części Polski poprostu spadają do otwartego łona germańskiego.

Istnieje teoria niemiecka, że jest możliwa kolonizacja wschodnia — w zgodzie z Polską. Książęta piastowscy — mówią Niemcy — sprowadzali

przecież sami Niemców do miast polskich, Niemcy otrzymały później kraje polskie bez wojny — czyż historia nie może się powtórzyć? I to tembardziej, gdyby się udało zawikłać raz jeszcze Polskę na wschodzie. Zbliżenie polsko-niemieckie może wywołać zmniejszenie odporności polskiej na wszelkie rodzaje penetracji pokojowej, może dopomóc do powstania rozmaitych kombinacji. Bardzo ciekawe były słowa Rosenberga przy otwarciu wystawy, kiedy mówił on, że narody, znajdujące się dawniej pod panowaniem rosyjskim, odłączyły się państwowo i politycznie od bolszewizmu i zwróciły do Europy, co powinno spowodować zagadnienie przeciwieństw, ale współdziałania. Ruch hitlerowski — mówił — jest tem zadaniem przejętym.

W dzisiejszej taktyce Niemiec te motywy niewątpliwie istnieją, aczkolwiek byłoby grubą lekkomyślnością — co podkreślamy z naciskiem — przypuszczać, że „pokojowa” taktyka nie zastąpiłaby zastąpioną inną w każdej chwili, która rokowałaby widoki doświadczenia do celu „szybszym” i pewniejszym sposobem. Być też może, że te teorie „pokojowej” penetracji krążą tylko w niektórych kołach, i że w wielu innych obecna taktyka „łagodzenia” traktowana jest wyłącznie jako sposób zyskania na czasie i ewentualnego, możliwie nie zakłóconego, przeczekania do odpowiedniego momentu, gdy ją można już będzie bez obawy zmienić.

Najprawdopodobniej oba momenty istnieją obok siebie jednocześnie, a do nich dołączają się jeszcze aktualne rozmaite rachuby i korzyści takiej polityki, o których już pisaliśmy.

Do tego tła z dniem każdym dołączają się nowe posunięcia, jak n. p. otwarcie narodowego instytutu wychowawczego w zamku krzyżackim w Malborgu i zmiana uniwersytetu krajowego w Prusach w Królewcu na uniwersytet Rzeszy. Dołączamy do tego zapowiedź prezydenta Prus Wschodnich Kocha, że wkrótce żaden student niemiecki nie będzie dopuszczony do egzaminu, o ile nie będzie się mógł wykazać najmniej jednym semestrem, przebytym na jednym z wschodnich uniwersytetów, a zobaczymy, w jakim kierunku właśnie dzisiaj w dalszym ciągu, a może jeszcze z większym naciskiem, wychowuje się młoda generacja.

A to jest bardzo ważne dla oceny na przyszłość stosunków polsko-niemieckich. Specjalny obóz młodzieży hitlerowskiej rozbito na pierwszym piętrze wystawy, a mali trębaczowie hitlerowskich mundurach wygrywają grzmiące marsze i fanfary. Zwiedzają ją tłumnie szkoły i organizacje. Propagandę robi się około niej ogromną. A coż ona głosi?

Program niemieckiej ekspansji wschodniej, i to program nieograniczony. Na najciekawszym z punktu widzenia politycznego czwartym piętrze wystawy istnieje szereg obok siebie zawieszonych map, z których — wspomniana już powyżej — pierwsza przedstawia właśnie „przestrzeń bez granic” (dosłowny tytuł) i w dalszym ich ciągu między innymi — granice traktatu brzeskiego, to znaczy określone w nim granice Polski i Ukrainy. To nie są mapy, to jest plastycznie przedstawiony program. W stosunku do Polski są na wystawie niesłychane rzeczy i cały arsenał rewizjonistycznej propagandy niemieckiej. Jest mapa powstała i napis, że Polska o własnej sile nie mogła oderwać „niemieckich” krajów wschodnich od Niemiec, jest mapa, jak wojska niemieckie i — ukraińskie odpięły bolszewików, a Polska tymczasem „zaczęła rozszerzać swoje granice”, jest mapa, jakby był wypadek plebiscyt, gdyby go się było zastosowało w byłym zaborze pruskim, przyczem jedynie w części Poznańskiego przyznaje nam się łaskawie 50 proc. głosów, a reszta opowiedziałaby się rzekomo za Niemcami, jest mapa i plastyczne wyobrażenie rozcinania Śląska, są mapy i widoki „rodziania” linii komunikacyjnych i t. d. przez nowe granice, jest mapa „pokoju tyłyckiego bez korytarza”, są mapy, wykazujące rzekome fałszywe map ludnościowych, dostarczonych na konferencję pokojową, jest oczywiście mapa Dmowskiego dostarczona Wilsonowi — wogóle, czego tam nie ma w tym kierunku? Czyż mamy wyliczać ekspozycje archeologiczne, dowodzące, że kraje wschodnie to były „urgermanisches Land”, mapy, jakby wyglądały inne kraje „z korytarzami”, mapa „Ni-

POSTRZAŁ

wywołany przeżębieniem lub upadkiem wymaga dla leczenia ciepła i spokoju. Skuteczną kurację przeprowadzić można w domu przy pomocy kompresów z mulu Piszczanńskiego „Gamma”. Okłady gotowe do użycia sprzedają apteki i drogerje. Tg eac

szczenie pomników, architektury i sztuki przez Polaków po bitwie pod Grunwaldem”, mapy kolonizacji Hohenzollernów, nie mówiąc o takich drobnostkach, jak przywłaszczenie sobie Kopernika i t. d.

Wielu wybitnych osobistości dało na wystawę swoje autografy, w których w rozmaitych odmianach deklarują, że „wschód jest krajem, rozstrzygającym o losie Niemiec”, a któryś z nich pisze: „Klaus Fellenstein wolał z zamku malborskiego za cofającymi się Polakami: I tak będziemy zawsze zwycięzcami, choćby się nie wiem jak często nadymali pychą. Albowiem my jesteśmy miłością, a wy jesteście nienawiścią. My chcemy budować, a wy chcecie tylko zagarnąć (raffen).”

Powtarzamy, że nie rozporządzamy poprostu miejscem na to, żeby wszystko wyliczać. Czy to jest wystawa tylko rewizjonistyczna? Słowo „rewizjonistyczna” jest o wiele za słabe. Jest to wystawa propagandy nieograniczonej ekspansji żywiołu niemieckiego na wschód, zrobiona celowo z olbrzymim aparatem i wysiłkiem. Ekspansji w każdym kierunku, kulturalnej i fizycznej, przyczem uwydatnia się specjalnie chęć szkolenia młodych pokoleń dla tego celu.

Jak w tem świetle wygląda polityka normalizacji stosunków polsko-niemieckich? Otóż normalizacja i piękne słowa przy tego rodzaju propagandzie chyba się prędka skończą. To są żarty. Stosunki polsko-niemieckie tylko wtedy mogą się ułożyć normalnie, gdy strona niemiecka wyrzeknie się programu wschodniego. Ale normalizowanie umysłów narodu niemieckiego w tym kierunku, jaki uwidoczniła wystawa, — to nie może być strawne dla żadnego narodu, mającego poprostu instynkt samowychowawczy. Wystawa nie jest dla nas niespodzianką. Może jednak, raz jeszcze podkreślając niezmienione dążenie polityki niemieckiej, oddać duże usługi dla aktualnej oceny stosunków.

JERZY DROBNIK.

„Zmaterjalizowani” Poznańczycy

Redaktor „Myśli Narodowej”, p. Jan Rembieniński poświęca na łamach warszawskiego „ABC” szereg trafnych uwag wyników ostatnich wyborów do rad miejskich w Wielkopolsce.

P. Rembieniński stwierdza, że w pozostałych dzielnicach Polski pokutuje jeszcze pogląd, jakoby rodacy z Wielkopolski i Pomorza byli „zmaterjalizowani”.

„Jakże zabawne są te utarte komuny — stwierdza autor, — gdy zestawie je z nieodpartym świadectwem rzeczywistości! Jeżeli w tym wypadku określenia te mają wogóle znaczyć coś sensownego, „zmaterjalizowaniem” nazwiemy kierowanie się przede wszystkim względem na interesy materialne, „idealizmem” natomiast — oddawanie pierwszeństwa motywom natury idealnej. O stopniu „zmaterjalizowania” danego społeczeństwa najwłaściwiej chyba informować będzie stwierdzenie, w jakiej mierze te albo tamte pobudki rozstrzygają w praktyce o jego postępowaniu.

„Otóż tu właśnie wyniki ostatnich wyborów do rad miejskich na ziemiach zachodnich są sprawdzianem, szczególnie w dobie dzisiejszej wymownym. Owe 463 mandaty Obozu Narodowego w Wielkopolsce, do których dodać jeszcze można 86, zdobytych przez pozostałe stronnictwa opozycji — owe, słowem, 549 mandatów, to (biorąc pod uwagę sposób przeprowadzenia wyborów, unieważnianie list, głosów i t. d.) bilans naprawdę krzepiący moralnie, ukazujący obraz rzeczywistości, jakże odmiennej od wypowiedzianych tylokrotnie, obiegowych, płytkich ocen i sądów. Ci „pozbawieni idealizmu” mieszczanie poznańscy, ci „zmaterjalizowani” drobni kupcy i rzemieślnicy, ławą śpieszyli oddać swe głosy wbrew samolubnemu interesowi materialnemu, lecz wzamian za to, zgodnie ze swoim poczuciem moralnym, ze swoim rozumieniem dobra publicznego, zgodnie na koniec z nakazem wewnętrznym osobistej niezależności i godności.

Dlaczego

narażać się na straty

Tylko Mydło Regera
zakupuje się korzystnie,
gdyż już w fabryce
staje całkowicie wysuszone.

Pr 6 174/5-R. 14.70/1580

„Nawet największy przeciwnik Wielkopolan nie dopatrzyłby się w ich postawie chęci zysku. Egoizm, względ na korzyści materialne nakazywały, z całą oczywistością, stanąć w obozie przeciwnym. Dziwna jakaś jest ta „przeżarta materializmem” psychika Poznańczyków, jeżeli po ośmiu latach wychowania „sanacyjnego” tak niematerialnymi pobudkami kierują się w swoich politycznych poczynaniach...

„W gruncie rzeczy ten stan zresztą nie jest tak paradoksalny, jakby się to napozór mogło wydawać. Głoszenie pewnego typu romantyzmu (zwłaszcza w naszych teraźniejszych stosunkach) nie wymaga od swoich wyznawców najmniejszych ofiar, przeciwnie, przy jakimś sprycie, może być interesem bardzo intratnym i bezpiecznym. Alła walka ekonomiczna właśnie, jaką przez wiele lat toczyli Polacy w b. zaborze pruskim, to częstokroć nie innego przecież, jak podporządkowywanie dobrowolne, nawet w swoich działaniach gospodarczych, osobistej chęci zysku względem o charakterze wyższym, idealnym, gdy, przypuścimy, człowiek decyduje się zapłacić za dany towar cenę wyższą, byleby tylko nabył go od rodaka, nie zaś np. od Żyda.

„Zmaterjalizowanie” drobnych kupców i rzemieślników wielkopolskich jest legendą, frazesem, powtarzanym szablonowo, bez głębszego wniklecia w istotę sprawy”.

Wolno nawoływać do bojkotu Żydów

W ostatnich dniach zapadły w Warszawie dwa charakterystyczne orzeczenia sądów w sprawie rozdawania ulotek, nawołujących do nie kupowania u Żydów.

Mocą jednego z tych orzeczeń został uwolniony od winy i kary Bolesław Kamiński. Sąd podzielił pogląd obrońcy, który dowodził, że o ile nie ma przepisu prawnego, nakazującego kupowanie u Żydów, to nawoływanie do bojkotu sklepów żydowskich nie może być traktowane jako przeciwdziałanie ustalonemu porządkowi prawnemu.

Podobny przebieg miała druga sprawa o rozdawanie ulotek antyżydowskich. Tym razem proces toczył się w sądzie okręgowym w Warszawie (wydział karno-administracyjny), do którego odwołał się Tadeusz Łukaszewicz, aresztowany w okresie akcji bojkotowej księgarń żydowskich przy ulicy Świętokrzyskiej. Starostwo grodzkie skazało Łukaszewicza na 14 dni bezwzględnej aresztu za rozdawanie ulotek bojkotowych i nieprawne noszenie czapki studenckiej.

Na rozprawie przed sądem okręgowym stwierdzono istotnie, że Łukaszewicz nie miał prawa nosić czapki studenckiej i skazano go za to wykroczenie na 1 dzień aresztu z zamianą na 1 złoty grzywny.

Z zarzutu rozdawania ulotek, nawołujących do bojkotu sklepów żydowskich sąd Łukaszewicza uwolnił, gdyż nie dopatrył się w jego postępowaniu cech jakiegokolwiek przestępstwa.

Orzeczenia te mają duże znaczenie, gdyż w toku znajduje się szereg spraw o nieprawne, zdaniem władz administracyjnych, rozdawanie ulotek antyżydowskich. Chodzi mianowicie o liczne odwołania studentów, którzy zostali w ostatnich miesiącach aresztowani i skazani przez tak zwane sądy starościńskie na kary bezwzględnej aresztu. Kary te spadły na studentów za kolportowanie ulotek bojkotowych.

Piątkowe uroczystości w Gdyni

oficjalne poświęcenie i otwarcie portu — Odświeżenie tablicy ku czci Żeromskiego

Gdynia. (Tel. wł.). W dziesiątą rocznicę poświęcenia kamienia węgielnego oraz celem upamiętnienia 15-lecia Niepodległości, odbyło się oficjalne otwarcie i poświęcenie portu gdynińskiego. Był to akt oficjalny, którym podkreślono, że pierwszy okres budowy portu jest zakończony. Port gdyniński jest już dostatecznie wyposażony we wszelkie urządzenia; może już spokojnie rozwijać się dalej, rozbudowując się stopniowo.

Po powitaniu min. Zarzyckiego i innych członków rządu, rozpoczęły się uroczystości o godz. 19.30 w holu najpiękniejszego w Europie dworca pasażerskiego w porcie, który został otwarty i oddany do użytku. Następnie odbyło się oficjalne otwarcie strefy wolnocłowej, magazynów „Pantarei”, „Aukcji owocowej” i „Cukropolu”. Poświęcenia „Pantarei”, największego magazynu w porcie, dokonał proboszcz gdyniński ks. dziekan Turzyński.

Po uroczystościach w porcie, J. Em. ks. biskup Okoniewski odprawił uroczyste nabożeństwo w auli Państwowej Szkoły Morskiej i wygłosił okolicznościowe kazanie. W czasie nabożeństwa przygrywała orkiestra marynarki wojennej.

W ramach programu poświęcenia portu odbyło się jeszcze śniadanie w Szkole Morskiej i obiad w hotelu Centralnym.

Pięknym dopełnieniem uroczystości było odświeżenie tablicy pamiątkowej

ku czci Stefana Żeromskiego, którą wmurowano w dom p. Helba przy ul. Świętojańskiej. Pod artystycznie wykonaną płaskorzeźbą umieszczono tablicę, z czarnego granitu z napisem:

„W r. 1921 w tym domu tworzył dzieło „Wiatr od morza” Stefan Żeromski. Dla upamiętnienia twórczości genialnego pisarza tablicę tę ufundowali dziennikarze gdyniscy.”

Na uroczystość przybyła do Gdyni córka twórcy „Wiatru od morza” p. Monika Żeromska.

Przebieg uroczystości pozwolił wszystkim jej uczestnikom oderwać się na chwilę od szarżyny codziennej i uprzytomnić sobie, jakim wielkim wysiłkiem twórczym narodu jest port gdyniński, który jako podstawa niezależności gospodarczej jest równocześnie ważnym kamieniem w fundamencie potęgi politycznej. (p)

W strefie wolnocłowej portu gdynińskiego znajdują się następujące ważne gmachy i budynki: 1) Magazyn nr. 6, który ma służyć jako krótkoterminowy skład dla przechowywania i sortowania bawełny. 2) Magazyn bawełniany długoterminowy. 3) Budynek drobnicowy położony w pierwszej linii nabrzeża, którego budowa rozpoczęta będzie w najbliższych dniach. 4) Magazyn Cukropolu dla drobnicy, rozpoczęty w bież. sezonie budowlanym, który jest w stadium wykończenia wewnętrznego. 5) Budynek urzędu celnego.

Zamiast Litwinowa wyszedł z wozu sypialnego jego sekretarz, który oświadczył, że Litwinow śni. Po godzinie śpiący Litwinow pojechał dalej do Stołpiec. (w)

Śmierć dziecka w płomieniach

Kraków (Tel. wł.). Miasto Gorlice poruszone zostało tragicznym wypadkiem spalania się 5-letniego dziecka, które mimo obecności starszych, zbliżywszy się do pieca, ogarnięte zostało płomieniem i zmarło naskutek poparzeń.

Między dwoma tramwajami

Warszawa (Tel. wł.). Na ul. Nowiniarskiej samochód dostał się pomiędzy dwa tramwaje, jadące w przeciwnych kierunkach. Taksówka została zgnieciona. Szofer wyszedł cało, a pasażerowie, małżonkowie Gajewscy, doznali tylko lekkiego potłuczenia i pokaleczenia odłamkami szyb. (w)

Mogą obradować „gdzie chcą”

Warszawa (Tel. wł.). Bratnia Pomoc studentów Szkoły Handlowej znalazła się w takim samym trudnym położeniu jak Bratniak uniwersytetu warszawskiego. Rektor Szkoły Handlowej Miklaszewski oświadczył zarządowi, który prosił o pozwolenie odbycia zebrania, że nie godzi się na walne zebranie Bratniaka w obrębie szkoły i nadmieniał, że Bratniak może odbyć zebranie, gdzie chce, byle nie w obrębie szkoły.

Bratniak musi odbyć zebranie ze względu na konieczność zmiany statutu, jakiej domagają się władze administracyjne, a tymczasem ani Bratniak uniwersytetu, ani Bratniak Szkoły Handlowej nie ma miejsca, gdzieby mógł odbyć zebranie, gdyż urządzenie zebrania poza terenem szkolnym jest sprzeczne z ustawą o zgromadzeniach.

Kanonizacja św. Bernadetty

Citta del Vaticano. (PAI) W obecności olbrzymich tłumów wiernych przy asyście kardynałów i dostojników kościelnych oraz korpusu dyplomatycznego, Ojciec święty dokonał w bazylice św. Piotra kanonizacji błogosławionej Marii Bernadette Subirous.

Parodia parlamentu

Berlin. (PAT.) Sesja nowowybranego Reichstagu, zwołana na 12 bm., trwać będzie prawdopodobnie tylko jeden dzień. Po wyborze nowego prezydium z min. Goeringem jako prezydentem, który to wybór nastąpi przez akklamację, Reichstag ma być odroczony do stycznia.

Lotnictwo brytyjskie

Londyn. (Tel. wł.). Na konferencji zarządów lotnisk w Londynie oświadczył książę Walji, że lotnictwo angielskie powinno zająć przodujące stanowisko. Należy przystąpić do budowy samolotów komunikacyjnych o szybkości 400 km. na godzinę.

Wynurzenia następcy tronu znalazły bardzo przychylnie echo w prasie angielskiej, która stwierdza, że w Anglii nie powinno być miasta, któreby nie posiadało lotniska.

Sterylizacja

Berlin. (PAT.) Ogłoszono tu rozporządzenie wykonawcze do ustawy o sterylizacji. Ustawa zawiera 9 paragrafów.

W myśl rozporządzenia sterylizacja dokonywana być może tylko przez wypróbowanego lekarza, na podstawie uchwały sądu zdrowia. Lekarze oraz pielęgniarki obowiązani są zgłaszać sądowi wypadki nalogowego alkoholizmu lub innych obciążań atawistycznych, o ile sami chorzy lub zastępcy prawni nie zgłaszają wniosku.

Rozwód dla reklamy?

Londyn (PAT.). Z Los Angeles otrzymano wiadomość, że znana artystka filmowa, Mary Pickford występuje do sądu przeciwko Douglasowi Fairbanksowi, domagając się rozwodu.

W motywach Mary Pickford wymienia „moralne dręczenie jej” przez Douglasa Fairbanka, jego obojętność i zaniedbywanie. D. Fairbanks publicznie oświadczył, że interesuje się tylko podróżyami. Mary Pickford skarży się w podaniu, że całymi miesiąca-

ANTYKI

Dzieła sztuki i Dywany

JAN CZAJA

Warszawa Warecka 3.
Kupno. Sprzedaż. Komis.

nr 6 576

mi Fairbanks jest nieobecny w domu, co wywołuje nieprzyjemne komentarze.

Douglas Fairbanks przebywa obecnie już od pół roku w Londynie.

Przepowiednia pogody na niedzielę:
Pochmurno i miejscami opady śnieżne, dalszy wzrost temperatury.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.68 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.60 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.00 zł, gotówką 211.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 172.81 do 173.07 zł, gotówką 172.47 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 9. 12. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania była spokojna. Obroty były ograniczone z powodu braku materiału.

Z pożyczek państwowych poszukiwano 5% poz. konwers. po 50% bez oddawców; również reszta papierów nie doszła do notowania z braku materiału. Poszukiwano mianowicie 4% premj. dol. po 48.—, 4% poz. inwest. po 103½ oraz 3% poz. bud. po 38.—

W papierach lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% dolar listy zast. po 37.—36½, zaś 4½% dol. listy zast. w złocie poszukiwano po 40½% bez obrotu. Pozatem obracano 4% listy zast. konwert. po 39% oraz 4½% listy zast. zlotowe po 40% w placeniu.

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 79.— bez oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 5,74 37—36½% +
4% listy zastaw. konw. ostempl. P. Z. K. 39% +

(Kurs w złotych)

4½% zlotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 40.— P.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 9. 12. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy partiet Poznania, ładunki wagonowo. dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l 2 pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne
Żyto 435 tonn par. Poznań . . . 14,75

Ceny orientacyjne
Żyto . . . 14,50— 14,75

Usposobienie spokojne . . . 17,75— 18,25

Pszenica . . . 14,75— 15,50

Usposobienie spokojne . . . 13,75— 14,00

Jęczmień browarowy . . . 13,25— 13,50

Usposobienie stałe . . . 13,00— 13,25

Owies . . . 20,75— 21,00

Usposobienie spokojne . . . 29,50— 31,50

Mąka pszenna 65% wł work. . . 10,25— 10,75

Usposobienie spokojne . . . 9,75— 10,25

Otręby żytnie . . . 10,75— 11,25

Otręby pszenne . . . 43,00— 44,00

Rzepak zimowy . . . 35,00— 37,00

Gorzycza . . . 15,00— 16,00

Wyka latowa . . . 14,50— 15,50

Peluszka . . . 21,00— 24,00

Groch Viktoria . . . 21,00— 23,00

Groch Folgera . . . 13,50— 15,50

Seradela . . . 170,00— 220,00

Koniczyna czerwona . . . 80,00— 110,00

Koniczyna biała . . . 90,00— 110,00

Koniczyna żółta odluszczone . . . 21

Ziemniaki fabry za kilo % . . . 19,50— 20,50

Makuch lnia . . . 16,00— 17,00

Makuch rzepakowy . . . 19,00— 20,00

Makuch słonecznikowy . . . 23,00— 23,50

Srut Soja . . . 53,00— 57,00

Mak niebieski . . .

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 620 tonn pszenicy 123,5 tonn, jęczmienia 45 tonn, owsa 1 5tonn, makuchu lnia 2,5 tonn makuchu słonecznikowego 1,5 tonn, ziemniaków fabrycznych 165 tonn.

Taktyczny manewr socjalistów francuskich

Opuszcili obrady izby, aby umożliwić utworzenie rządu jedności narodowej

Paryż. (Tel. wł.). Krótko po ukończeniu piątkowego posiedzenia izby deputowanych oświadczył poseł socjalistyczny Vincent Auriol, którego wniosek przed południem został odrzucony, że frakcja socjalistyczna nie myśli dłużej uczestniczyć w manewrach prawicy, mających na celu przygotowanie rządu jedności narodowej i opuszczają

dlatego posiedzenie parlamentu.

Po wyjściu socjalistów przypuszczano, że wrócą ani na następne posiedzenie. Tymczasem z artykułu ich przywódcy Leona Bluma zamieszczonego w „Populaire” wynika, że frakcja socjalistyczna nie wróci do parlamentu aż do ukończenia debaty nad ustawą finansową.

Katastrofa kolejowa pod Liverpoolem

Londyn. (Tel. wł.). Przy katastrofie kolejowej w pobliżu Liverpoolu rannych zostało 20 osób.

Pociąg pośpieszny Manchester-Glasgow otarł się o wykołony tender pociągu towarowego. Dwa wagony pociągu pośpiesznego urwały się a lokomotywa została uszkodzona.

Na palacu ubranie zajęło się i wskoczył on do tanku z wodą. Na kierunku parowozu zapaliło się również ubranie, lecz miał on na tyle przytomności umysłu, że zdołał zatrzymać rozpędzony pociąg, przez co uniknięto większego nieszczęścia.

O oszustwo w kasie chorych

Proces komisarza kasy w Wilnie pułk. Hertela

Warszawa (Tel. wł.). Na wtorek 12 grudnia b. r. wyznaczoną została w Sądzie Najw. sprawa b. komisarza Kasy Chorych w Wilnie płk. Hertela, oskarżonego o oszustwo przez pobranie nienależnych mu pieniędzy na rozład.

Płk. Hertel odbył podróż służbową i przedstawił rachunek za jazdę pierwszą klasą. Pieniądze te Hertelowi wypłacono. Po pewnym czasie okazało się jednak, że Hertel jechał samochodem Kasy Chorych, kolei wcale nie używał i w ten sposób pobrał nieprawnie 80 zł. Płk. Hertelowi wytoczono sprawę o oszustwo. Sąd okr. w Wilnie oskarżonego jednak uniewinił.

Na skutek apelacji Kasy Chorych sprawa znalazła się przed Sądem Apel., który płk. Hertela również uniewinnił. Z kolei sprawa znalazła się przed Sądem Najw., który wyrok uniewinniający skasował i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apel. w Wilnie.

Tym razem płk. Hertel uznany został winnym i skazany na miesiąc aresztu. Od tego wyroku znowu wniósł skargę kasacyjną. Sprawa znajdzie się więc poraz drugi przed Sądem Najwyższym.

I to wszystko o — 80 złotych!

Straszna zemsta amerykańska

Trupa murzyna wleczono pół godziny za samochodem

Kountze (Texas). (PAT.) Wzbudzony tłum wyrwał z rąk agentów policyjnych trupa murzyna, zabitego przez policję przy stawieniu jej czynnego oporu. Trupa przyczepiono do samochodu, który przez pół godziny

objeżdżał ulicę w dzielnicy murzyńskiej. Zniekształcone zwłoki spalono potem na stosie. Murzyn poszukiwany był przez policję za porwanie i mordowanie białej kobiety.

Zranił nożem

Warszawa. (Tel. wł.). Na ul. Chłodnej na ślizgawce mały chłopiec, niejaki Stasiak, uderzył fińskim nożem swego 8-letniego kolegę Juliana Naparstka, który mu nie chciał pożyczyc sanek. Naparstka ciężko rannego edwieziono do szpitala. (w)

Przejazd Litwinowa

Warszawa. (Tel. wł.). Wczoraj rano przejeżdżał przez Warszawę Litwinow, sprawiając wszystkim niespodziankę. Na dworcu oczekiwało go poselstwo sowieckie i delegat min. spr. zagr. Szczerpiński oraz fotografowie i dziennikarze. Mróz był 15-stopniowy.

**SŁOŃCE POŁUDNIA
POD POLSKĄ CHOINKĄ**

To bilet
na wycieczkę morską
okrętem „KOŚCIUSZKO”
MAROKKO - WYSPY KANARYJSKIE - MADEIRA
od 5 do 29 kwietnia 1934 roku
Ceny od zł. 650.-

LINJA GDYNIA-AMERYKA

Warszawa, ul. Marszałkowska 116
Gdynia - Lwów - Kraków - Rzeszów
Orbis. Wagons-Lits-Cook.

**VERMOUTH NA ŚWIĘTA
CINZANO**

Cinzano zestawia się z najprzedniejszych sta-
rych win, a specjalne zioła zdrowotne nada-
ją mu subtelny aromat.
Cinzano od przeszło 100 lat dostarczany jest
w jednakowej doskonałej jakości.
Należy zwracać uwagę na nazwę Cinzano.
Wszędzie do nabycia.

nie pos. André Fribourga. Właśnie, gdy, po rozmowie ambasadora francuskiego w Berlinie p. François Ponceta z kanclerzem Hitlerem ub. m. i jawieniu się ambasadora niemieckiego w Paryżu p. Koestera na Quai d'Orsay 25 ub. m., pisma rozbrzmiewały sprawą Saary, komisja słuchała 29 ub. m. wywodów p. Fribourga, przytoczonych z powszechnym uznaniem i nazajutrz szeroko ogłoszonych:

„Przez bezpośrednie rozmowy z Niemcami w sprawie Zagłębia Saary zburzyliśmy własnymi rękoma istotną część Traktatu Wersalskiego, zadaliśmy cios dotkliwy Lidze Narodów w chwili, gdy stajemy się, my przedewszystkiem, jej obrońcami, a Niemcy ją opuszczają. Włochy zaś w nią uderzają, pomniejszilibyśmy samych siebie, osłabilibyśmy swych przyjaciół, wstrząsnęlibyśmy własną podstawą polityczną, a wzmocnilibyśmy nieprzyjacielską...”

Sprawa wyciągnięta została na jasne wody. Żadnych tajemniczości, żadnych niedomówień, żadnych bałamuctw, żadnych złudzeń. Dowiedziano się o tem odrazu wszędzie i wyraźnie. Dla rządu francuskiego i ta rozprawa w komisji i jej stanowisko były bardzo pomocne w uchwaleniu niewczesnych zabiegów niemieckich. Jest to zresztą stary, wypróbowany, niechybny sposób... współpracy z rządem w dziedzinie polityki zagranicznej, gdy wystarczy współpraca, lub też otwarcia... odwrotu rządowi, gdy już to jest konieczne. We wszystkich krajach, gdzie istnieją niekoniecznie rządy parlamentarne, ale poprosiła prawidłowa praca parlamentarna, wychodzi to zawsze polityce zagranicznej na dobre. Dzisiaj, gdy około rozmów polsko-niemieckich krąży w całym świecie niewiedomo jakie gadki, a nasza polityka zagraniczna otulona jest w tajemniczość, mniej uroczą niż zakłopotaną, trudno będzie wzmówić w kogokolwiek, że nie przydałoby się trochę... parlamentarizmu.

STANISŁAW STROŃSKI.

skiego” na str. 4 pojawił się insert „Orbis”-u o pozorach artykułu p. t. „Turystyka masowa” opatrzonej moim podpisem. Proszę przyjąć do taskawej wiadomości, że nikogo nie upoważniłem do podpisywania moim nazwiskiem owego ogłoszenia. Stało się to bez mojej wiedzy i wbrew mojej woli. Łączę wyrazy prawdziwego poważania

Prof. JAN KILARSKI.

Czy parlamenty szkodzą czy pomagają?

Postaremu, dla niektórych, parlamenty wszystkiemu winne. P. pos. Makowski raduje się („Gazeta Polska” nr. 331), że we Francji, w związku z losami przedłożenia skarbowych w komisji parlamentu, użyto w poważnym piśmie paryskim wyrażenia: anarchia parlamentarna. A p. pos. Mackiewicz („Słowo” nr. 330), o polskich zwolennikach, jak to określa, rządów „parlamentarnych” powiada: „są w ciężkiej sytuacji, gdy chodzi o przykłady zagranicy”. Obaj sterują ku „elicie. P. Makowski określił: uruchomienie pozytywnych wartości społecznych i indywidualnych. P. Mackiewicz bez ogódek: kawalerowie obojga orderów wojskowych. Jednym słowem, wobec tego, że we Francji przedłożenia skarbowe napotykały na trudności, oraz że rząd lewicowy, nie mający oparcia dostatecznie pewnego, upada co pewien czas, należy w Polsce... tylko kawalerom dwu orderów przyznać prawo wyborcze do Senatu. Rozumowanie jest wzruszająco uproszczone.

Przedewszystkiem, nawet w tych sprawach, na które się powołano, niewiadomo jeszcze, co lepsze. Czy lepiej, żeby nieszczególnie przedłożenia skarbowe rządu niekoniecznie były przyjmowane przez parlament, czy też, by rząd robił, co mu się podoba, bez możliwości oporu lub choćby nadzoru w parlamencie? Czy lepiej, żeby lichy lub mierny rząd mógł być obalony w parlamencie, w wyraźnym, jak obecnie we Francji, dążeniu do rządu lep-

wie listopada r. b. obrządki t. zw. pojednania z Polską, zwrócił się pod koniec listopada r. b. do Francji o bezpośrednie rokowania, a na pierwszy strzał posła sprawą Zagłębia Saary, bo ze strony Niemiec powiedziano:

„Poco czekać na przewidziane w traktacie wersalskim głosowanie ludności Zagłębia Saary w roku 1935 celem ustalenia przynależności tego obszaru? Niechaj Francja zgodzi się, wzamian za pewne korzyści gospodarcze, na przyznanie tej ziemi Niemcom odrazu. Inaczej bowiem będzie ona aż do rozstrzygnięcia jętrzyła między Francją i Niemcami. A czyż polubowne załatwienie nie będzie doskonałym wstępem do pojednania w całości?”

We Francji zarówno na natarczywość w kierunku rokowań bezpośrednich, jak na obcesowość tego rozpoczęcia podarunkiem saarskim, patrzono i z niedowierzaniem i z niechęcią. Rządowi mogło być nieskładnie odrazu wylewać na zapaty Berlina kubel zimnej wody. Znalazł się jednak sposób ochłodzenia ich nieco szerszym strumieniem z boku.

Komisja spraw zagranicznych izby deputowanych, pod przewodnictwem p. Herriota, wzięta na warsztat, na trzech już kolejno posiedzeniach, bardzo spokojnie i porządnie, co środe, 22 ub. m., 29 ub. m., 6 b. m. właśnie sprawę Zagłębia Saary. Podstawę tworzyło bardzo gruntowne sprawozda-

Na idealnych maszynach nowoczesnej techniki, z najdoskonalszych na świecie surowców sporządza się gilzy „PRIMA AIDA” niezrównane w gatunku i smaku, 150 szt. za 35 gr.

Smutne wyjaśnienie

Zamieściliśmy w tych dniach wiadomość, że w składzie obuwia przy ul. 27 Grudnia pod firmą J. Luczak występuje jako kierownik Żyd S. Leffel. Tej wiadomości zaprzecza obecnie wspomniana firma, wyjaśniając, że S. Leffel nie jest kierownikiem, a natomiast wykonuje on pewnego rodzaju kontrolę z ramienia wierzycieli żydowskich nad składem p. Luczakowej, dopóki firma nie wywiąże się z swoich zobowiązań. A więc: nie kijem go, ale pałką!

JAPONSKI BIAŁY BEZ
Perfumy, woda kolistowa, pasty, mydła

J. SZACH WARSZAWA

ng 7000

W sprawie „Turystyki masowej”

Otrzymujemy następujące pismo z prośbą o zamieszczenie:

WSzanowny Panie Redaktorze!
W numerze 563 „Kurjera Poznań-

**Herbaty „MAHARADZA”
i herbaty „ORYGINALNE”**
Polski Import Herbaty
Tomasz Żółtoński
Gdańsk, Hopfengasse 74.

tel. 10 743

szego, czy też by lichy rząd był nietykalny, zupełnie niezależnie od marnej wartości? Jeszcze nie wszyscy tak mają bezpartyjnie-współpracującą zakopane głowy, by obok rzeczy dodatkowej nie widzieli rzeczy głównej, a mianowicie, czy rząd jest coś wart i czy jego roboty są coś warte, a nie to jedynie, czy bez względu na wartość ma tę wątpliwą zaletę, że siedzi mocno na swych błędach.

Ale z tej samej Francji i w tym samym czasie można się o pożytku parlamentarizmu dowiedzieć czegoś innego jeszcze.

Kanclerz Hitler, odbywszy w poło-

GDY CIERPISZ
na artretyzm (podagrę), reumatyzm, ischias i nerwobóle,
stosuj
kap'ele ekstralitowe
przyzadane sposobem, opatentowanym za Nr. 195. Nagrodzone medalem na Wystawie Międzynarodowej w Warszawie w r. 1927. Tg 612

Broszki wysyła bezpłatnie:
Laborat. Chem.-Farmac. „Ekstraliti” L. Pańskiego
Warszawa, Środkowa 3. Telefon 10-18-16

**FOSFATYNA
FALIERA**
IDEALNY POKARM DZIECKA

**DA TWEMU DZIECKU
SIŁĘ i ZDROWIE**

WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88.

Tg 614

Przeciw katarowi drziata
Forman

WARSZAWA, ŚRODKOWA 3. TELEFON 10-18-16

Tg 615

ZDROWIA czekolada do gotowania
A. PIASECKI S.A.
ng 6313

„Pod Pręgierz”

Ukazał się nr. 36 tygodn. „Pod Pręgierz”, służącego specjalnie akcji antyżydowskiej na gruncie tutejszym. Piśmo zawiera szereg artykułów informacyjnych a poza tem liczne ryciny i fotografie. Wydawnictwo mieści się przy ul. Fr. Ratajczaka 14, tel. 20-97.

W cierpieniach hemoroidalnych

czopki hemoroidalne „Anusol Goedecke” były zawsze skuteczne. Od przeszło 30 lat lekarze na całym świecie zalecają „Anusol” i niezliczone są wypadki, gdy środek ten okazał się ratunkiem dla chorych którzy już zwątpili w skuteczność leków.

„Anusol” przynosi natychm. ast upragnioną ulgę i bardzo szybko usuwa część okropnie straszliwego cierpienia hemoroidalnego. Stosowanie czopków „Anusol” jest łatwe, higieniczne, nie kosztowne i nie kłopotliwe przy pracy. Należy żądać w aptekach wyraźnie „Anusol Suppositorien Goedecke” w ciemno-czerwonym pudełku z plombą.

Obecnie również w pudełkach po 6 sztuk cenie zł 4.- Tg 632

ORYGINALNY THERMOS

JEDYNY
KRAJOWY
Z GWARANCJĄ

KRZYSZTOF BRUN i SYN

ng 6580

„Głos”

Ukazał się nr. 4 „Głosu” — dwutygodnika rajkałno-narodowego. Na treść jego składają się m. in. następujące artykuły: Tempora mutantur, Chylimy kornie czoła (w rocznicę powstania listopadowego), O właściwą państwową politykę gospodarczą — Rl. Konsekwencje ekonomiczne programu narodowego — dr. M. Chelmiński, Rana co krwawi — B. Marlo, Czarne kartoteki w Gdańsku — mgr. Henryk Borodeński, Tragizm inteligencji niemieckiej — Kazimierz Suchodębski, Polacy w Niemczech a Niemcy w Polsce — Silesius, Młodzież bratniego narodu, Teren robotniczy czeka... — M. Michałowski.

Poziom pisma wysoki, treść intrygująca.

Cena 20 gr. Adres adm.: św. Marcina 40, konto P. K. O. — 201 410, prenumerata roczna 6 zł.

Pomorze na paryskim ekranie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

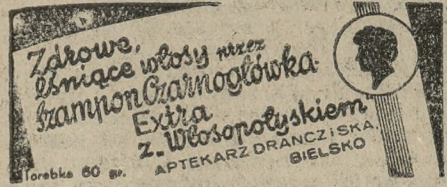
Paryż, 7 grudnia.

Kinematograficzne przedstawienia galowe w Paryżu odbywają się z pomysłowością i niezawodnie mogą pozazdrościć teatry. Wczoraj, gdy ekranowa premiera odbyła się na szerokości bulwarach, lub też na Polach Elizejskich, ustawiane są na szerokość trotuaru aksamitne baldachy, co w rodzaju korytarzy, wzdłuż których przesuwały się strojne pary, gdyż strój wieczorowy jest obowiązujący. Takim właśnie korytarzem postępowaliśmy,

mi: „Doskonała propaganda, ale za długa”. Pewien Włoch zestawia mi z uśmiechem zgłiszcza traktatów i kawalkadę polskiej konnicy. Ale oto widzę opodal „dyplomatyczną” grupę Polaków, w których gronie znajdują się i panie. Jedna z nich zawyrokowała: „Film cacko, wiem jednak na pewno, że Francuzi będą krytykowali defiladę naszego wojska, ale niech syka... jakżeż jestem zadowolona!” — Bez komentarza!

Mój reportaż zakończyć może najbardziej charakterystyczną uwagą, odnoszącą się nie tylko do filmu pomorskiego, ale na ogół do całej propagandy polskiej. Dwóch Francuzów, niemłodych, pali papierosy i zamienia swe wrażenia. „Ile podobny film mógł Polaków kosztować” — Odpowiedź: „Zrobili to źle. Propaganda musi być bardziej dyskretna, gdyż inaczej nie osiąga celu”.

Ocena może nazbyt kategoryczna, ale słuszna. Oczywiście szeroka publiczność nie będzie wchodziła w tajniki powyższego filmu. Zadowolni się krajobrazami, tańcami, obrazkami obyczajowymi. To już dużo. Nie wiem zresztą zupełnie, w jakich warunkach

Tg 633

zaproszeni przez „Pathé Consortium Cinéma”, na premierze filmu Andrzeja Lichtenberga p. n. „Mały król” oraz wielkiego reportażu „Pathé-Journal” o „Korytarzu polskim”...

Pod względem artystycznym film pomorski jest pierwszorzędnym. Szereg obrazów nadzwyczajnych. Wstęp symboliczny i wymowny. Na ekranie ukazują się księga traktatu wersalskiego, przynosząca „Pokój”, potem pakt lokarnijski, potem układy waszyngtońskie itd. Nagle widzimy armaty, powoli płoną traktaty... zgłiszcza...

Pomorze. Widzimy mapy — obecną i dawne — świadczące, iż ziemia ta zawsze była polską. Przesuwają się pociągi tranzytowe, których okna są — wbrew twierdzeniom niemieckim — otwarte. Przewożą one również żołnierzy niemieckich. Przed oczyma widzów wyświetlane są kolejno ziemnie ciekawe i charakterystyczne obrazy pomorskiej ziemi, pomorskiej ludności; dorodne typy mężczyzn, piękne dziewczęta. Zapoznajemy się z ich zwyczajami, słyszymy śpiew „Góralu czy ci nie żal”. Od czasu do czasu publiczność oklaskuje.

Aż tu wreszcie dostajemy się do Gdyni, małego rybackiego portu. I niemal, że asystujemy przy jego rozwoju. Ukazują się na ekranie stocznie, składy, maszyny, statki. Siędzący obok mnie Francuz na widok dzisiejszego portu, wykrzykuje: „to fantastyczne!”. Reporterzy filmu wiozą nas jeszcze do Gdańska, pokazując

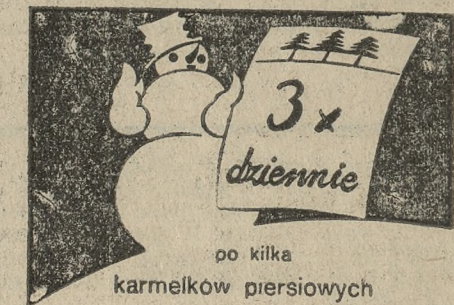
Pg 6 126-70,172

na tamtejszych gmachach polskie, królewskie godła, ale również nowe hitlerowskie chorągwie. Wracamy na Pomorze. Rozmawiamy z Kaszubami, oświadczającymi za pomocą tłumaczy, iż pomimo ucisku niemieckiego pozostali wierni polskiej ojczyźnie. I oto jeden z końcowych obrazów: polska konnica i jej zaślubiny z morzem. Łany kłosów powoli ustępujące miejsca morzu. Potem jeszcze krajobrazy, w tym wspaniały lot eskadry samolotów, wreszcie kawalkada konnicy.

Niepodobna mi było omówić tutaj filmu obraz za obrazem. Jeżeli mimo to trochę obszernie je opisałam, to dlatego, aby wykazać, że w filmie nie pominięto niczego. Zaleta to jego niechybna. Zanim zaś sformułujemy osobistą krytykę, posłuchajmy trochę opinii publiczności. Złożona ona oczywiście ze specjalistów; na sali dużo aktorów teatralnych i kinematograficznych, oceniających jedynie film z punktu widzenia ekranowego, dwu dziennikarzy międzynarodowych; przedstawiciele dyplomacji z wielkiego świata.

Pewna Francuzka obok mnie szepce do swego towarzysza: „Film bardzo dobry, ale za inteligentny”. Inne zdanie, posłyszane: „Co za szkoda, że podobny reportaż nie dostanie się prawdopodobnie do Niemiec!” Jeszcze inny sąd: „Nigdy nie myślałam, żeby Polska była tak bogata i zdolna do podobnie produktywnych prac; co za szkoda, że polityka...”

Dalszy ciąg opinii gubi się w ogólnej wrzawie. Schodzę do foyer, gdzie spotykam znajomego dziennikarza holenderskiego z żoną, oświadczającego

po kilka karmelków persiowych „z 3-ma jodłami”

uchroni niezawodnie od przeziębienia, kaszlu i chrypkii.

Torebka 60 gr.

KARMELEKI PIERSIOWE Z 3-ma JODŁAMI

Tg 612

film został wyświetlony i nawet wiedzieć nie chce. Sprawy one jednak wrażenia nadzwyczajnie jaskrawej propagandy, która jednak powinna być „dyskretna”, jak słusznie powiedział ów Francuz. Cała zresztą propaganda polska jest zawsze tak robiona, że nolens volens musi się wiedzieć, kto ją inspirował. Inspirowana, czy subwencjonowana — propaganda tego rodzaju traci 75 proc. swojej wartości. O filmie tym można powiedzieć, iż pod względem artystycznym — efekt jego był doskonały; pod względem informatorskim wyczerpujący; pod względem politycznym... sztyt był zbyt grubymi nićmi... podczas, gdy podobnych niitek i nitczek subtelnie splecionych nie powinno się w zrecznej propagandzie nigdy dosiżgać.

I. BRIARES.

Losy organizacji akademickich

Z Warszawy donoszą:

Szereg organizacji, stowarzyszeń i korporacji akademickich, zarejestrowanych przy uniwersytecie warszawskim, otrzymało pismo od rektora uniwersytetu, prof. Pieńkowskiego, w którym rektor zawiadamia, że min. W. R. i O. P. nie udzieli tym organizacjom pozwolenia na prowadzenie ich działalności jako międzyuczelnianych.

Wyjaśnić tu należy, że szereg stowarzyszeń studenckich, zgodnie z nowymi przepisami o stowarzyszeniach akademickich, złożyło w swoim czasie podania do min. W. R. i O. P. z prośbą o utrzymanie ich działalności w dotychczasowej formie. Stowarzyszenia te, grupujące studentów z różnych uczelni, wobec odpowiedzi, otrzymanej za pośrednictwem rektoratu od min. W. R. i O. P., będą musiały bądź zlikwidować swoją działalność, bądź też przekształcać się na organizacje jednouczelniane.

Jak nas informują, niektóre korporacje, zamierzające utworzyć przy poszczególnych uczelniach odrębne koła oparte w założeniu ideowym na dotychczasowych zasadach. Dotyczy to jedynie niektórych korporacji i stowarzyszeń.

Co będzie z szeregiem organizacji, które nie zamierzają rozczłonkować się organizacyjnie na poszczególne u-

Najpiękniejsza Gwiazdka dla wszystkich

KSIEGA „KU CZCI POLEGŁYCH LOTNIKÓW”

WYDAWNICTWO KOMITETU BUDOWY POMNIKA „LOTNIKA”

480 stron druku około 2000 ilustracji, w tem czwórdruki, drzeworyty, rotogravury. Papier kredowy. Piękna oprawa w angielskim płótnie, okładka (łoczona w złocie)

Cena zł. 65.— płatnc: przy wysyłce egzemplarza zł. 15.—, reszta w ratach do sześciu miesięcy.

„NA RWD 5 PRZEZ ATLANTYK”

Wydawnictwo Aeroklubu R. P. pióra zdobywcy Atlantyku kpt. pil. Stanisława Skarżyńskiego.

Przeszło 200 stron druku na pięknym bezdrzewnym papierze, w tem około 50 stron ilustracji, odzwierciedlających urok Maroka, Senegalu, Brazylii z Parana i Argentyny Drzeworyty prof. St. Chrostowskiego. Barwne wkładki projektu art. mal. Bogdana Nowakowskiego. Niezwykle żywa i barwna treść, będzie najmiłą rozrywką dla czytelnika, a piękna szata zewnętrzna — prawdziwą ozdobą biblioteki.

Cena zł. 12.— w kartonie. **Cena zł. 14.—** w oprawie płóciennej. Na życzenie płatna w trzech ratach miesięcznych.

KUPON Z MÓWIENIOWY:

Zamawiam..... egzempl. Księgi „Ku Czci Poległych Lotników” za cenę zł. 65.— „Na RWD 5 przez Atlantyk” za cenę zł. 12.— w kartonie zł. 14.— w opr. płóc.

Równocześnie wpłacam zł. ....

Resztę należności zł. ....

wpłać

*) niepotrzebnie skreślić.

UWAGA: Nr. konta P. K. O. księgi „Ku Czci Poległych Lotników” 18.539
książki „Na RWD 5 przez Atlantyk” 27.700

Adres: Warszawa, Marszałkowska 63, lub Aeroklub R. P. Al. Ujazdowskie 32.

czelnie — narazie niewiadomo. Prawdopodobnie nastąpi ich likwidacja przez władze administracji ogólnej, jak to miało miejsce np. z Ogólnopolskim Związkiem Bratnich Pomocy i Centralą Akadem. Bratnich Pomocy na uczelniach warszawskich.

Sprawa „Bratniej Pomocy” studentów uniwersytetu warszawskiego nie jest w dalszym ciągu zdecydowana. Młodzież złożyła na ręce prorektora i kuratora „Bratniaka”, prof. Tadeusza Brzeskiego memoriał, z prośbą o pozwolenie na urzędowanie agendy „Bratniaka” w danym lokalu. W związku z tem toczyły się w czwartek obrady senatu, który zajmował się sprawą „Bratniej Pomocy”. Wśród młodzieży akademickiej panuje przekonanie, że już w najbliższym czasie zapadnie decyzja pozostawienia „Bratniaka” na terenie uniwersytetu.

Studenti, zamieszczeni na czarnej liście władz administracyjnych będą mieli wytoczone przez sędzię uniwersyteckiego dochrodenie dyscyplinarne. Możliwość usunięcia z uczelni studentów, których nazwiska figurują na „czarnej liście”, wogóle nie istnieje.

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Wielka afera solna.

Władze śledcze wpadły w ostatnich dniach na ślad niezwyklej afery, która zdołała rozciągnąć swe macki na olbrzymim terenie od Stanisławowa aż do Łodzi przez Katowice i Zagłębie Dąbrowskie. Chodzi tu mianowicie o fałszowanie soli przemysłowej, którą następnie sprzedawano jako sól kuchenną.

Na trop tej afery natrafiono dzięki czujności i spostrzegawczości właścicieli

wolnych składów soli na Śląsku. Zaobserwowali oni bardzo ciekawy fakt. Oto w ostatnich miesiącach sprzedaż soli jadalnej zmniejszyła się w niepomierny sposób, podczas gdy wzrosła nadzwyczaj sprzedaż soli przemysłowej a nawet kapielowej. Badając przyczyny tego niezwykłego objawu wykryto iż handlarze rekrutujący się z Będzina i Sosnowca od dłuższego już czasu, bo blisko od roku, sól przemysłową mieszały z nieznaczną ilością soli jadalnej, i sprzedawali ją jako sól jadalną, b'orąc oczywiście za sfalszowaną sól wysokie ceny. Manipulacje te dawały oszustom kolosalne zyski, dochodzące do dziesiątek tysięcy złotych miesięcznie.

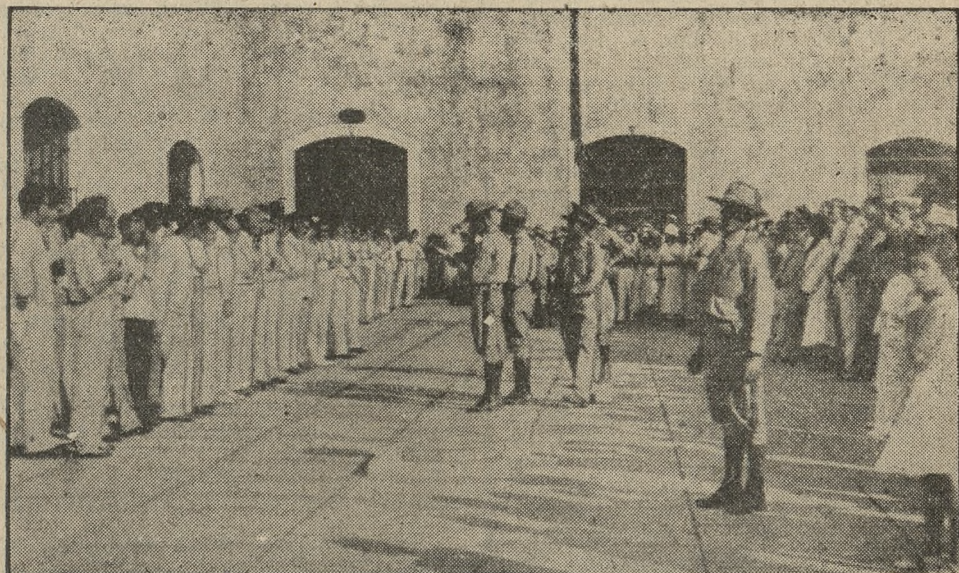
Kombinacje tego rodzaju przeprowadzono najpierw w Będzynie, a później w Szopienicach. W Będzynie zdołano w ten sposób sfalszować około 100 tysięcy kilo soli, a w Szopienicach przeszło 10 tysięcy kilo. Sól zmieszana poddawano różnym procesom dzięki którym była ona podobna do soli jadalnej. Sól taka, z silną domieszką soli mineralnej jest szkodliwa dla zdrowia.

W związku z powyższą aferą władze zaarrestowały dwie osoby w Katowcach oraz 6 osób na terenie Sosnowca i Będzina. Wszelkie szczegóły śledztwa trzymane są w ścisłej tajemnicy urzędowej.

W związku z wykryciem tej afery na Śląsk i do Zagłębia Dąbrowskiego zjechało kilku specjalnie wydelegowanych z Warszawy urzędników, którzy przeprowadzają śledztwo na terenie.

Afera solna jest jedną z największych, jakie ostatnio zostały wykryte.

U nerwowo chorych i cierpliwych psychicznie, łagodnie działająca naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa przyczynia się do dobrego trawienia, daje spokojny, wolny od ciężkich myśli sen. Zalecana przez lekarzy. Tg 640.

Oficerowie kubańscy, przeciwni obecnemu rządowi, bronili się, jak wiadomo, dłuższy czas w hotelu National, wytrzymując ataki wojsk sierzanta Batisy. W końcu hotel został wzięty szturmem, część oficerów wymordowana, część zaś dostala się do niewoli i przebywa obecnie w forcie Cabanas, kolo Hawany, stolicy Kuby. Na zdjęciu widzimy jeńców w czasie wizyty krewnych i przyjaciół w więzieniu.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

SZCZAWNICKA JÓSEFINA przyspiesza rekonwalescencję po zapaleniu płuc.
Tg 645

KALENDARZYK

Sobota, 9 grudnia 1933
Słońce: wschód 7:46; — zachód 15:39; —
długość dnia 7 godz 49 min.
Stan pogody według sprostżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.
Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska minus 9 st. Cels. —
Pochmurno. — Wiatr zachodni —
Ciśnienie atmosferyczne wysokie 761 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa minus 4 st. C., najniższa minus 14 st. C.
Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: wczoraj — 0,38 m; dziś — 0,22 m.
Kal. rzk.: Leokadja; jutro N. M. P. Loret.
Kal. słow.: Wyczoslawa; jutro Redzislaw.

Z POZNANIA

— **Młode Polki.** W niedzielę 10 dni o godz 17 wykład religijny w sali św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskiego nr. 22. Na wykład przybyć może młodzież żeńska również niestowarzyszona.
— **Aresztowania.** W areszcie policyjnym osadzono 19-letniego Edwarda Nowaka, bez stałego mieszkania, który zbiegł z zakładu wychowawczego w Szubinie. Ponadto jest on podejrzany o kradzież. — Jako poszukiwanego przez „Gazetę Śledczą” i przez wydział karny sądu grodzkiego w Kowlu już od r. 1929, ujęty został w Poznaniu 33-letni Jan Kwiecień bez stałego mieszkania. — Jako podejrzanych o kradzież spodni p. Dezyderem Słokorskiemu, Patrona Jackowskiego 9 osadzono w areszcie śledczym Marię Kazmierowską i Stefana Rypińskiego (ul. Polna nr. 41). (kl)
— **Potrącona przez samochód.** Samochód, prowadzony przez Melchiora Wojciechowskiego ze Swarzędza potrącił na ul. Woźnej przechodzącą przez jezdnię Anastazję Maćkowiak (ul. Wodna 23). Najechana odniosła lżejsze kontuzje. (kl)

Z POZNAŃSKIEGO

— **CHODZIEŻ.** (Wystawa obrazów.) W ubiegłą niedzielę odbyła się w tutajszym gimnazjum wystawa obrazów Biruli i Witkiewicza. Zysk z niej przeznaczono na bezrobotnych.
— (Koncert.) W najbliższych dniach odbędzie się koncert orkiestry symfonicznej prof. Lareckiego na cel niesienia pomocy ubogim.
— (Uroczystość.) Państwowe Gimnazjum św. Barbary obchodziło 4 bm. bardzo uroczyste dzień swej patronki. Uroczyste nabożeństwo odbyło się w kościele parafialnym. Podczas mszy św. śpiewał chór gimnazjalny, a po nabożeństwie wygłosił okolicznościowe kazanie ks. prof. Theinert. Komitet rodzicielski przygotował dla młodzieży sute przyjęcie. Dalszym punktem programu były popisy, których program obmyśliłi sami uczniowie: daklamacje, muzyka, żywy obraz, obrazki humorystyczne - artystyczne z życia młodzieży szkolnej, subtelne dowcipy z profesorów i komitetu rodzicielskiego. Radosny nastrój, jaki panował na tej uroczystości, przyczynił się niewątpliwie do serdecznego stosunku młodzieży do grona profesorskiego, do p. dyr. Bańskiego oraz do komitetu rodzicielskiego.
— **CHODZIEŻ.** (Skarby mineralne Polski) W niedzielę 10 bm. o godz. 16,30 w auli gimnazjum doc. uniw. pozn. dr. Kazimierz Smoluchowski wygłosił w ramach powszechnych wykładów uniwersytetu poznańskiego odczyt p. t.: „Skarby mineralne Polski”. Wstęp 50 gr dla dorosłych, 20 gr dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.
— **GZARNEKÓW.** (Najazdy germańskie na Polskę w czasach przedhistorycznych.) W niedzielę 10 bm. o godz. 16,30 wygłosił w auli seminarjum nauczycieli, prof. uniw. pozn. dr. Józef Kostrzewski w ramach powszechnych wykładów uniwersytetu poznańskiego odczyt p. t.: „Najazdy germańskie na ziemię polską w czasach przedhistorycznych”. Wstęp 50 gr dla dorosłych, 20 gr dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.
— **GNIĘZNO.** (Z Tow. Przemysłowców.) W hotelu Lecha odbyło się plenarne zebranie Tow. Przemysłowców na którym uchwalono na wstępie p. mięć zmarłego nagłe długoletniego członka. Jana Kozłowskiego. W dalszym ciągu pp. Jerzak i Pejka zdali sprawozdanie z zjazdu delegatów Tow. Przemysłowców, który odbył się w Poznaniu oraz ze zjazdu członków Zw. S. Pomocy Rzemieślniczej (pośmiertna kasa zapomogowa). W wolnych chwilach przemawiali pp. Przybyszewski, Jerick i Burek, omawiając ostatnie wybory.
(Z Kółka Rolniczego) Na zebraniu Kółka Rolniczego wygłosił p. inż. Zmijewski referat n. t. „Racjonalna hodowla bydła”. W wolnych głosach przemawiali pp. Brączkowski i dyr. Skupin, którzy omawiali sprawę zakładania bezpłatnej ogrodu przez Tow. Miłośników Ogrodnictwa oraz obecną sytuację zbożową.

Akademia morską w Poznaniu

Z okazji 10-lecia korporacji studentów Uniwersytetu Poznańskiego „Pomerania” odbyła się w piątek uroczysta akademja morską w przepelnionej sali uniwersyteckiej. Na uroczystość przybyli przedstawiciele władz i bardzo liczna publiczność.
Akademję zagał prof. Bronisław Dembiński, w przemówieniu swem podkreślając patriotyzm ludności pomorskiej, poczem b. minister Kwiatkowski wygłosił dłuższe przemówienie na temat „Morze jako dziejowy pro-

gram Rzeczypospolitej Polskiej”. W przemówieniu tem p. Kwiatkowski podkreślił znaczenie morza dla rozwoju potęgi mocarstwowej Polski od najdawniejszych czasów po dzień dzisiejszy, przyczem nawiązał do odbywającej się w Gdyni uroczystości poświęcenia portu.
W końcu przemawiał prezes korporacji p. Jagalski Akademję uzupełniły produkcje orkiestry 57 p. p. chóru „Echa” i tenora opery poznańskiej Wołńskiego.

Sprawcy kradzieży mikroskopów wykryci

Przed kilku dniami donosiliśmy o kradzieży trzech mikroskopów wartości 5 tys. zł, z Okręgowego Szpitala Wojskowego w Poznaniu przy ul. Cieszkowskiego 2. W dochodzeniach, prowadzonych przez 7 dyon żandarmerji wojskowej i wydział śledczy policji w Poznaniu, ujawniono sprawców tej kradzieży. Są nimi: zatrudniony w szpitalu wojskowym szeregowiec Marian Milka i szeregowiec Felician Abramowski z 60 plk. p. w Ostrowiu, którzy w dniu 3 bm. bawili w Poznaniu na urlopie. Kradzieży dokonali Milka

z Abramowskim w ten sposób, że Milka stanął na posterunku w pobliżu laboratorium, gdzie znajdowały się mikroskopy, i na tym posterunku ułatwił swojemu współnikowi Abramowskiemu dokonanie kradzieży. Skradzione mikroskopy ukryli Milka z Abramowskim w mieszkaniu brata Abramowskiego. Maksymiljana, który również będzie pociągnięty do odpowiedzialności. Skradzione mikroskopy odebrano i zwrócono do szpitala wojskowego. (kl)

— **GOSTYN.** (Tydzień książki polskiej) Utworzył się w Gostyniu lokalny komitet tygodnia książki polskiej z przewodniczącym ks. St. Taborem na czele Komitet ma na celu: spolegowanie czytelnictwa, wzmożenie zainteresowania współczesną literaturą polską i zwiększenie pokupności książki. Dla zrealizowania powyższych celów, utworzono w komitecie sekcję odczytów i wystawową. Sekcja wystawowa urządziła wystawę książek historycznych i współczesnych w auli gimnazjum której otwarcie nastąpiło w środę 6 bm. o godz. 13. Wystawa otwarta będzie do 10 bm. i zwiedzać ją można od godz. 13—18. Wstęp wolny.

— (Jarmark gwiazdkowy) Stowarzyszenie Pań Miłośniczek św. Wincentego a Paulo urządziła w przyszłą niedzielę 10 bm. o godz. 14,30 w sali p. Jezierskiego „Jarmark Gwiazdkowy” z urozmaiconym programem. Czysty dochód przeznaczony jest dla biednych. Od piątku 8 bm. w czytelni Sienkiewicza odbędzie się wystawa lalek i robót ręcznych. Zarząd Stowarzyszenia zwraca się przeto z gorącą prośbą i apelem do miejscowego społeczeństwa, ażeby gorącym poparciem wyżej wymienionych imprez dopomógł do użycia doli biednych starców i dzieci naszej parafji.

— (Obchód ku czci Norwida.) Tow. Czytelni dla Kobiet urządzi 13 grudnia obchód ku czci Norwida w sali p. Jezierskiego z bardzo urozmaiconym programem. Początek o godz. 20.

— (Z Tow. N. U. L. R.) Towarzystwo Niedzielnego Uniwersytetu Ludowo-Rolnego podaje do wiadomości zainteresowanym, że zadeklarowane kwoty na rzecz Tow. można wpłacać w Pow. Kom. Kasie Oszczędności, konto bieżące nr. 275.

— (Wystawa robót ręcznych.) Dorocznym zwyczajem urządzi Stow. Młodzieży Polskiej we własnym Ognisku przy ulicy Klasztornej wielką wystawę robót ręcznych w czasie od 9—17 grudnia włącznie. Otwarcie wystawy nastąpi w sobotę, 9 bm. o godz. 17. Wystawa otwarta będzie codziennie od godz. 10—22.

Doroczne wystawy robót ręcznych S. M. P. imponowały zawsze obywatelstwu doskonałymi eksponatami członków, którzy tym sposobem rywalizują między sobą — stwarzają nieraz bardzo artystycznie wykonane prace.

— (Z Fredreum.) W ub. wtorek odbyło się zebranie jubileuszowe Tow. Kultury i Sztuki „Fredreum” z okazji wydania 50 numeru „Kroniki Gostyńskiej”. Okolicznościowy referat wygłosił kierownik literacki Fredr p. dyr. W. Stachowski. Podczas zebrania, w którym bardzo liczny udział wzięli członkowie i goście, wylosowano pomiędzy zebranych kilka kompletów „Kroniki Gostyńskiej”.

— **JAROCIN.** (Nowy zarząd Kasy) W maju b. r. wybrano zarząd i radę Kom. Kasy Oszczędności powiatu jarocińskiego, natomiast dopiero w dniu 22 listopada zostały ukonstytuowane powyższe władze, jak następuje: przewodniczący p. Symonjan Meliński, zastępca p. Franciszek Szymański, Zarząd: p. Jan Modelski, emeryt, starosta jako naczelnik zarządu, pp. Władysław Czarnecki i ks. Kledzik jako członkowie zarządu. Starosta powiatowy p. Rozankowski odmówił udział w Radzie i Zarządzie

(Przedstawienie) W ub. niedzielę odegrało miejscowe S. M. P. w sali Domu św. Józefa przy liczny udział publiczności wesołą komedję w trzech aktach p. t. „Ciotka Karola”. Poszczególni wykonawcy swych ról wywiązały się ze swego zadania bardzo dobrze.

(Akademja.) Z okazji ukazania się pierwszego odcinka „Ogniem i Mieczem”

Harcerstwo jarocińskie urządzi w piątek, 8 b. m. uroczysty wieczór Sienkiewiczowski w auli gimnazjum. Przemówienie wygłosi p. prof. Liberek. Wieczór urozmaici występ orkiestry gimnazjum pod kierunkiem p. prof. Orłowskiego. Początek o godzinie 19,30.

— **JAROCIN.** (Potęga życia.) W niedzielę 10 bm. o godz. 17 w auli gimnazjum prof. uniw. pozn. dr. Antoni Jakubski wygłosi w ramach powszechnych wykładów uniwersytetu poznańskiego odczyt p. tyt.: „Potęga życia”. Wstęp na wykład 50 gr dla dorosłych, 20 gr dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.

— **KOŚCIAN.** (O powstawaniu i rozmnażaniu się pleci) W niedzielę 10 bm. o godz. 17 w auli gimnazjum męskiego prof. uniw. pozn. dr. Ignacy Hoffman wygłosi w ramach powszechnych wykładów uniwersytetu poznańskiego odczyt p. tyt.: „O powstawaniu i rozmnażaniu się pleci”. Wykład dostępny jest także dla młodzieży. Wstęp 50 gr dla dorosłych, 20 gr dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.

— **MIĘDZYCHÓD.** (Święto górników.) W dniu św. Barbary, patronki górników, odbyła się w tutajszym kościele msza św. na intencję pracujących w kopalni węgla brunatnego i brykietarni 60 górników. Jak wiadomo, brykietarnia „Wanda” w Zatońcu Nowym pod Międzychodem jest jedyną w Polsce.

(Włamanie.) W tych dniach włamali się nieznanymi sprawcy do składnicy urzędu skarbowego przy ul. Tworcowej i zabrali różne towary. Policji udało się włamywaczy ująć i większą część towaru odebrać.

— **NAKŁO.** (Likwidacja szajki złodziejskiej.) Ludność powiatu wyruszyła niepokojąca od dłuższego czasu nieuchwytna szajka złodziejska. Na skutek dochodzeń policja przeprowadziła rewizję w mieszkaniu niejakiego S. Abrawy Juljana w Paterku. Podczas rewizji zastano złodziei przy podziale łupu, którzy na w. dok policji rozbiegli się. W skrytce na polu Stabrawy, którego ujęto, znaleziono tyle łupu złodziejskiego, że trzeba go było odwieźć wozem. Policja jest na tropie dalszych członków szajki.

— **SKOKI.** (Kradzież) Przykra przygoda spotkała 4. bm. gospodarza Lūka z pobliskiego Pacarowa który odstawił do ładowni dworca kolejowego 2 świnię. Za otrzymane pieniądze kupił w Żydówku 2 kurki, które na chwilę pozostawił na wozie bez nadzoru, a gdy wrócił nie zastał już pakunku z kurkami. Stwierdził należy, że stało się to w biały dzień na środku rynku

(Komitet niesienia pomocy bezrobotnym.) 4. bm. odbyło się w biurze magistrackim zebranie organizacyjne niesienia pomocy bezrobotnym, do którego wybrano ks. proboszcza Zamysłowskiego oraz pp. burmistrza Smektala, naczelnicę poczty Kaczmarek, kier szkoły Błozora, Czerwińskiego, Stefaniaka, Kwietniewskiego, Maćkowiaka i Daniela.

ostanowiono przystąpić natychmiast do akcji zdążającej do ulżenia doli bezrobotnych przez zbieranie wolnych datków od obywatelstwa. Oprócz tego wybrano delegację, mającą się udać do starostwa w Wągrowcu po fundusz doraźnej pomocy, w skład której wchodzi pp. ks. proboszcz Zamysłowski, burm. Smektala i nac. Kaczmarek. Ze sprawozdania skarbnika zebrani dowiedzieli się, że w ubiegłym roku zebrano w naturaljach i gotówce 958 zł i 42 grosze.

(Z żałobnej karty.) 4. bm. zmarł ogólnie szanowany obywatel śp. Michał Szwede,

— **SZAMOTULY.** (Starze w trybach manęzu) Właściciel gospodarstwa p. Józef Just z Szczepankowa zajęty był przy naprawie swego manęzu. W pewnej chwili ruszyły konie, przyczem tryby uchwyciły nieszczęśliwego starca, wyrwając mu kawał ciała z przodu i klatkę ciężko głowę, nogi i ręce. Rannego, którym się zajął chirurg p. dr. Antoni Nowicki, przewieziono do szpitala św. Józefa.

(Koniec kampanji.) Tegoroczna kampanja w cukrowni szamotulskiej trwała 6 tygodni. Przebieg kampanji był bardzo szczęśliwy, gdyż nie notowano żadnego wypadku. Buraków przerobiono przeszło 600 000 kwintali. Z zakończeniem em. kampanji powiększyli się szeregi bezrobotnych o kilkaset robotników

(Z sali sądowej.) Pod przewodnictwem sędziego dr. Chrzanowskiego rozpatrywał sąd sprawę przeciw Ignacemu Jachemskiemu z Poznania o sprzedaż pożyczonego roweru. J. otrzymał 1 miesiąc aresztu. Jan Brzózka zasądzony został za kradzież roweru na 3 miesiące aresztu. Za kradzież wartościowego etui do papierosów w czasie zabawy L. O. P. P. skazał sąd Stanisława Piętyręga na 2 mies. aresztu. Kilka-krotnie karany obuwnik Kazimierz Waliśwski z Piskowa odpowiadał przed sądem za kradzież roweru. Po przeprowadzonej rozprawie zasądził sąd Waliśwskiego za paserstwo w myśl art. 160 na jeden rok więzienia zaś współnika, niejakiego Ludwika Majchrzaka z Galowa dla braku dostatecznych dowodów uwolnił od winy i kary.

(Postrzeleń.) Na tle porachunków osobistych przybył niejaki Franciszek Markiewicz z Piotrowie przed mieszkanie Sylwestra Draba i odgrażał się nieobecnyemu synowi Stanisławowi że go uśmierci. Ojciec, by zapobiec ewt. nieszczęściu, zabrał fuzję i wybrał się synowi na przeć w. W pewnej chwili rzucił się Markiewicz wraz z kilkoma współnikami z drągami na Draba, który oddał rzekomo strzał na postrach w ziemię który jednak ugodził jednego z napastników, mianowicie Stefana Leśniewskiego w obie nogi poniżej kolana. Sprawa zajęła się policja.

(Ujęcie szajki włamywaczy.) Ostatnio ujęła policja w Polajewie szajkę włamywaczy, którzy dokonali w okolicy kilka kradzieży. Są nimi: Andrzej Marciniak, Adam Paweł i Maksymilian Piasecy, wszyscy z Zielonej Góry w powiecie szamotulskim. Przewieszonych osadzono w więzieniu w Rogoźnie.

— **SWARZĘDZ.** (Zebr. N. P. R.) W ub. niedzielę odbyło się w sali p. Schleicherla walne roczne zebranie Narod. Partji Robot. pod przewodnictwem prezesa p. Studrowicza. Zebrani jednogłośnie obrali zarząd w dotychczasowy skład. Na koniec przemawiał imieniem Stronictwa Narodowego p. prezes M. Pierzyński, który w gorących słowach podziękował za czynny udział w wyborach do rady miejskiej. Jak wiadomo, N. P. R. w Swarzędzu złączyła się z tut. Obozem Narodowym na czas wyborów

— (Koncert.) W święto Niep. Poczęcia N. M. P. t. i 8 bm. 7 Dzw. Art. Konnej Wilk. z Poznania urządziła na sali Hotelu Polskiego wielki koncert o godz. 16,30. Czysty zysk przeznaczony jest na cele kulturalno-oświatowe dywizjonu. Przybycie znanego pułku do naszego miasta na koncert wywołało w szerokich kołach obywatelskich wielkie zainteresowanie.

— (Kradzieże.) Ostatniej nocy niepoznani dotychczas sprawcy skradli p. Kazimierzakowi zam przy ul. Dworcowej, większą ilość drobiu domowego. — Również jacyś złoczytcy dokonali kradzieży u p. Korca w Głowieńcu gdzie skradli drób. W tej samej wiosce skradziono z kopców kilkanaście centnarów kartofli.

— **SZAMOCIN.** (Z rady miejskiej.) Na zwołanym po dłuższej przerwie posiedzeniu rady miejskiej, uchwalono m. in. daninę komunalną na rok 1934/35 a mianowicie podatek gruntowy i podatek od nieruchomości. Podatek od świadczeń przemysłowych podwyższony z 10 na 30 procent, dochody z 1 na 2 i pół proc., zaś obrotowy obniżony z 25 na 15 proc. — Przedstawiony budżet szkolny w wysokości 7452,15 zł uchwalono bez zmian.

(Dzień ubogich.) W dniu ubogich odbyło się nabożeństwo z kazaniem ks. patr. Filipowskiego, a po południu wieczerza, na której referat wygłosiła p. Świetlikowa.

— (Pożar) W Szamotach spalił się wiatrak p. Munda. Policja aresztowała właściciela pod zarzutem podpalenia.

— (Kradzieże.) Rolnikowi Nowakowi skradziono z kopca 15 ctr. kartofli, a robotnikowi Wachowskiemu świnię 3-centnarową

— **STODA.** (Geneza bolszewizmu) W niedzielę 10 bm. o godz. 18 wygłosił w auli gimnazjum państw. prof. uniw. pozn. dr. Kazimierz Chodźnicki w ramach powszechnych wykładów uniwersytetu poznańskiego odczyt p. t.: „Geneza bolszewizmu”. — Wstęp 50 gr i 20 gr.

— **WŁOCŁAWEK.** (Stawienie zachodni na Bałtyku) W niedzielę 10 bm. o godzinie 16 wygłosił w auli gimnazjum państwowego doc. uniw. pozn. dr. Józef Władajewicz w ramach powszechnych wykładów uniwersytetu poznańskiego odczyt p. tyt.: „Stawienie zachodni na Bałtyku”. Wstęp 50 gr i 20 gr.

Z BYDGOSZCZY

— Uroczystość wojskowa. Święto Matki Boskiej było widowiskiem piękną uroczystością garnizonu bydgoskiego a specjalnie 62 p. p. W konkursach strzeleckich armii polskiej bydgoski 62 pułk piechoty zdobył dla siebie i pośrednio dla całej stacjonującej w Bydgoszczy 15 dywizji piechoty mistrzostwo armii w strzelaniu. Uroczystości rozpoczęły nabożeństwo w starej gotyckiej Farze, po którym odbyło się na Rynku wręczenie proporczyka, jako odznaki mistrzowskiej. Aktu wręczenia dokonali przybyli z Warszawy inspektor armii, gen. Osiniński, który oddał proporczyk w ręce dowódcy pułku, płk. Powieży, ten zaś kierownikowi P. W. i W. F. mjr. Zglenickiemu. Następnie odbyła się na ulicy Gdańskiej defilada mistrzowskiego pułku i delegacji wszystkich stacjonowanych w Bydgoszczy jednostek wojskowych. Defiladę odbierał również gen. Osiniński. Defilując oddziały przedstawiły się w znakomitej formie i zyszały sobie serdeczną pochwałę reprezentanta wyższej władzy wojskowej.

— Wpływy podatkowe do kas miejskich w miesiącach zimowych zwiększyły się nieco w stosunku do pierwszego półrocza roku budżetowego, tj. do czasu od 1 kwietnia do 1 października. W ciągu dalszych miesięcy końcowych bieżącego roku budżetowego spodziewać się należy utrzymania wpływów mniej więcej w tym samym poziomie co w czasie czwartego kwartału r. b. Wobec tego prawdopodobnie tegoroczne zamknięcie rachunków miejskich wykazuje o połowę mniejszy niedobór ogólny, niż w roku budżetowym 1932/33. Jak wiadomo ze sprawozdania z posiedzeń Rady Miejskiej, niedobór z roku ubiegłego wyniósł około 1.100.000 zł. Tegoroczny niedobór wahać się będzie zapewne w granicach 500 — 600.000 zł.

— Zmniejszona ofiarność na rzecz bezrobotnych. Ofiarność społeczna na rzecz Kuchni Ludowej i funduszu pomocy dla bezrobotnych jest znacznie mniejsza, niż przewidywano przy kalkulowaniu działalności Kuchni Ludowej na bieżący okres zimowy. Prawdopodobnie przyczyną zmniejszenia ofiarności obywateli jest obciążenie ich dość wysokimi opłatami na t. zw. Fundusz Pracy, jak również świadczona na rzecz pożyczki narodowej, a w stosunku do rzemiosła rzeźniczego na rzecz podniesionego podatku obrotowego. To też np. rzeźnicy, którzy w roku ubiegłym w miesiącach zimowych dawali na Kuchnię Ludową przeciętnie 3000 zł, obecnie od ofiar na ten cel wstrzymują się zupełnie. Ogólna ofiarność obywatelstwa spadła mniej więcej o 50 proc. Na poprzednim poziomie utrzymała się tylko ofiarność ze strony urzędników komunalnych.

— W hołdzie Sienkiewiczowi. W piątek 8 bm. w sali Klubu Polskiego przy ul. Gdańskiej odbył się wieczorek poświęcony uczczeniu nieśmiertelnego twórcy Trylogii, „Quo vadis”, „Krzyżacy”, „W pustyni i puszcy”. Prelekcję w głęboki sposób ujmującą znaczenie Sienkiewicza, jako pisarza i obywatela, wygłosił dyr. Schlinger; kilka urywków z najcenniejszych dzieł wielkiego powieściopisarza w sposób wysoce artystyczny wypowiedziała dr. Chmielewska - Zajackowska. Wieczorek ten zgromadził liczne grono inteligencji bydgoskiej.

— Sekretariat dla spraw bezrobocia. Komitet Pomocy dla Bezrobotnych zawiązała za pośrednictwem wszystkich zainteresowanych, że przy Urzędzie Opieki Społecznej (ul. Bernardyńska, róg Jagiellońskiej) istnieje specjalny sekretariat dla spraw bezrobocia, który prowadzi wszystkie agendy komitetu.

— Kradzieże rowerów. Sierżantowi Antoniemu Tomczakowi, Nakielska 96, skradziono rower, pozostawiony w bramie przy ul. Gdańskiej 95. — Aleksandrowi Glińskiemu, Gdańska 127, skradziono rower, pozostawiony w sieni domu przy ulicy Grodzkiej 4.

— Kradzieże. W Urzędzie Pocztowym Bydgoszcz 2, nieznanymi sprawcami skradł Aleksandrowi Kaszeniukowi, Kozietulskiego 23, z kieszeni 250 zł gotówka. — Fryderykowi Hildebrandtowi, Kujawska 140, skradziono z kurnika 15 kur.

— Dyżury aptek: 9 i 10 grudnia apteka Pod Aniołem (ul. Gdańska), apteka Przy Placu Teatralnym i apteka Tarasiewiczza na Około.

Od 11 — 17 grudnia apteka Pod Niedźwiedziem (ul. Niedźwiedzia) i apteka Pod Koroną (ul. Dworcowa).

Cedula

Giełdy Żywej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 9. 12. 1933 r.

Warunek: handel hurt, ład. wag., dost. bież. za 100 kg w złotych:

Ceny transakcyjne: żyto 215 tonn par. Poznań 14,50—14,60; owies 15 t. par. Poznań 13,50.

Ceny orientacyjne: rzepak zimowy 38,00—40,00; rzepik kresłony.

Reszta notowań bez zmiany.

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 271 tonna pszenicy 225 t. jęczmienia brow 65 t. przem. 157 t. owsa 149 t. maki żytniej 90 t. pszennej 85 t. otrab żytnich 30 t. pszennej 36 t. jęczmieniowych 30 t. grochu polnego 22 t. F. ligera 20 t., peluski 20 t. platków ziemniaczanych 30 t. maki ziemniaczanej 15 t.

Echa aresztowania pomysłowego Geldbluma

Z Łodzi donosi (z): Podana przez nas wiadomość o aresztowaniu znanego w sferach kupieckich i przemysłowych przemysłowca Majera Geldbluma wywołała zrozumiałe zainteresowanie. Jak nas informują, pomysływo przemysłowiec Geldblum, prowadził swój proceder z górami przez 4 lata przy pomocy zaufanych ludzi. Każdą wieczorą Geldblum sam przedostawał się tajemnym przejściem i wydobywał lepsze północzochy, które zastępowano odpadkami krajowymi.

W aferę tę zamieszanych jest kilka osób i zatacza coraz szersze kręgi. Komisarjat Straży Granicznej, który wykrył wspomnianą aferę, w dalszym ciągu prowadzi energiczne dochodze-

nie, wyniki którego trzymane są w ścisłej tajemnicy. Według zebranych przez nas informacji, Geldblum na wykradanych północzochach z bel w magazynie jego przy ul. Leszno 41, dorobił się dość pokaźnego majątku. Północzochy w ten sposób wypuszczane na rynek były segregowane na różne gatunki, zależnie od jakości, a niejednokrotnie opatrzone etykietami i sprzedawane jako najwyższy gatunek północzoch nowych po cenie 3 złotych za parę. Odsprzedaży Geldbluma zarabiali również grubo pieniądze na transakcjach zawieranych z nim i niewątpliwie odpowiadać będą jako współwinni. Władze skarbowe zabezpieczyły swe należności na majątku Geldbluma.

Krwawe starcia kolejarzy ze złodziejami węglowymi

Z Ostrowa donosi (n): Pociągi węglowe, idące z Górnego Śląska, są terenem wypraw złodziejskich od dłuższego już czasu, których ilość znacznie się wzmożła.

Onegdaj pod wieczór zamierzali złodzieje węglowi okraść przy moście pod Zębocem pociąg. Ponieważ hamulecy, Antoni Walczak z Skalmierzyc zapobiegł kradzieży, złodzieje zemścili się, obrzucając go kamieniami, przy czym zranili go niebezpiecznie w gło-

wę. Inny wypadek miał miejsce na torze kolejowym Ostrow—Biniew. Złodzieje węglowi poczęli ostrzeliwać lotną drużynę kolejową, która odpowiedziała, strzelając z karabinu, przy czym jeden z złodziei został bardzo ciężko ranny. Postrzelonym okazał się niejaki Antoni Kubera z ul. Koszarowej 14. Stan jego jest bardzo groźny i nadzieja utrzymania przy życiu bardzo znikoma.

Groźny pożar w parowozowni

Z Łodzi donosi (z): Onegdaj o godzinie 11.30 w południe centrala straży ogniowej powiadomiona została o wybuchu groźnego pożaru na stacji Łódź-Kaliska. Mianowicie z nieznanych dotychczas powodów wybuchł pożar w parowozowni, położonej między ulicami 11 Listopada i Srebrzyńskiej, a chwili, gdy we wnętrzu budynku parowozowni znajdowało się kilkanaście lokomotyw oraz dokonywano naprawy maszyn. Na ratunek przybyły oddziały straży ogniowej, które wspólnie

mi siłami po dwugodzinnej uciążliwej akcji zdołały pożar umiejscowić.

Część lokomotyw poprzednio jeszcze usunięto, część zaś doznała poważnych uszkodzeń. Poza tem został zniszczony całkowicie olbrzymi dach nad budynkiem parowozowni. Straty spowodowane przez pożar są dość znaczne. Na miejsce wypadku przybyły komisje śledcza wypadku, które zarządziły dochodzenia w kierunku ustalenia przyczyn pożaru oraz wysokości strat spowodowanych przez pożar.

Śmiertelny sen w drodze na urlop

Z Radomska donosi (rs): Jadący na urlop z Poznania do Piotrkowa żołnierz T. Hulaj przez nieostrożność oparł się na drzwiach pociągu i w tej pozycji zasnął. W pewnej chwili drzwi pociągu, które nie były zbyt dobrze

zamknięte, otworzyły się i Hulaj wypadł z pociągu na tor kolejowy, tłukąc sobie dotkliwie głowę.

Śmiertelnie poranionego żołnierza odwieziono do szpitala św. Aleksandra w Radomsku, gdzie zmarł.

Tragiczny wypadek komisarza m. Tomaszowa

Z Piotrkowa donosi (sk): W ub. czwartek w godzinach wieczorowych powracał z Warszawy do Tomaszowa kursujący na tej linii wielki autobus pasażerski. Za miasteczkiem Nadarzynem autobus wymijał naładowany żelazem samochód ciężarowy, należący do spółki włoskiej, która buduje szosę na danym odcinku.

W trakcie wymijania wystające z

ciężarowego samochodu żelazto zawadziło o autobus, niszcząc bardzo poważnie karoserję. Jedną z wystających szyn żelaznych uderzyła w głowę komisarza Tomaszowa Maz., p. E. Rychlickiego, kalecząc go poważnie w głowę. Drugi cios otrzymał p. Rychlicki w twarz. Po doraźnym opatrunku rannego odwieziono do szpitala w Tomaszowie Maz.

Katastrofalne położenie robotników sezonowych

Delegacja w Warszawie

Z Łodzi donosi (z): W Warszawie bawła delegacja robotników sezonowych, zatrudnionych przy robotach miejskich, w sprawie zasiłków dla robotników na okres zimowy. Delegacja przyjechała została przez ministra opieki społecznej p. Hubickiego.

Dowiedziemy się, że na konferencji z p. ministrem zwrócono specjalnie uwagę na ciężkie warunki bytowania robotników sezonowych, którzy z racji skromnych zarobków w krótkim okresie nie mogli poczynić żadnych zapasów na zimę. Robotnicy sezonowi, jak stwierdziła delegacja, mieli zmniejszone zarobki o 40 proc., albowiem robotnicy, którzy zarabiali 7.70 zł, obecnie

otrzymywali 4 — 5. Tak samo robotnicy, zatrudnieni przy robotach komunikacyjnych i kanalizacyjnych, którzy poprzednio zarabiali 6.60 zł, obecnie otrzymywali 4 zł. Niezależnie od tego dość poważna ilość robotników nie ma wymaganych ustawą 156 dni przepracowanych, a tem samem pozostaje bez jakiegokolwiek środków do życia w okresie zimy.

Delegacja zaznaczyła, że przeciętnie robotnicy mają przepracowanych 78 dni, albowiem zatrudnieni zostali na robotach z racji opóźnienia przydziału kredytów dla Łodzi dopiero w czerwcu, lipcu a nawet sierpniu.

Do stanowiska, zajętego przez delegację, p. minister ustosunkował się

PIERNIKI na czystym miodzie
w wielkim doborze smaków i gatunków
Figurki choinkowe
z najlepszej czekolady
Karmelki świąteczne
Marmeladki
TORCIKI pralnikowe i orzechowe oraz
Mnóstwo s'odk'ch n'espodzianek
odpowiednich na upominki poleca
E. WEDEL

Pr 5 955-62.515

przychylnie i oświadczył, że podpisał już odnośne zarządzenie, aby robotnikom sezonowym były dokonywane wypłaty zasiłków. Zasiłki otrzymywać będą robotnicy, którzy przepracowali 156 dni, z Funduszu Bezrobocia, zaś ci, którzy nie mają potrzebnego okresu, otrzymywać będą zasiłki z Funduszu Doraźnego Opieki Społecznej. Przytem p. minister zaznaczył, że zasiłki będą udzielane w formie niższej, niż w roku ubiegłym.

Po otrzymaniu tych przyrzeczeń delegacja postanowiła zwołać informacyjne zebranie robotników sezonowych, na którym zdane będzie szczegółowe sprawozdanie.

Z POMORZA

— BRODNICA. (Zmarła na śmierć). Błądząc po tujejszej okolicy Weronikę Wiśniewską, znaleziono w pobliżu „Tivoli” bez życia. Kobieta przypuszczalnie zmarła ws.utek zimna.

— GRUDZIADZ. (Torebkarze przy robocie). Zamieszkała przy pl. 23 Stycznia p. Elżbieta Belke napađnięta została na schodach domu przez 2 osobników, którzy wydarli jej torebkę, zawierającą 794 zł w gotówce oraz różne dokumenty. Sprawcy uszli z łupem niepoznani. — Jfiarą podobnego napadu, padła p. Zabko-Potowiczowa przy ul. Ogrodowej, której jakiś opryszek usiłował wydrzeć torebkę z rąk, co mu się jednak nie udało. Podczas szamotaniny się ze złodziejem p. P. upadła tak nieszczęśliwie, że doznała skom. kwanego złamania ręki poniżej ramienia. Zdaje się iż działa tu jakaś dobrze zorganizowana szajka złodziejska. A może to pozostałości tych, którym sanacyjna jedynka posługiwała się podczas ostatnich wyborów?

Złoża węgla pod Kępem

Z Kępna donoszą: W Olszynie, pow. Kępno, odkryto złoża węgla brunatnego, którego pokłady sięgają 8 m głębokości. Badania wykazały, że węgiel ten nadaje się do użytku.

Z żelazną szafą przez okno

Z Dolska donosi (rr): Niewyśledzeni sprawcy włamali się do mieszkania k. dziekana Zdzisława Zakrzewskiego. Po wywierceniu w futrynę około 40 dziur, złodzieje wycieli okno i wtargnęli do wnętrza, poszukując pieniędzy.

Nie mogąc rozbić ogniotrwałej szafy żelaznej, wagi około 4 ctn., wynieśli ją przez okno, aby ją otworzyć w spokojniejszym miejscu. W czasie transportu szafa utknęła w przydrożnym rowie, skąd jej złodzieje nie mogli wydobyć. Szafa, w której było około 400 zł i papiery wartościowe, znaleziono nazajutrz. Niepowodzenie złodziejskie wywarło w okolicy dużo wesołości.

Potworna zbrodnia

Z Wielunia donoszą: Stefanowi Zychlakowi, mieszkańcowi wsi Młynsko w pow. wieluńskim zginęło w niewytłumaczony sposób 100 złotych. Gospodarz posadzał o dokonanie kradzieży swego pasierba, 13-letniego Czesława, na którym wraz z dwoma braćmi dopuścili się bestjałskiej zbrodni.

Ponieważ chłopiec do popełnienia rzekomej kradzieży nie przyznał się, Zychlak wraz z swymi braćmi począł go okładać kijami, powodując potamianie żeber, wybite zębów i złamanie ręki. Kiedy te tortury nie pomogły, oprawcy poczęli okładać chłopca rozpalonymi prętami, a dla spotęgowania męczarni gasili na jego wargach rozpalone papierosy. Wkońcu powiesili nieprzytomnego chłopca na drzewie. Mimo natychmiastowej pomocy lekarskiej, sprowadzonej przez sąsiadów, chłopiec zmarł. Sprawców potwornej zbrodni aresztowano.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WSPOMNIENIA OSTATNIEGO EMIGRANTA

(Władysław Mickiewicz jako pamiętnikarz).

Z dużą niecierpliwością oczekiwano się trzeciego tomu pamiętnika człowieka, który był żywą kroniką wielkiej (1851) i małej (1863) emigracji. Całe pokolenie gości saloniku Mickiewicza przy ul. Guénégaud pamięta dobrze wyrazistą postać starca, który przy kominku opowiadał o wielkim ojcu, jak gdyby umarł on dopiero od lat kilku. Z niesiadanym zainteresowaniem słuchało się po kilkakroć tych samych opowiadań, gdyż kronikarz umiał opowiadać je tak żywo, ciepło i pięknie, jakby był szlacheckim narratorem w jakimś dworcu kresowym. Swą własną osobą przeniósł on Soplicowo nad brzegi Sekwany.

Nic też dziwnego, że i Poznań — przed laty jedenastu — powitał tę czcigodną postać z nieopisanym entuzjazmem. Jak słusznie powiedziano, nikt z wielkich poetów nie miał potomka, któryby tyle uczynił dla zabezpieczenia całości jego duchowego spadku. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk krząta się właśnie koło kontynuacji drugiego wydania żywota Adama Mickiewicza z r. 1890, który napisał Władysław Mickiewicz. Wydania tego podjął się niegdyś nieodżałowany polonista poznański Dobrzycki. Kto chce wiedzieć, czym był syn dla pamięci ojca, musi czytać nie tylko ten arcydziełowy żywot, ale i poznać muzeum mickiewiczowskie w Paryżu, gdzie Wł. Mickiewicz zgromadził ogrom pamiętek i materiałów do życia i twórczości Adama.

Obecnie wychodzi trzeci i ostatni tom pamiętników, o których tomach poprzednich mówiłem dawniej na tem miejscu. I dziś trzeba przypomnieć, że wstaje znów przed nami ostatni emigracyjny szermierz sprawy polskiej na obczyźnie, działacz polityczny, ideolog czasów dawno minionych, ale pamiętnych każdemu, co opowiadał Mickiewiczowi słuchając lat wiele i dziś je z rozrzwieniem wspomina. Tak wielu było potomków wielkiej emigracji, a jednak wszyscy utonęli poniekąd wśród francuskiej większości i zatracili kontakt z krajem — on zaś pozostał nieknięty wpływem otoczenia.

*) Wł. Mickiewicz: Pamiętniki Tom III. 1870—1925. Warszawa, 1933. Gebethner i Wolff.

„TAKIE ONE WSZYSTKIE“...

(Przed niedzielną premierą Mozarta w Teatrze Wielkim).

Opera Mozarta, nosząca włoski tytuł „Cosi fan tutte” a zapowiedziana na niedzielę w poznańskim Teatrze Wielkim, nie od razu utorowała sobie drogę do publiczności niemieckiej, mimo że Mozart napisał ją w pełni twórczego rozkwitu i przesycił nieopisanym wdziękiem. Dla czego? Wielce uczony muzyk i muzykolog niemiecki, dr. Carl Reinecke, twierdził że powodu należy szukać w librecie, które raziło słuchaczy „nawet najmniej pruderyjnych”. Skoro tak, to zobaczmy, co tam przeszkobiło Lorenzo da Ponte, libreciście Mozarta i jego tyle zasłużony współpracownik?

Ferdynand i Wilhelm, dwaj oficerowie, są zaręczeni z dwiema siostrami. Jedna nazywa się Fiordiligi, druga Dorabella. Pewnego dnia stary kawaler Alfonso rozmawia z nimi w kawiarni o kobietach wogóle i wyraża silne powątpienia co do tego, czy cnota, wierność jest w świecie kobiecym praktykowaną tak szeroko, jak by na to zasługiwała i jak się opowiada. W rezultacie dyskusji między nimi trzema, powstaje zakład. Oficerowie będą przez jeden dzień czynili wszystko, co im Alfonso zaleci, on zaś udowodni im, że ich własne narzeczone zapomnia o nich dla innych konkurentów.

Ferdynand i Wilhelm udają teraz, że wezwano ich do pułku, który wyrusza na wojnę — i po czulem pożegnaniu wyjeżdżają, aby niedługo powrócić przebrani za Albańczyków i zacząć umizgi do osieroconych chwilowo piękności. Pomaga im sprytna i przewrotna pokojówka Despina — bez pokojówki niema w wieku XVIII żadnej porządnej intrygi — i po niedługim czasie Alfonso wygrywa swój zakład, gdyż zarówno Fiordiligi jak Dorabella są gotowe wyjść z zamaz za nowych konkurentów, o dawnych zapominając. Nie trzeba dodawać, że wszy-

Piszący te słowa niejednokrotnie błagał Mickiewicza, by spisał swe nieporównane opowiadania i w ten sposób pozwolił następnym pokoleniom obcować z duchem emigracji. Dzięki pamiętnikom Wł. Mickiewicza mamy kronikę, co sięga gdzieś wstecz aż do Nowogródka a przeciąga się aż do dni naszych.

Że zaś współcześnie nauka polska zaznajamia nas z całym Mickiewiczem dzięki przepysznemu wydaniu jego dzieł, więc godzi się powiedzieć o tych pamiętnikach, że zawierają one mickiewiczowską tradycję na emigracji, że wskrzeszają bajecznie pamięć przebrzmiałych wypadków i znikłych postaci, że będą i dla przyszłości cennym zbiorem informacji o sprawach i ludziach także w kraju, w ostatnim pięćdziesięcioleciu. Zmartwychwstają czasy paryskiej komuny, depresji wśród emigracji polskiej, zapomnienia o sprawie polskiej w świecie. Z największym zainteresowaniem czyta się o okolicznościach sprowadzenia zwłok Mickiewicza do Krakowa, gdzie dominowała atmosfera zachowawczości, a Tarnowski, zdaniem pamiętnikarza, starał się pogodzić dążności wielkich poetów, historyków i myślicieli polskich z tendencjami dworu wiedeńskiego, co było poszukiwaniem kwadratury koła. Pogrzeb Mickiewicza jako wielka naprawa uroczystości narodowa wniósł nieco świeżego powietrza do atmosfery, pielęgnowanej sztucznie ale bezskutecznie.

Czasy przedwojenne i wojny światowej wypadają mniej wyraziście. Pamiętnikarza opuszczały widocznie siły, zapiski wiązały się mniej spójnie i zwięźle. Niemniej czyta się ze wzruszeniem ostatnie słowa zakończenia, w którym dziewięćdziesięcioletni starzec stwierdza, że emigracja była w epoce bierności i niemocy kraju rodzajem szkoły narodu. Jest w tem wiele prawdy, przynajmniej po czasy postycyzyne. Pamiętniki Mickiewicza nie są jednak przechadzką po cmentarzu. Mówi z ich kart człowiek żywy i niekompromisowy, werdyk i demokracja, obserwator i pisarz niepośledni. Są one arką przemyśla między dawnymi a młodszymi laty.

Dr. T. Grabowski.

Poznań.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

W naukowym Lwowie. Piszą nam ze Lwowa: Uczeni nasi pracują w żywym tempie komunikując wyniki swych prac na odbywanych często zebraniach towarzystw naukowych. Praca rozwija się równie intensywnie we wszystkich dziedzinach nauki. Przewodzi w tym ruchu Lwowski Towarzystwo Naukowe. Na ostatnim posiedzeniu sekcji Historji Sztuki i Kultury prof. dr. W. Kozicki wygłosił wykład p. t. „Ze studjów o Rozwadowskim”.

Na posiedzeniu wydziału matematyczno-przyrodniczego ks. doc. dr. B. Rosiński przedstawił pracę p. t. „Emigracja europejska do St. Zjedn.”, prof. dr. J. Czekanowski pracę dr. J. Zejmisa p. t. „Struktura rasowa Skandynawji” a prof. dr. J. Hirschler — pracę dr. Z. Hirschlerowej „O barwieniu się śródziemnym jądra komórkowego u wrotków” i „O przestrojeniu płciowym motyli Lymantria dispar L. pod wpływem czynników chemicznych”. Na zebraniu Towarzystwa Prehistorycznego dyr. J. Pasternak zdał sprawę z prac wykopaliskowych prehistorycznych w roku 1933.

Na zebraniu Towarzystwa Filozoficznego dr. K. Sośnicki wygłosił odczyt p. t. „Klasyfikacja teoryj państwa”. Tow. Filologiczne odbyło zebranie z referatem prof. R. Willera p. t. „Wzmianki o kontuzji u pisarzy greckich”. Na zebraniu Tow. Teologicznego ks. prof. dr. P. Stach mówił n. t. „Znaczenie encykliki „Providentissimus Deus” dla studjów biblijnego”.

SPICHRZ Z XVII WIEKU W PARKU KATOWICKIM.

Z Katowic donoszą nam (ad): W Parku Kościuski stanie, przeniesiony tam ze wsi Gólkowice (powiat rybnicki) najstarszy spichrz drewniany na Śląsku, który pochodzi z r. 1668. Będzie to pierwszy okaz „muzeum na wolnym powietrzu”, które w parku powstanie: wzorem słynnego muzeum Skansen w Sztokholmie. Obok spichrza znaleźć się ma tam kościół wiejski, stodoła, wiatrak, chata beskidzka, kaplica przydrożna oraz całe obejście wiejskie Muzeum takie, świadczące o starodawnym kulturze polskiego budownictwa drewnianego na Śląsku byłoby zarazem niemałą atrakcją turystyczną.

TEATR

Nowy Kiedrzyński. Pod tytułem „Ten i tamten” wystawia St. Kiedrzyński nową komedię w warszawskim teatrze Małym.

Emma Grammatica słynna aktorka włoska, wzięła na repertoar do swego obecnego objazdu „Mademoiselle” Devala oraz „Lady Frederick” Maughama. Role te są znane w Polsce z interpretacji znakomych aktorek. „Lady Frederick” była wielkim tryumfem Solskiej, zaś „Mademoiselle” — Wysockiej.

Nowy Shaw. Tytuł „Rozbitki” nosi nowa sztuka, którą Bernard Shaw obecnie kończy. Za osnowę wziął tym razem problem bezrobocia.

Wszystko to było z pewnością dość uciężne dla tych, którzy wiedzieli, jak naprawdę wygląda erotyczne życie Niemiec pobismarkowskich i jak nieraz bywa oryginalne. W rezultacie przeróbki mnożyły się i odstręczały coraz bardziej słuchaczy od genialnej muzyki Mozarta, aż w Monachjum wpadł ktoś na zachwałę a genialny pomysł, aby zagrać „Cosi fan tutte” tak jak rzecz była napisana — i odniósł olbrzymi sukces. Odtąd przepiękne dzieło dociera do publiczności coraz częściej i jest jej radością nie mniejszą, niżeli np. „Wesele Figara”.

Miejmy nadzieję, że i u nas znajduje to arcydzieło rokokowego czarodzieja niemieckiego oddźwięk. Czasy nasze, ze swym nawrotem do muzyki klasycznej, otwierają szeroko drogę uwielbieniu Mozarta, zwłaszcza że przestały nas zajmować różne niby-problemy, które zaprzętały głowę Niemcom powagnerowskim i utrudniały im dostęp do opery jako takiej. Trudno dzisiaj uwierzyć, aby poważni krytycy

MUZYKA

Zaleski w Bukareszcie. Znakomity śpiewak i reżyser Zygmunt Zaleski, przy którego współpracy w latach 1928—1929 osiągnęła opera poznańska szczyt swego artystycznego, pracuje jak wiadomo od paru lat w operze bukareszteńskiej jako dyrektor sceny tj. główny kierownik i reżyser. Od jesieni opera była nieczynna, gdyż słynny kapelmistrz Georgescu, który prowadził ją jako koncesjonariusz zrzekł się koncesji. Obecnie ma być opera uruchomiona na nowo jako przedsiębiorstwo państwowe, dyrektorem zostanie p. J. Sadoweanu, zaś Zaleski zatrzyma swoje kierownicze stanowisko.

„Syn marnotrawny” Henryka Opieńskiego został wykonany w Rawiczu przez miejscowy chór kościelny pod wezwaniem św. Wojciecha Solistami byli również członkowie chóru który został przygotowany przez swego kierownika p. S. Berwendkiego. Publiczność przytuliła licznie i żywo oklaskiwała dzieło oraz wykonawców. Piękne oratorjum Opieńskiego zaczyna pomyślnie swoją podróż po Polsce. Donosiliśmy niedawno, że zostało wykonane w Krakowie.

UCZYMY SIĘ PATRZEĆ.

Z Krakowa donoszą nam (kt):

Jednym z najtrudniejszych problemów, przed jakim staje zawsze popularyzacja sztuk plastycznych w szerszych warstwach, jest pouczenie „konsumenta” dzieł sztuki o tem, jaki ceł artysta sobie postawił, a w konsekwencji, czego należy od dzieła żądać i jak na nie patrzeć. Na wybory pomysłu wpała „Gazeta Literacka”. Ogłosiła mianowicie artykuł artysty, plastyka (i pisarza scenicznej) p. Adama Bunscha p. t. „Ekspresjonizm” i dała do niego planszę, mieszczącą reprodukcję dwóch drzeworytów p. Bunscha. W artykule tłumaczy autor co miał na myśli, tworząc te drzeworyty, jak je komponował i co zamierzał wyrazić. Publiczność przeważnie identyfikuje treść obrazu lub rzeźby z tematem tj. z anegdotą, którą dzieło zawiera. Tutaj otrzymuje wymowny przykład na wartości czysto plastyczne, które stanowią istotną treść dzieła sztuki, na widza zaś mają także działać w ten sposób, że jako symbole uczuciowe budzą pewien nastrój.

Zyciorys artysty wielkopolskiego. Nakładem „Polskiej Gazety” Introligatorskiej i jako VI tom jej Biblijoteki ukazał się napisany przez p. H. Majkowskiego zyciorys zapomnianego artysty poznańskiego Władysława Simona, który studiował malarstwo w Wiedniu i przez kilkadziesiąt lat w Wielkopolsce pracował (umarł w r. 1899 licząc lat 83). Ciekawy tomik zawiera wiele ilustracji i będzie sympatycznym przyczynkiem do rucnu regionalistycznego w Wielkopolsce. Po Simonie został w naszej dzielnicy cały szereg dzieł sztuki kościelnej, m. in. w katedrze poznańskiej, dalej we Lwówku, w Pempowie itd.

Witold Noskowski.

W następnym Dziale:

„REQUIEM” NA TYSIĄC OSÓB

(Przed wystawieniem „Messe des Morts” Hektora Berlioz)

przez
prof. Stanisława Wiechowicza.

Pisma nadesłane

„Przegląd Powszechny”. Zeszyt jubileuszowy. Treść: J. Rostworowski: „U progu nowego półwiecza”. — Półwiekowa praca „Przeglądu Powszechnego”: J. Pastuszka: I. Filozofja i Teologia — F. Koneczny: II Historja. — I. Czuma: III Problemy społeczno-gospodarcze — S. Piłgór: IV. Dział historyczno-literacki — W. Arcimowicz: V. Literatura piękna — M. S. Gillet: „Prądy umysłowe wśród dzisiejszej młodzieży” — K. Górski: „Materiaлизм dziejowy według Bucharina” — S. Lempicki: „Biskupi polskiego Renesansu jako opiekunowie kultury”. — T. Parwicki: „Akmeizm”. — S. Siemiński: Po dziewięćdziesięciu latach w Polnocnej Rosji — S. Bednarski: „Chiński list króla Jana III.” — Przegląd piśmiennictwa. — E. Kosibowicz: „Sprawy Kościoła” — S. Podoleński: „Liga obrony praw człowieka” — W. Twarkowski: „Katoicka współpraca w dziele rozbrojenia”. — Adr. Red. Kraków, ul. Kopernika 26.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

T. zw. „prezenty“ dla klienteli

Zbliża się okres sprzedaży gwiazdkowej, w którym to czasie walka konkurencyjna wśród producentów i kupców nabierze na nasileniu. Będąc zwolennikiem zasady „czystych rąk“ we współzawodnictwie, wskazujemy co pewien czas na godne tępienia przejawy nieuczciwej konkurencji.

Taka właśnie formą nieojojnego współzawodnictwa jest rozpowszechnianie się coraz bardziej zwyżaj dodawania do towarów rzekomo bezpłatnych dodatków.

Początkowo „dodatki“ te obejmowały drobności dołączane do przesyłek towarowych, np. lusterka, ołówki, notesy itp. przedmioty tanie, na których uwidoczniła była firma ośnośnego przedsiębiorstwa. Tego rodzaju dodatki miały i mają charakter dozwolonej, uczciwej reklamy.

W ostatnich jednak latach zaczęto dodawać przedmioty o coraz to większej wartości użytkowej, dążąc do skutecznego wprowadzenia w błąd konsumentów.

Znany memoriał jednej z największych polskich fabryk markowych branży spożywczej, w którym znajdujemy następującą, sprawiedliwą ocenę omawianego zwyczaju:

1) Nie wymaga uzasadnienia, że dodatki takie są doliczane do wartości sprzedawanych towarów, żaden bowiem kupiec ani przemysłowiec nie jest w możności obdarowywania swych odbiorców.

2) w konsekwencji zatem dodatki te powodują nieuzasadnioną i sztuczną podwyżkę cen i obniżają jakość sprzedawanego towaru.

3) „Dodatki“ stosowane są coraz częściej przy artykułach spożywczych i pierwszej potrzeby, jak np. przy czekoladzie, środkach kawowych, artykułach toaletowych itp., co tembardziej jest potępienia godne.

4) Jest rzeczą sprzeczną z zasadami uczciwego obrotu i etyki kupieckiej, by kupiec czy przemysłowiec wywoływał u swego odbiorcy wrażenie „darowizny“, w rzeczywistości jednak doliczał wartość rzekomego podarunku do ceny towarów.

5) „Dodatki“ obniżają wydatnie obrót kupiectwa w artykułach, które są przedmiotem „dodatków“, jak również obrót solidnego przemysłu, który się nie posługuje nieuczciwą konkurencją.

W zrozumieniu powyższych prawd, szereg państw zakazał stosowania omawianych „dodatków“. Do rzędu tych państw należą: Dania, Austria, Jugosławia, W. Brytania, Lotwa, Szwecja i Niemcy. Ostatnio (14. 10. 1933 r.) Gdańsk uzupełnił ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przez wydatnie rozporządzenia skierowanego przeciwko „Zugabewesen“. Dobrze byłoby, gdyby w ślady tych państw poszła również Polska, wydając rozporządzenie oparte na ustawie o nieojojnej konkurencji.

Z ZAGRANICY

(z Wznowienie rokowań w sprawie moratorium transferowego w Niemczech. W tych dniach rozpoczęły się w Berlinie narady nad ewtl. przedłużeniem umów dotyczących moratorium transferowego na długo- i średnioterminowe kredyty zagraniczne, udzielone Niemcom, które obowiązują do końca grudnia r. b. W rozmowach tych uczestniczą przedstawiciele wierzycieli z Anglii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Holandji i Szwecji. Niedawno temu Anglia wniosła sprzeciw w sprawie zawarcia osobnych umów z wierzycielami holenderskimi i szwajcarskimi; sprawa ta będzie również rozpatrywana w naradach.

(z) Nowa wielka fabryka lokomotyw w ZSRR. Agencja Tass donosi, że sowiecka komisja rządowa przyjęła i włączyła do liczby przedsiębiorstw eksploatowanych przez komisariat ciężkiego przemysłu nową fabrykę budowy lokomotyw w Lugańsku. Roczna produkcja tej fabryki jest obliczona na 1090 wielkich lokomotyw. Budowa fabryki kosztowała 450 milionów rubli.

(z) Rząd perski powiększa flotę handlową. W Hamburgu bawili w ostatnich dniach wysłannicy rządu perskiego, którzy pertraktowali o zakup unieruchomionych okrętów floty hamburskiej dla Persji. Rząd perski wyznaczył kwotę 5 miljonów toman (około 14 miljonów zł) na stworzenie floty dla żeglugi między portami poludniowej Persji i Arabji.

Regionalizm w akcji popierania wytwórczości krajowej

Konieczności popierania produkcji krajowej nie potrzeba szeroko uzasadniać. Każdy kraj ma nie tylko interes ale i obowiązek rozwijać i popierać wszystkie te gałęzie swojego przemysłu, które mają zdrowe warunki egzystencji i których produkcja może niezależnie rynek wewnętrzny od zbieżnego przywozu zagranicy.

Zadaniem niniejszych rozważań nie jest uzasadnianie potrzeby rozwijania akcji propagandowej, mającej na celu samowystarczalność wewnętrzną, i przytaczanie znanych już dostatecznie argumentów, przemawiających za tym kierunkiem polityki gospodarczej, który na całym świecie zdobywa sobie coraz to nowych zwolenników, a w naszym kraju jest niemal powszechnie uznawany za konieczność.

Zagadnieniem znacznie węższym jednak mieszczącym się w ramach akcji popierania wytwórczości krajowej, jest sprawa regionalizmu gospodarczego, która dotąd nie znalazła dostatecznego oświetlenia, a jednak przedstawia problem nader doniosły zwłaszcza dla Kresów Zachodnich, a szczególnie dla Wielkopolski i Pomorza.

Na czym polega ten problem regionalizmu w ramach akcji popierania wytwórczości krajowej?

Jeżeli apeluje się do uświadomionego obywatela polskiego, by przy zaoptymowaniu się w towary dawał pierwszeństwo wyrobom polskim przed zagranicznymi, to motywuje się to takimi argumentami, iż w ten sposób daje zatrudnienie robotnikowi polskiemu, iż powstrzymuje odpływ piędzi polskich zagranicę, podnosi dobrobyt kraju itd. Te same niemal argumenty tylko ograniczone do węższego zakresu terytorjalnego, mogą i powinny mieć zastosowanie, jeśli staje się na gruncie regionalizmu gospodarczego.

Praktycznie przedstawia to się tak: jeżeli zamierzam sprawić sobie jakąś część garderoby, to nie pojedę w tym celu do Warszawy, lecz dam polecenie wykonania ubrania krawcowi poznańskiemu. Mydła i inne artykuły toaletowe doskonałej jakości wytwarzane są nie tylko w Warszawie, ale i w Wielkopolsce. I znowu należy domagać się, aby kupować raczej wyroby tej dzielnicy, niż innych.

Czy w tym postulatcie nie mieści się pewien partykularyzm? Czy nie jest to jakby oddźwiękiem przebrzmiałych już tendencji separatystycznych? Sądzę, że nie. Za takim kierunkiem postępowania przemawiają bardzo ważne względy.

Dzielnice zachodnie na wcieleniu do niepodległego państwa polskiego z

punktu widzenia czysto materialnego, gospodarczego, raczej straciły niż zyskały. Są to dzielnice przeważnie rolnicze (mówimy tylko o Wielkopolsce i Pomorzu), które w ramach Rzeszy niemieckiej, nie będącej samowystarczalną w dziedzinie aprowizacji, korzystały z protekcjonizmu agrarnego i miały w ostatnich dziesiątkach lat przed wojną niezmiernie pomyślną koniunkturę na swe płody rolnicze, dzięki czemu oplaćcała się gospodarka intensywna w rolnictwie.

Zmieniło to się radykalnie w państwie polskim. Dopóki trwała inflacja i dopóki zniszczenia wojenne w innych częściach Polski nie zostały usunięte, zjawiska przemian strukturalnych, które szczególnie daly się we znaki rolnictwu zachodniopolskiemu, nie występowały tak jaskrawo na widownię, jak to się obecnie dzieje. Gospodarka intensywna w rolnictwie: podtrzymana w okresie stosunkowo wysokich cen za ziemiopłody w pierwszych dziesięciu latach po wojnie, straciła rację bytu, jednak jej koszty ciąży dotkliwie na rolnikach w postaci ogromnego zadłużenia.

Należy więc sobie zdawać sprawę, że rolnicze dzielnice zachodnie ubożeją, że proces niwelacji, ale na poziomie znacznie niższym, niż dotychczas, odbywać się musi nieuchronnie. Ale nie tylko fakt, iż dzielnice zachodnie tracą na niskim poziomie cen za ziemiopłody, przyczynia się do ich ubożenia. Ich zasobność finansowa wyczerpuje się bardzo szybko również z innych przyczyn. Jest rzeczą dostatecznie znaną, iż ciężary podatkowe i społeczne są tutaj najwyższe, iż przyczyniają się one w sposób szczególnie wydatny do utrzymywania całego aparatu państwowego.

Temu procesowi stałego ubożenia Wielkopolski i Pomorza należy przeciwdziałać. Można się do tego przyczynić przez popieranie przedsiębiorstw przemysłowych i rzemieślniczych położonych na terenie tych dzielnic. Zatrzymuje się w ten sposób liczne kapitały, których krążenie wzmacza obrót gospodarczy, łagodzi się niebezpieczeństwo socjalne, łączące się z obniżaniem stopy życiowej, wreszcie dopomaga się do przekształcenia struktury gospodarczej tych ziem z czysto niemal rolniczej na rolniczo-przemysłową.

Widzimy więc, że regionalne zabarwienie akcji popierania wytwórczości krajowej ma poważne uzasadnienie w okresie przemian strukturalnych, jakie przechodzą nasze ziemie zachodnie.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Ulgi w spłacie podatku spadkowego i od darowizn. Z dniem 31 grudnia b. r. upływa termin ulgowej spłaty podatku spadkowego i od darowizn, wymierzonego przed 1 kwietnia 1933 r., tj. przed wejściem w życie nowej ustawy z dnia 14 marca 1933 r. Ustawa powyższa przewiduje bardzo wydatne obniżenie wysokości podatku, które waha się w granicach od 2/3 do 4/5 dotychczas wymierzonego podatku zależnie od czasu powstania zaległości, wartości przedmiotów i stopnia pokrewieństwa. Omówione ulgi mają zastosowanie tylko w tym przypadku, jeżeli podatnik uiszcza przysługujący mu podatek najdalej do 31 grudnia 1933 r. Ponieważ w rozumieniu powyższej ustawy podatnikiem jest każdy spadkobierca (zapisobierca) lub obdarowany, któremu wymierzono podatek od jego udziału w spadku lub darowiznie przeto ulga przewidziana w powołanej ustawie będzie miała zastosowanie również do tego spadkobiercy (zapisobiercy) lub obdarowanego, który uiszcza do dnia 31 grudnia 1933 r. podatek, przypadający od jego udziału w spadku lub darowiznie bez względu na to, czy reszta spadkobierców (zapisobierców) lub obdarowanych żechce również skorzystać z tych ulg. Ulgowa spłata powyższych podatków nie musi więc obejmować łącznej sumy podatku wymierzonego równocześnie kilku spadkobiercom lub obdarowanym właścicielom nakazem płatniczym. Przypuszczalnie należy, że podatnicy, zalegający z powyższymi podatkami skrzyżują we własnym interesie z powyższych ulg i przez spłatę 1/3 wgl. 1/5 części pierwotnie wymierzonego podatku umorzą swe zaległości z powyższych tytułów nawet choćby w tym celu mieli zaciągnąć

mniej uciążliwe pożyczki, gdyż podobna okazja prawdopodobnie się już nie nadarzy.

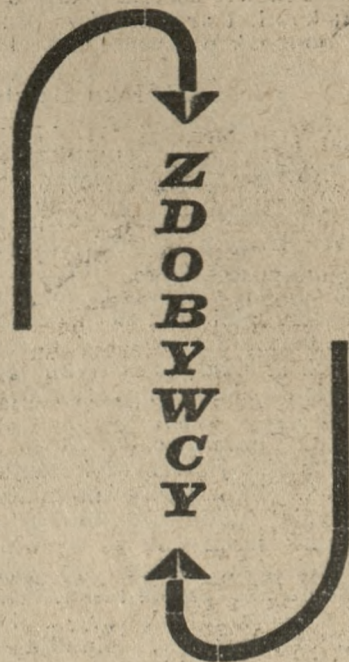
Z KRAJU

(k) Parcelacja oddłużeniowa zawodzi. Ustawa o parcelacji oddłużeniowej nie dała i nie daje na terenie Wielkopolski i Pomorza spodziewanych rezultatów. W założeniu miała ona służyć do radykalnego oddłużenia poszczególnych gospodarstw wiejskich przez odsprzedanie części majątku, ilość wniosków w tym zakresie jak dotychczas, jest minimalna. Z przeprowadzenie parcelacji napotyka na poważne trudności. Niema nabywców, niema osadników, którzy byliby gotowi na obszar mający ulec parcelacji. Na takie same trudności napotyka parcelacja Urzędu Ziemińskiego. Jak niemiecki Państwowy Bank Rolny Ułatwienie dla osadników przez udzielenie im pożyczek w postaci 4,5 proc. listów zastawnych P. B. R. jest, według dotychczasowego doświadczenia, niewykorzystane. (AZ)

(k) Stan zatrudnienia w przemyśle włókienniczym. Na podstawie danych Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem w okresie od dnia 13 do 19 listopada bieżącego roku w wielkim przemyśle bawełnianym w 32 fabrykach zatrudnionych było 36.192 robotników, co w porównaniu z okresem poprzedzającym wykazuje spadek zatrudnionych o 1044 osób w wielkim zaś przemyśle wełnianym w 21 fabrykach zatrudnionych było 13.208 robotników, a więc o 14 robotników mniej aniżeli w okresie poprzedzającym.

(k) Konferencja w Ministerstwie Przemysłu i Handlu. 6 bm. odbyła się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu konferencja przedstawicieli Izby Przemysłowo-Handlowej oraz Izby Rzemieślniczej — w spra-

EPOS 3 POKOLEŃ GIGANTYCZNY FILM

JUTRO — W NIEDZIELĘ
W KINIE APOLLO

nr 7 377

wie zaprojektowania zasad podziału wpływów z 15 proc. dodatku do świadectw przemysłowych pomiędzy organizacje samorządu przemysłowo-handlowego i rzemieślniczego. Tegoz dnia odbyła się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu narada w sprawie projektów Izby Przemysłowo-Handlowej na rok 1934.

Listy do redakcji

Głos chorego w sprawie aptek i drogerji

W Kurjerze Poznańskim z dnia 25. 11. 33 r. nr. 543 zamieszczony był artykuł p. Gadebuscha (Drogiści bronia swego zawodu) jako odpowiedź na artykuł p. mag. Jareckiego z nr. 527. Nie mam zamiaru polemizować ani z jedną, ani z drugą stroną, lecz jako osoba postronna a jednak zainteresowana wrzcie ewentualnej choroby, pozwolę sobie kilka słów w tej sprawie dorzucić.

Każdemu wiadomo, iż mlekiem wolno handlować każdemu. Mleko bywa różnej wartości, zależnie od zawartości tłuszczu, która waha się od 2 proc. do 5 proc. i z tego względu cena mleka bywa różna w mleczarni placą od 7 do 20 groszy za litr. Ocenie mleko i nazwać tłustem i dobrem może tylko ten, kto umie zrobić analizę, a do tego musi mieć fachowe wykształcenie i odpowiednie przyrządy. To w mleczarni robi mleczarz-fachowiec lub chemik w laboratorium.

I tranem rybim wolno handlować każdemu, zarówno składowi jak drogerjom, aptekom i t. d. Nie każdy tran odpowiada jednak nazwie leczniczy i wymogom stawianym przez lekospis. Każdy tran może być dobry na skórę lub jako smar, lecz nie każdy jest dobry jako lekarstwo. Mojem zdaniem ten tran można nazwać tranem leczniczym, który został zbadany przez człowieka odpowiedzialnego do tego przygotowanego przez studia unwersyteckie co do środków działających, to jest witamin, liczby jodowej i t. d. Analizie tranu może zrobić tylko jakiś fachowiec lub chemik, specjalnie w tym celu wykształcony, a takim przygotowanie na razie wykazać się może aptekarz mający w aptece odpowiedzialnie urządzone laboratorium analityczne.

To, co powiedziałem o tranie, można powiedzieć o każdym środku jak i o ziołach, które tylko wówczas można nazwać leczniczymi, o ile zostały zbadane na laboratoryjnie przez człowieka z fachowym wykształceniem. Ziolo wyglądem zewnętrzny jedno od drugiego może się nie różnić a tylko wartość lecznicza może być różna tak jak zawartość tłuszczu w mleku.

A więc kończąc swe wywody śmiem twierdzić, nie będąc fachowcem w tych sprawach, że nazwę „leczniczy“ można nadawać tylko po uprzednim badaniu przez fachowca danego środka i określeniu jego działania leczniczego. Odrębne dotyczy i sprzedaż, bo ziolo bądź inny środek może ulec w międzyczasie rozkładowi, jak masło w mleczarni, o ile się je dłużej przechowuje, a więc ponowne badanie okazuje się konieczne aby zepsutej rzeczy nie wydać, gdy tu chodzi o życie ludzkie.

Ja, jako chory nie powierzyłbym swego leczenia znachorowi, lecz lekarzowi, jak samo nie zakupiłbym środka leczniczego na jarmarku lub w pierwszym z brzęgu przedsiębiorstwie, a więc i w drogerji a poszedłbym do apteki — tam lek wyda lub przyrządzi człowiek odpowiedzialnie przygotowany do tego, to jest młodym poza sobą studia unwersyteckie — aptekarz.

Szubin.

Fr. Michalek.

Pałac Ligi Narodów

Pierwsza faza prac przy budowie nowego wspaniałego gmachu Ligi Narodów w Genewie została ostatnio ukończona; komitet architektów przekazał nowy budynek p. Avenol, sekretarzowi generalnemu Ligi. Budowę pałacu rozpoczęto 1 marca 1931 roku, trwała więc 30 miesięcy, co jest swojego rodzaju rekordem, jeśli się zważy, iż pokrywa on powierzchnię równą powierzchni pałacu w Wersalu, a jego kubatura równa jest kubaturze Sorbony. Główna fasada budynku, który pomieścić ma cały szereg sal, liczy 394 metry długości. Sala zebrań ogólnych mierzy 60 m. długości, 60 m. szerokości oraz 20 m. wysokości. Jest to maximum wysokości sal publicznych ze względu na konieczność zapewnienia dobrych warunków akustycznych.

Do ukończenia całkowitego budowy pozostaje jeszcze dekoracja wewnętrzna. Ze względu na znaczne uszczuplenie funduszy budowlanych, które umieszczone były w walorach amerykańskich, zbiera się ofiary i składki na ukończenie robót. Szwajcarya ofiarowuje na dekorację sali obrad pół miliona franków, Holandia — neble i dekorację gabinetu sekretarjatu

generalnego, Szwecja i Finlandja — urządzenie sal poszczególnych komisyj. Ponadto cenne dary przysłała Francja, Anglja, Włochy i Belgja. Zarząd miasta Genewy wybudował własnym kosztem piękną ulicę, łączącą nowy pałac Ligi z Międzynarodowym Biurem Pracy.

Sekretarjat i biura Ligi Narodów będą mogły przenieść się do nowej siedziby w pierwszych tygodniach 1935 r. Walne zebranie Ligi oraz Rady Ligi ma się odbyć po raz pierwszy w nowym budynku dopiero we wrześniu tegoż roku.

W skład komitetu architektów, który kierował budową pałacu Ligi Narodów, wchodzi: Broggi — Włoch, Fleigheimer — Szwajcar, Vago — Węgier, oraz Lefèvre — Francuz. Na czele tego komitetu stoi słynny architekt francuski, p. Nenot, który m. in. zaprojektował gmach paryskiej Sorbony.

Gmach Ligi Narodów powstał — co jest osobliwą ironją naszych czasów — albo wcześniej, albo też zapóźno. W wielkim pałacu będzie aż za dużo miejsca dla delegatów tych państw, które zostały jeszcze w Lidze Narodów.

M. C.

Wyżsi urzędnicy policyjni w Stanach Zjednoczonych wizytują co pewien czas więzienia nowojorskie, obserwując znajdujących się tam przestępców. Bandyci zakrywają kapeluszami twarze przed fotografem. Pośród stojących na prawo komisarzy (w ciemnym ubraniu) senator stanu nowojorskiego Royal S. Copeland.

Prośba „Stelli”

O dary gwiazdkowe dla biednych dzieci.
Zbliża się święto Bożego Narodzenia, czas przedgwiazdkowy, a z niem radosna chwila dla wszystkich chrześcijan całego świata. Wielka radość panuje mianowicie wśród działy, bo niezadługo zajaśnieje „Gwiazdka”, która tyle uroku i uciechy dla nich w sobie mieści.

Niestety w tych ciężkich czasach, w których obecnie żyjemy, nie wszyscy będą się mogli cieszyć z przyjscia „Gwiazdki”, mianowicie dzieci rodziców ubogich i bezrobotnych, nie mających żadnych środków na zakupienie choćby nawet najskromniejszego podarunku. Komu sprawa radość i rozjaśnienie oblicze własnej działy, ten nie poskapi ofiary; niechaj pomyśli, że wiele jest rodzin takich, które widokiem rozweselonych dzieci swoich nie będą się mogli cieszyć.

Myśl, że nasza ofiara przyczynimy się do ulżenia losu biednym, a szczególnie sierotom i przyczynimy się do szerzenia radości i wesela w dniu „Gwiazdki”, zniewoł nas chyba do złożenia chociaż skromnej ofiary.

„Stella”, pomna nader przychylnego poparcia, jakiego ze strony ofiarnego naszego społeczeństwa corocznie doznaje tak przy organizowaniu kolonij letnich, jakoteż przy składaniu podarunków gwiazdkowych, donosi, że również i w tym roku tradycyjnym zwyczajem urzędzi w święto Trzech Króli dzień „Gwiazdki” dla biednych dzieci i sierót. Atoli z uwagi na to, że środki i fundusze nasze są na wyczerpaniu i niewystarczające na obdarowanie przeszło 200 dzieci, zgłaszających się po „Gwiazdkę”, przystępujemy do zbierania dla nich jałmużny.

W interesie te działy zwracamy się do szanownego i ofiarnego społeczeństwa z gorącą prośbą o łaskawe i życzliwe poparcie naszej akcji społecznej przez składanie ofiar pieniężnych, które choćby były najskromniejsze z wdzięcznością przyjmujemy.

Również na obdarowanie wspomnianej ilości dzieci w wieku od 8 do 14 lat bardzo pożądane są przedmioty z garleroby, obuwia i bielizny dziecięcej, pończochy, ciepłe szale, czapki, berety, zeszyty, książki do nabożeństwa, książki z bajkami oraz wszelkie artykuły spożywcze, które upraszamy złożyć w mieszkaniu u p. Domagalskiej przy ul. Kantaka 8/9, I. piętro, zaś pieniężne datki u skarbnika „Stelli” p. B. Ziętkiewicza, ul. Nowa 8, lub też bezpośrednio wpłacić na nasze konto czekowe P. K. O. nr. 201 266.

Szlachetnym ofiarodawcom złoży Towarzystwo „Stella” oprócz pokwitowania z odebranych darów również podziękowanie w swoim rocznym sprawozdaniu na rok 1933/34, które im w swym czasie prześle.

Wszelkich informacyj udzieli z całą gotowością biuro „Stelli”, ulica Długa nr. 17 (telefon 12-74).

Zarząd Tow. „Stella” w Poznaniu.

Ille kosztuje samolot?

Samolot?! — zapyta każdy ze zdziwieniem. Przecież wiadomo, że cena jest tak wysoka, że o własnym samolocie wprost marzyć nie można.

Proszę jednak pójść na ul. św. Marcina 35 do firmy Skrzypczak. Są tam śliczne samolociki i kajaki i inne cu-

Seansy 5. 7. 9

KINO APOLLO

Bilety od 75 gr

OD NIEDZIELI, 10 GRUDNIA 33 r. WIELKA EPOPEJA AMERYKAŃSKA ZDOBYWCY

Z RYSZARDEM DIXEM
i ANNA HARDING
w rolach głównych.

Nasze kino najtańsze! Nasze programy najlepsze!

da, coprawda w formie ozdób choinkowych, ale zato naprawdę artystyczne. Wykonał je p. sędzia Kawecki, który trud swej całorocznej pracy ofiarował na rzecz ubogich. Rozsprzedaży podjęła się firma Skrzypczak bezinteresownie.

Trzeba te cacka przynajmniej obejrzeć; napewno jednak ten i ów zachwycony kilka z nich zakupi.

Doskonałe odbiorniki

zdołąły sobie pełne zaufanie
radjosluchaczy.

Pr. 6 159-58.21

RADJO

Niedziela, dnia 10 grudnia 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 9.00 (Warszawa); godz. 10.00 tr. z Krakowa; godz. 12.10 tr. z Warszawy; godz. 14.00 pogadanka rolnicza pt. „O przechowywaniu kiszonek” — wygłosi dr. G. Karłowska, godz. 14.15 (W); godz. 15.00 odczyt rolniczy pt. „Racjonalna kultura łąk i pastwisk jako środek skutecznej walki z kryzysem w produkcji zwierzęcej”, — wygl. doc. dr. T. Konopiński; godz. 15.20 — 19.00 tr. z Warszawy; godz. 19.00 program na dz. następny; godzina 19.25 „Tydzień Prop. Przemysłu Polskiego” — pogad. pt. „Przemysł gumowy w Polsce” — wygl. dr. J. Piotrowski; godzina 19.30 tr. z Warszawy; godz. 19.45 wiadomości bieżące; godz. 19.50 — 23.00 tr. z Warszawy i Lwowa.

Warszawa (1412 m) godz. 9.00 audycja poranna; godz. 10.00 tr. nabożeństwa ze Lwowa; po nabożeństwie kazanie ze studja warsz. — wygłosi ks. Edward Szwejn; godz. 11.45 muzyka religijna z płyt; godz. 12.15 poranek muzyczny z Filharmonii Warszawskiej; orkiestra filharmoniczna pod dyr. Bronisława Szulca i Juliusz Wolfson — fort.; w programie utwory F. Griega; w przerwie o godz. 13.00 — 13.12 pogadanka pt. „Zagadnienia bezpieczeństwa pracy w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej” — wygl. inż. Józef Podolski; godz. 14.00 „Wychowanie społeczno - obywatelskie młodzieży wiejskiej” — wygl. dyr. Klemens Frelek; godz. 14.15 „Przegląd rynków produktów rolniczych” — wygl. p. Stanisław Prus - Wiśniewski; godz. 14.25 muzyka popularna z płyt; godzina 15.00 „Jakie korzyści daje ustawa o rybołówstwie” — wygl. p. Zbigniew Sosnowski; godz. 15.20 koncert orkiestry kawalerskiej 1 pułku szwoleżerów; audycja ku czci Jana Matejki w 40 roczn. zgonu; a) Słowo wstępne o życiu i twórczości Jana Matejki. b) „Portret pana Hilarego” (obrazek z dzieciństwa J. Matejki); godz. 16.00 audycja dla dzieci; godz. 16.30 kwadrans słynnych artystów; Mercedes Capris z płyt; godz. 16.45 „Beczka niezgodny” — opowiadanie Mieczysława Jarosławskiego, (kwadrans literacki); godz. 16.00 pogadanka „Mamo idę na zbiórke” — wygl. p. Janina Strzelecka; godz. 17.15 polska muzyka o charakterze ludowym; Chór Miejski pod dyr. T. Czudowskiego i Adam Dobosz (tenor); godz. 18.00 słuchowisko; godz. 18.40 piosenki w wykonaniu Adolfa Dymyzy; godz. 19.30 radjotygodnik dla młodzieży; godz. 19.50 muzyka lekka, orkiestra P. R. pod dyr. St. Nawrota i Olga Kamieńska (śpiew); godz. 20.50 dziennik wieczorny; godz. 21.00 odczyt aktualny; godz. 21.15 „Na wesolej lwowskiej fali”; godz. 22.15 wiadomości sportowe ze wszystkich rozgłośni P. R.; godz. 22.25 muzyka taneczna z daneingu „Oaza”.

Poniedziałek, dnia 11 grudnia 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 (Warszawa); godz. 12.05 (W); godz. 13.20 płyty gramof.; godz. 13.59 sygnał czasu; godz. 14.02 notowania giełdy; godz. 15.25 (W); godz. 15.55 pieśni Piotra Czajkowskiego w wyk. p. Wł. Jarochofskiej (mezzosopran); przy fort. prof. F. Łukasiewicz; godz. 16.15 (W); godz. 16.55 utwory na viola d'amore w wykonaniu p. J. Rakowskiego; przy fort. prof. F. Łukasiewicz; godz. 17.20 (W); godzina 18.00 (W); godz. 18.20 koncert muzyki dawnej; wyk.: Orkiestra Tow. Oratoryjnego pod dyr. prof. St. Wiechowicza, B. Łasińska (fort.); godz. 19.00 program na dz. nast.; godz. 19.25 — 22.00 tr. z Warszawy i Lwowa; godz. 22.00 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanade”.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 stare i nowe tańce z płyt; godz. 15.55 pieśni Czajkowskiego w wyk. Włodzimierzy Jarochofskiej, tr. z Poznania; godz. 16.15 arje i pieśni w wyk. Gabryela Matysiaka; godz. 16.40 lekcja języka francuskiego — kurs elementarny; godz. 17.20 recital fortepianowy Anny Mund; godz. 17.50 „Skrzynka pocztowa rolnicza”; godz. 13.00 „Światowy Związek Polaków z Zagranicy” — wygl. p. Mieczysław Fularski; godz. 18.20 mało znane utwory z płyt; Cl. Debussy: „Iberia i Liacow”; Z bajki; godz. 19.25 „Beethoven i jego dwie czarodziejki” (Karolina Unger i Henrietta Sontag) — wygl. p. Wł. Fabry (feljton muzyczny); godz. 19.40 wiadomości sportowe; godz. 19.47 dziennik wieczorny; godz. 20.00 koncert wieczorny w wyk. ork. P. R. pod dyr. Józefa Ozimińskiego i Henryk Czaplinski (skrzypce) tr. ze „Lwowa”; godz. 21.00 feljton Kornela Makuszyńskiego; godz. 21.15 lalszy ciąg; koncert; godz. 22.00 muzyka taneczna z rest. „Gastronomia”; orkiestra Feddeckiego i Zaczka.

Radjosluchacze — Radioamatorzy z wszelkich kłopotów radjowych wybawi Was

Biuo Radiotechniczne
Poznań, Gwarna 11. Tel. 35-55
Pr. 6 100-58.22

„Stratosfera” przygotowuje się

Jak nas informują z najbardziej wiarogodnego źródła, pan Hernes flegmatycznie powraca do zdrowia. Obiecał też definitywnie zlikwidować zarodki grywy do środy. W tymże dniu „Stratosfera” wystąpi z niebywałym w Poznaniu programem „wojskowym”, na którym p. T. H. opowie między innymi swoje przygody wojskowe na niepretensjonalny temat: „Moje boje”. Cały program wogóle i w szczególności wybitnie „bojowy”. Można sobie wyobrazić, co to będzie... Zachęcać naprawdę nie warto, natomiast naprawdę warto rezerwować już dzisiaj miejsce w sekretarjacie Bratniej Pomocy S. S. U. P. przy św. Marcynie 40 okienko 8.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE
BO ONE KARMIA WSZYSTKICH
GŁODNYCH!

W SALI B. TEATRU „NOWOŚCI” — ul. Marsz Focha 6

OSTATNI W NIEDZIELĘ, 10 GRUDNIA 1933 r. OSTATNI WIECZÓR GÓRALSKI

O GODZ. 4 PO POL. i 8 WIECZ.

zg 20 713

Z UDZIAŁEM M. PIKSY i M. PYRDOŁA — Bilety od 30 groszy.

Abonament detefonowy

Komplet radjoodbiornika detektorowego DETEFON wyrobu PZT można nabyć we wszystkich urzędach pocztowo-telegraficznych.

Cena razem z abonamentem radjowym:

przy zamówieniu — 3 złote

12 rat miesięcznych po 4.50 zł.

zg 4906

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Kongres Zjednoczenia Kobiet słowiańskich

Odprawiony niedawno w Beogradzie Kongres Zjednoczenia Kobiet słowiańskich zasługuje ze względu na znaczenie swoje i przebieg na uwagę słowianofilów oraz przedewszystkiem członkiń ogólnosłowiańskiego Zjednoczenia Kobiet, którego oddział poznański, jak już doniosły pisma, odbyć ma właśnie 14. b. m. swe doroczne walne zebranie.

Zwołany przez Zjednoczenie Kobiet jugosłowiańskich kongres zgromadził w Beogradzie delegacje: polską, czechosłowacką i bułgarską. — Najdonioślejszym wydarzeniem kongresu było przybycie w liczbie 12 osób przedstawicieli Bułgarii, które, jak wiadomo, mają pewne zadawnione historyczne antagonizmy w stosunku do Jugosławii. Okazało się jednakże, że reprezentowana przez kobiety idea wspólnoty słowiańskiej stała się silniejszą niż przeszkody natury politycznej.

Otwarcie kongresu nastąpiło w pięknej sali Koła serbskich siostr (Kolo srpskih sestara) najpoważniejszej organizacji kobiecej Beogradu.

Organizacja ta założona w r. 1903 zasługuje na bliższe poznanie, gdyż jest ona wyrazem samodzielnej działalności kobiet jugosłowiańskich. „Kolo srpskih sestara” powstało w celu wspierania moralnego i materialnego Serbów, znajdujących się w niewoli tureckiej. Mimo więc wszelkich trudności Koło dążyło do realizacji najwyższego swego ideału uwolnienia i zjednoczenia państw jugosłowiańskich. Wyrazem tej dążności było wydawanie przez Koło czasopisma „Vardar”, ukazującego się jeszcze do dzisiaj, a propagującego jak najściślej wspólną poszczególnych odtamów państwa jugosłowiańskiego, a więc: Serbów, Horwatów i Słowienców. Wielka aktywność, przechodząca wielokrotnie w bohaterstwo, wykazało Koło w czasie wojny bałkańskiej, w r. 1912/13. Z ramienia Koła — urzędowo więc — zaraz w pierwszych dniach wojny szpital w Beogradzie, obsługiwany przez członkinie Koła. Wzdłuż toru kolejowego, wiodącego w stronę półbitewnych, powstały z ramienia Koła stacje opatrunkowe i kantyny żołnierskie, przyczem zaznaczyć należy, że panie komitetowe nie wahały się docierać ze swą akcją patriotyczną do pozycji frontowych.

Ponieważ wojna, która w rezultacie przyniosła Serbji południowej wolność — była gorąco oczekiwana i niejako wyteskniana przez kobiety jugosłowiańskie, więc nie omieszkały one przygotować się do niej już

zawczasu, tak, że działające na froncie bułgarskim, względnie w szpitalach sanitariuszki były już poprzednio wyszkolone przez specjalne kursy dobrowolne, urządzone przez Koło dla kilkuset kandydatek.

Z chwilą, gdy wojna bałkańska została ukończona, aktywność Koła nie tylko, że nie zatrzymała się, lecz przeciwnie przybrała wzmożone tempo. Trzeba było przecież odbudować zniszczone wojną tereny, nieść pomoc wynędzniałej ludności, przeprowadzić na szeroką skalę działalność konstruktywną.

Niedługo jednak trwać mogła ta praca. Wybuchła już przecież w r. 1914 wojna światowa. W momencie wypowiedzenia wojny przez Austrię władze centralne Koła przenoszą się w wielkim pośpiechu z ewakuowanego Beogradu do Niszu, gdzie natychmiast otwierają szpital, a następnie drugi w Skopljah.

Rozpoczęła się więc znowu podobna bohaterka działalność, jak w czasie wojny bałkańskiej, o tyle jednak tragiczniejsza, że grozę wojny powiększyła epidemia tyfusu. Zaraza nie oszczędzała nawet członków komitetu, zabierając szeregi członkiń zarządu, a nawet samą przewodniczącą Lukawic.

„Koło” podzieliło dalsze losy swego zawodu, gdy w r. 1915 liczne członkinie Koła przedzierały się wraz z armją przez góry Albanii, a inne znalazły się w rozproszeniu pod okupacją wojenną. Jednakże i w tej najgorszej chwili nie upadły na duchu, starając się w miarę możliwości nieść pomoc internowanym emigrantom i więźniom.

Z chwilą ukończenia wojny światowej przejawiała się znowu ogromna sprężystość „Koła”. W wyzwolonej nareszcie i zjednoczonej ojczyźnie, przynależące do Koła kobiety jugosłowiańskie podejmują wielkie dzieło rekonstrukcji państwa. Teraz więc celem najbliższym „Koła” jest praca humanitarna i społeczna, przyczem początkowo, powojenna działalność „Koła” koncentruje się przedewszystkiem na utworzeniu „Ogniska” inwalidów wojennych, którym „Koło” zapewnia nie tylko opiekę sanitarną i materialną, ale także możliwość zdobycia przygotowania zawodowego, a tem samem możliwości podtrzymania bytu własną pracą. Tą samą działalnością objęto „Koło” również powracających z obozów internowanych, oraz sieroty wojenne.

Od r. 1923 „Koło srpskih sestara” ma swoją siedzibę we własnym, pięknym domu w Beogradzie. Obecnie celem głównym działalności „Koła” jest wychowanie narodowe, moralne i intelektualne młodzieży jugosło-

wiańskiej, oraz działalność charytatywna i społeczna.

W pierwszym rządzie w „Domu Koła” kształcą się młode dziewczęta jugosłowiańskie, w przeważnej mierze sieroty wojenne, względnie córki przesładowanych przez okupantów patriotów jugosłowiańskich. Mają one tu swój internat, który daje im podstawy wychowania, a poza tem uczęszczają na różne kursa, gdyż chcą zyskać podstawy samodzielnego bytu. Wychowane przez panie „komitetowe” propagują one dalej ideały „Koła”, a więc miłość ojczyzny, dobroć, miłosierdzie, tolerancję religijną, oraz poszanowanie dla zwyczajów ludowych i tradycji narodowych. Celem rozszerzenia horyzontu internistek urządza się dla nich także specjalne kursy uniwersyteckie, gdzie wybitni naukowcy wykładają na temat literatury, sztuki oraz aktualnych problemów społecznych.

Niezależnie od swojej działalności wewnątrz państwa „Koło” partycypuje również w zrealizowaniu ideału zblżenia międzynarodowego, a w szczególności zjednoczenia państw słowiańskich. I tak „Koło” jugosłowiańskie brało każdorazowo udział w Kongresach Zjednoczenia Kobiet, między innymi w Warszawie w r. 1931.

„Koło” to, które na terenie Jugosławii liczy około 120 różnych sekcji, reprezentowało na Kongresie tegorocznym gospodarzy Kongresu przyjmując w swoim „Domu” poszczególną delegację i przeznaczając na obrady pięknie urządzone sale i gabinety.

Rozumiejąc doniosłość tendencji prac „Koła” łatwiej zorientować się można, ile ciekawych impresji i pouczających wskazań przynieść mógł ze sobą Kongres zorganizowany przez doświadczonych pracownicze społeczne. Tu przypomnieć też warto, że przewodniczący Kongresu spoczywał w rękach Jugosłowianek, które też prowadziły dalej prace organizacyjne przez najbliższe dwa lata do chwili, gdy w Bułgarii lub Czechosłowacji odbędzie się nowy Kongres.

Kongres beogradzki prowadził swoje prace w trzech poszczególnych komisjach: organizacyjnej, — prasowej i kulturalnej, a na plenarnych posiedzeniach referowały przewodniczące komisji wnioski uchwalone w komisjach.

W szeregu bankietów, przyjęć oraz imprez zabawowych największe wrażenie wywarło na delegowanych przyjęcie przez królową jugosłowiańską, Marię.

Udział w Kongresie z Polski wzięło 7 pań, w tem z Koła poznańskiego p. dr. Kawecka.

Następny Kongres odbędzie się w Sofji lub w Pradze w r. 1935.

Walne zebranie

Koła poznańskiego Zjednoczenia Słowiańskiego Kobiet odbędzie się dnia 14. 12. o godz. 20 w Auli Szkoły Przemysłowo-Handlowej, przy ul. Marsz. Pocha.

Zwraca się uwagę, aby panieabrały ze sobą legitymacje członkowskie, zaopatrzone w podpisy przewodniczącej, sekretarki i skarbniczki. — Bez legitymacji nie będą członkinie mogły głosować.

Z Tow. Ziemiańek Wlkp.

Doroczny zjazd przewodniczących Stowarzyszeń Pań Miłosierdzia św. Wincenciego a Paulo Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej odbędzie się w Poznaniu 11. b. m., na sali koncertowej Domu Parafjalnego św. Marcina. Zjazd poprzedzi Msza św. z wspólną Komunią św. o godz. 9 w kościele św. Marcina. Początek obrad o godz. 10.15. Referat p. t. „Nowe drogi sprawności pracy Wincentyńskiej” — wygłosi wiceprezydentka rady wyższej p. Marja Lossow z Grabonoga.

Rekolekcje Pań Ziemiańek Sodalicji Bydgoskiej odbędą się pod przewodnictwem ks. prof. dr. Kowalskiego z Gn. ezna w czasie od 27. do 31. b. m. w Bydgoszczy w kaplicy SS. Miłosierdzia, św. Florjan 13.

Paniom pracującym w Patronatach przypominamy, że w czasie od 13. — 15. b. m. odbędzie się w Poznaniu zjazd rady naczelnej Zjednoczenia Młodzieży Polskiej. Obrady odbywać się będą na sali Księgarni św. Wojciecha, Aleje Marcinkowskiego 22. I piętro.

8. b. m. otwarta zostanie w Poznaniu na salce p. Fangrata, Aleje Marcinkowskiego 8, I piętro — gwiazdkowa wystawa prac kobiecych, gdzie będzie można nabyć praktyczne i tanie podarki gwiazdkowe. Przy wystawie urządzona będzie kawiarenka, zaopatrzona w wyborowe domowe pieczywo z której dochód przeznaczony będzie na cele Tow. Pomocy dla Inteligencji.

W dniach 11, 12 i 13 grudnia od godz. 16.30 do 19.30 odbędzie się kurs praktyczny w szkole gospodarczo-zawodowej, św. Marcin 69 Program kursu rozesłaliśmy przed kilkoma dniami do wszystkich Kół.

W czwartek, dnia 14 grudnia, o godz. 14.30 punktualnie odbędzie się na sali posiedzeń w gmachu Wlkp Rolniczej zebranie sekcji pedagogicznej wraz z pp. delegatkami. Referat p. t. „Jak wywołać w dzieciach silną wolę i energię życiową” wygłosi p. J. hr. Czarnecka z Przybysławia. Prosimy o liczny udział członkiń, nie tylko delegatek sekcji.

Natalja Janota

(Sławną zagranicą a w kraju nieznaną pianistką polską)

Starsze pokolenie o ile nie podziwiała osobie gry Anety Essipow, to w każdym razie znało ze słyszenia tę słynną ku końcowi ubiegłego i początkiem obecnego stulecia odtwórczynię Szopena, tak jak i współczesną jej artystkę, Teresę Carenno. Mniej jednak znana jest w Polsce najwybitniejsza z ówczesnych pianistek a jako Polka bliżej nas obchodząca — Natalja Janota, dzisiaj już staruszka, dożywająca ostatnich lat życia w Hadze. Trzebaż było dopiero natknąć się przypadkiem na entuzjastycznie skreślony życiorys Janoty w niemieckim miesięczniku „Die Christliche Frau” aby przypomnieć sobie o tej naszej rodaczce, która wczesnie opuściwszy ojczyznę, zaaklimatyzowała się na obczyźnie i znalazła tam pełne uznanie i polizw.

Natalja Janota urodziła się w Warszawie i jak twierdzi jej niemiecka biografka, spokrewniona była „ze starym polskim rodem królewskim” (?). Ojciec jej był profesorem konserwatorium a matka — uczennicą Elsnera i Sandmanna — odznaczała się także wybitną muzykalnością. Pożatem w domu rodziców Natalji bywali: Liszt, Thalberg, Rubinstein i inni wielcy pianiści, tak więc dziewczynka wrażliwa w atmosferze prawdziwej artystycznej i już w dzieciństwie roku życia grywała klasyczne sonaty i brała nawet udział w wielkim koncercie.

W miesięczniku „Die Christliche Frau” nazwisko polskiej pianistki napisano przez h — Janotha.

Księżna Czartoryska okazywała jej duże zainteresowanie i obdarzyła cennym skarbem — mianowicie manuskryptem Nocturne cis-moll Szopena, napisanym za lat młodzieńczych, oraz Fugą a-moll. Oba te utwory dopiero Natalja Janota dała poznać muzycznemu światu.

Celem uzupełnienia studiów muzycznych, zawiozła matka młodszą pianistkę do Berlina. Natalja kształciła się początkowo pod kierunkiem Joachima i Rudorffa a potem stała się ulubioną uczennicą Klary Schumann, która na jej muzykalny rozwój wielki wpływ wywarła. W nieobecności Klary Schumann talentowaną jej pupilką zajmował się także Brahms a teoretyczne studia odbyła Janota w Kolonji, u Franciszka Webera, później w Berlinie u Bargiela. Wtedy już, jako 14 letnie dziewczę, zwracała powszechną uwagę w artystycznym świecie a w 16 roku życia wzięła udział w wielkim dorocznym, uroczystościowym koncercie.

Charakterystyczny szczegół z owych czasów zanotowany został w listach pozostałych po matce Natalji, profesorowej Janota. Mianowicie kiedy Natalja poraz pierwszy zaproszona została na dwór cesarzowej Augusty, (żony Wilhelma I-go) radziła się swej mistrzyni, co zagrać przed tak wysokim audytorjum. Klara Schumann ostudziła jej entuzjazm twierdząc, iż „sztuka jest czemś wyższem, niżeli ziemską sławą” i że „wielcy tego świata z reguły najmniej się na tem znają”. Dodała jeszcze, że ona sama wobec takich słuchaczy nie grywałaby nigdy dzieł Beethovena, ani swego męża. Pożatem zaleciła swej uczen-

nicy nie zapominać o tem, iż celem sztuki nie jest podobanie się ludziom i zabawianie ich, bowiem gdy artysta ukazuje się na podjum, nie należy on do publiczności. Jego osoba znika w mistrzu, który przez niego przemawia.

Z namowy Klary Schumann młoda artystka koncertowała kolejno w Niemczech, Holandji, Francji a później jeździła do Rosji, Ameryki, Turcji, nawet do Australji. W r. 1878 w zastępstwie chorej pianistki wzięła udział w koncercie zimowym, który Klara Schumann wraz z Brahmssem dawała corocznie w Londynie. Przyjęta początkowo z nieufnością, prędko pozyskała sobie publiczność angielską, umiejącą ocenić pianistkę, która nie tylko posiadała skończoną technikę, ale kładła, w sztukę całą swoją duszę — była wirtuoską i artystką w całym tego słowa znaczeniu.

Odtąd grywała też często w obecności królowej Wiktorji, króla Edwarda i obecnej pary królewskiej.

W Anglii pozostała aż do wybuchu światowej wojny, którą przeżyła w Holandji. Tam już osiedliła się na stałe.

Janotę cechuje niezwykła religijność. Pewna londyńska znajoma opowiada o niej, że astystując pewnego razu przy wyborze koncertowego fortepianu zauważyła, że artystka wybrała odpowiedni instrument, przytuliła na wieku obrazek z Matką Boską. Zapytana, w jakim to czyni celu — odpowiedziała, że grając musi patrzeć na ów obrazek. Może w tem leży tajemnica czaru, jaki na słuchaczy wywiera jej sztuka...

Nigdy też nie występuje publicznie nie przyjąwszy poprzednio Ko-

munji św. a kwiaty, jakimi darzy ją rozentuzjumowana publiczność, zdobyła nazajutrz ołtarz Najsw. Marji Panny. Z jej utworów muzycznych, do których należą gawoty, mazurki i impresje górskie — szczególnie wyróżniła się „Ave Maria” na sopran solo z towarzyszeniem organów, harfy i skrzypiec, poświęcone papieżowi Leonowi XIII i przez niego przyjęte, co — o ile chodzi o kobiety, jest nie notowanym dotąd wyróżnieniem. Ale i następcy Leona XIII przyjmowali łaskawie jej dedykacje: Benedykt XV „Hymn do Królowej Pokoju” a obecny papież, Pius XI „Suite na cześć św. Tereski od Dzieciątka Jezus.”

Natalji Janocie nie brak też zasłużonych świeckich odznaczeń. Od królowej Wiktorji otrzymała medal, od panującej teraz w Anglii pary królewskiej „złoty medal za sztukę i naukę” a z okazji uroczystości wagnerowskich w r. 1903 — wielki złoty medal. Z Italji, Anglii i Australji przesłano jej medale „Akademji Sztuki”. Pożatem otrzymała „Lwa perskiego i „Order Słońca”, „Czerwony Krzyż hiszpański” (w r. 1906) i zyskała tytuł „Officier de l'Académie française”. Najcenniejszym jednak odznaczeniem jest nominacja z czasów panowania Leona XIII na honorową członkinię Akademji św. Cecylii w Rzymie.

Tak piszą cudzoziemcy o sławnej naszej rodaczce — jako wielkiej artystce i pełnej zalet kobiecie. Jakaż szkoda, że widocznie Natalja Janota o swym kraju rodzinnym już zapomniała. Więc chociaż za pośrednictwem obcego organu dowiedzmy się, iż poza granicami ojczyzny żyje Polka, która swej rodzinnej ziemi prawdziwą przynosi chlubę.

LISTY Z BYDGOSZCZY

„Światła na rynku“

Szczęśliwi poznańscy. Jakże mogą być dumni. Ilekroć wejdą na rynek swego miasta, tyle razy, rośnie im w oczach, ponad ciżbę szarych domów, nad targowisko powszednich spraw, wysoko w niebo, słuszny powód ich dumy, najpiękniejszy symbol wielkości i powagi grodu — ratusz.

Wiadomo, — ratusz poznański to arcydzieło. Gdyby nawet, przez ządrosć usiłował temu oczywistemu faktowi zaprzeczyć, to przecież nie mogło po kilkadziesiąt razy dziennie przekonywać mnie o tem nie byle kto, lecz sam Leon Wyczółkowski. A takie u niego nie można nie wierzyć. Wystarczy, że spojrzę na jego kapitalną autolitografię wyobrażającą ratusz poznański, a wieszającą nad moim biurkiem, bym siadł do mego „Remingtona”, pełen rezygnacji i niechęci do pisania listu z Bydgoszczy. Co mi to bowiem za miasto, które nie posiada porządnego ratusza. Choć — pocieszam się — nawet ten najwspanialszy rynek na świecie... — krakowski, a także jest bez ratusza. — No tak, ratusza niema, ale jest choć wieża ratuszowa, i to jaka wieża... A u nas, nawet najmizerniejszej wieżyczki nie zobaczysz.

Natomiast, stercząc na rynku miasta Bydgoszczy, zobaczysz zgola co innego. Zobaczysz... — hm, jakby to powiedzieć, zobaczysz — plecy Muzeum Miejskiego. Bo trzeba ci wiedzieć, czy czytelniku, że miejscowa świątynia muz., odwróciła się do całej Bydgoszczy — plecami. Jeśli chcesz wystąpić w jej progi, to musisz, zagłębiwszy się w boczną uliczkę, doszukiwać się tych progów ze strony podwórza. Taką to kara spotkała miłych bydgoszczan za to, że do swego muzeum idą tylko wówczas, kiedy najzaciśniej nawet kawiarenka nie wystarczy im na odbycie specjalnego intymnego rendez-vous. Wiedzą bowiem dobrze kochające samotność parki, że w parku, choćby najgęstszy, nie znajdują takiej idealnej samotności, jak właśnie w salach muzeum.

Łatwo przeto teraz zrozumiesz, Czytelniku, moje niesłychane zdumienie, kiedyś to, któregoś mrocznego wieczora, ujrzał owe nieszczęśliwe muzealne plecy, tonące całe w blasku. Nie był ci to jakiś ostatni, zablakany, przypadkowy refleks zaszlego niedawno słońca, — nie. Źródłem tego niezwykłego blasku był solidny, opodal zawieszony reflektor. Myślałby kto, że anemicznemu, chorującemu chronicznie na brak żywotności muzeum miejskiemu zaaplikowano na wzmocnienie naświetlania kwarcówką...

Zdumienie moje wzrosło jeszcze, gdy w smugach światła dojrzał przesuwające się, nie cmy, nie duchy, lecz szeregi osób, zmierzające, nie parkami, lecz gromadami najwyraźniej w świecie do — muzeum.

Zaintrygowany do najwyższego stop-

nia tem niesamowitem zjawiskiem, postanowiłem z miejsca zbadać jego przyczynę. — Mam do dyspozycji całą wolną godzinę, — pomyślałem sobie, — wejdzmy zatem do muzeum. Nieszczęsny, zapomniałem zupełnie o tem, że w trakcie trwania Białego Tygodnia Książki, godzina ma zupełnie inną rozpiętość czasu. Przecież „Godzina Żywej Książki”, która w Bydgoszczy zapoczątkowała najbielszy z białych tygodni, trwała pełne trzy godziny z okładem. Niewinna publiczność, która tłumnie przybyła na ten wieczór autorski, cierpiała strasznie, ale autorzy byli nieublagani. Dorwawszy się raz do czytelnika, postanowili go już nie wypuścić. Czytali i czytali bez końca. Snać doszli do wniosku, że lepiej, by czytelnik umarł z wyczerpania, jeżeli już książka

u nas, z powodu całkowitego jej wyczerpania, ożyć nieistety nie może.

Dość, — że godzina żywej książki skończyła się dopiero wówczas, kiedy wszyscy nieomal czytelnicy leżeli napół martwi na sali.

Nieszczęsny, — zapomniałem o tem zupełnie, kiedyś niebacznie, mając jedną wolną godzinę do dyspozycji, wkroczył beztroško do sal muzeum miejskiego.

... A bila wtedy właśnie ostatnia godzina Białego Tygodnia Książki. W tej godzinie sale muzeum miejskiego niezwykły zaiste przedstawiały widok. Wyglądały — trochę jak księgarnia i trochę jak koszary. Książki i mundurki! Tyle mundurków!... Boże. — Cóż to takiego zbroiła biedna książka polska, że aż tyle na nią nastano wojskowych?

A na czele tych zbrojnych szeregów drobna postać kobieca. Z płonącymi oczami, z rozjaśnioną twarzą, rzekłbyś symbol płomiennego zapalu, prowadzi

W NOTATNIKU

Artur Marja Swinarski wyjechał przed kilku tygodniami z „Różową Kukułką” i — dotychczas nie powrócił. Powodzenie „Różowej Kukułki” na gruncie krakowskim obrzymie. Obecnie Swinarski i Puget pracują intensywnie nad stworzeniem... „Szopki krakowskiej”. I tem tylko wylumaczyć należy chwilową przerwę w dostawie feljetonów Artura Marji.

Legalna propaganda bolszewizmu w Polsce. Notowaliśmy już na tem miejscu zachwyty prosowieckie żydowskich „Wiadomości Literackich”, które wydały specjalny okaz, 26 stron liczący numer bolszewicki, w którym dano głos pisarcom wyłącznie bolszewickim. Numer ten, jak podnieśliśmy, jest sprytnie zaaranżowanym wydawnictwem agitacyjnym, jawnym, ukazującym się pod firmą nietylko nieścisłą przez władzę, ale popieraną moralnie i, oczywiście, niemoralnie. Obecnie wydawnictwu temu K. L. Koniński w „Gazecie Literackiej” (miesięcznik krakowski) poświęca obszerny, głęboko ujęty artykuł pt. „Twarz w twarz”. Na artykule ten zwracając uwagę naszych Czytelników, cytujemy z niego następujące trafne uwagi:

„Panowie z „Wiadomości Literackich” czekali tylko na moment, w którym atmosfera wspólnych groźnych możliwości, uprzejmości, wizyt i rewizyt, pozwoli im na ostentacyjną już manifestację swych kom-sympatyj. Do tej pory ludzie z „Wiadomości Literackich” okazali tylko żywe i życzliwe zajęcie się bolszewizmem, teraz pozwolili sobie na oddanie całego wyjątkowo spaśnego numeru swego pisma bolszewikom na propagandę. Trzeba naprawdę bolszewikom tym przyznać, że z trybuny swej skorzystali tyle dyskretnie, ile zębnie: niema żadnych gwałtownych ataków na „Zachód”, wszystko jest lekkostrawne, kurtyzowane, wyglądzone; nawet podobizny sow-literackie pokazują nam ludzi wcale szczywnych, ukrawaicznych, wykolnierzych, wygolonych, takich sobie normalnie bildungsfilisterskich Gorkiego w gietrach i bardzo porządnie przyprasowanych spodenkach, niektóre twarze jeszcze świeże, trafi się, i zgola ordynarne, takiego np Pasternaka, ale przeważnie typowo inteligentkie, z semitami włącznie, niektóre fizjognomie nawet całkiem, całkiem salonfähig... No, jednym słowem, pomyśli sobie dobroduszy

czytelnik rodzaju (psychicznie) żeńskiego, że djabeł nietylko nie jest taki straszny jak go malują, ale że, nawet fotografowany nie straszny. Tak oto łagodnie wypłukuje się odpór moralny, przygotowuje gradus pierwszy, to jest kiereńszczyznę.”

Propaganda bolszewizmu w Polsce za pośrednictwem literatury — to pościąganie, trzeba przyznać, niesłychanie zręczne, tańsze i... bezpieczniejsze. Wszakże w Polsce istnieje już wydawnictwo tłumaczeń powieści autorów bolszewickich („Rój”), a ostatnio wystąpiły już oficjalnie „Wiadomości Literackie”, nadmiar z ogłoszeniami reklamowymi bolszewickich czasopism, encyklopedyj, dzieł itd. Według tego planu więc idzie narazie o... oswolenie Polaków z sowkulturą.

Ujawnienie tajemniczych motorów, uśmiercających wolność uniwersytetów polskich. W „Myśli Narodowej” czytamy: „Z dyskusji, jaka się wywiązała między „Kurjerem Warszawskim” (B. Koskowski, S. Stroński) a Wassercugiem (Wasowski) w żydowskiej „Epoce”, wyszło na jaw, że ograniczenie wolności nauki na uniwersytetach ma w pewnej loży gorących zwolenników, że prof. Wolske, ozdobyony teraz wysokim orderem, ogłoszony jest w oficjalnym organie wolnomularstwa jako mistrz loży. W tem świetle szczególnego nabiera smaku walka o prof. Stefkę na uniw. lwowskim, szczucie młodzieży narodowej i t. d. Powinnować można „sanacji” bezinteresowności: fak ciężko pracować, tyle wyczynów bohaterów, tyle poniżenia, jakim jest klanstwo! Czy warto robić tyle zamętu i brukać sumienie, czy się godzi, czy nie wstyd?”

„Bezstronna” wystawa polskiej książki. Z wystawy „Książka w Polsce współczesnej”, zorganizowanej w Warszawie w lokalach Klubu urzędników państwowych, usunięte zostały książki: Romana Dmowskiego „Świat powojenny i Polska” oraz Henryka Rolickiego „Zmierzch Izraela”, które wystawione były w dziale „Polityka i nauki społeczne”. „Gazeta Warszawska” donosząc o tem, zapytuje, „czy zadaniem wystawy jest wszechstronne informowanie społeczeństwa o dziełach autorów polskich, czy też może chodzi tylko o zadowolenie... gustów, bądź co bądź przemijających „czynników miarodajnych”?

zastępy synów Marsa, przemawia do nich, przekonuje, zagrzewa...

Poznaję. To pani Marja Wierzbicka. Niestrudzona sekretarka Biblioteki Miejskiej. Walczy w tej chwili o dobro książki polskiej. Sama jedna przeciwko całemu zastępom...

Tylko, — że te zastępy nie bronią się jakoś wcale. Ustupują i poddają się bez zastrzeżeń. Posłusznie pochylają się nad stolami i gablotami. Z całą uwagą wsłuchują się w objaśnienia rozentuzjazmowanej przewodniczącej Porwani jej zapalem i wiarą, niechętnie ustępują z placu. — My tu przyjdziemy za rok znowu, — zapewniają ją gorąco na pożegnanie.

Zaledwie wyszli, a już wchodzi inni. Cała falanga małych dzieci. Taka, co to dopiero niedawno skończyła zawziętą walkę z — elementarzem.

I jakże tu kochać książkę. Ale i do nich znajduje drogę gorące słowo niestrudzonej przewodniczącej. I do nich, i do wszystkich innych. A jak wam się zdaje, ilu ich było, tych „innych”?

— Wystawę książki, zorganizowaną w muzeum miejskim w Bydgoszczy, przez Bibliotekę Miejską i Towarzystwo Czyteln Ludowych, przy współudziale księgarzy pp. Gieryna i Idzikowskiego, zwiedziło w ciągu Tygodnia Książki Polskiej — cztery tysiące trzysta i kilkadziesiąt osób. —

Bo też wystawa zorganizowana była wzorowo. Były książki wszystkie. Od najstarszych do najmłodszych. A obok nich rękopisy, egzemplarze dedykacyjne i wielki zbiór ex-librisów. A nad stolami, gablotami, wykresami i mapami porysowały się kapitalne drzeworyty Kulisywicza.

Trzebaby kilka artykułów napisać o tej wartościowej wystawie. Pierwszy np. o rękopisach. I w tym to artykule należałoby narysować następujący wzruszający obrazek:

Kiedy nad gablotą z rękopisami pochylała się cała gromadka główek dziecięcych, wtedy, ni stąd, ni zowąd, cała klasa poczęła głośno deklamować wiersz Or-Ota. Okazało się mianowicie, że dzieciaki wśród umieszczonych w gablocie rękopisów odkryły rękopis Artura Oppmana, tegoż właśnie wiersza, który miały zadany do wyuczenia się na pamięć...

I trzebaby jeszcze napisać o bardzo interesujących eksponatach Tow. Przyrodniczego, trzebaby... trzebaby pisać i pisać, i... nigdybym tego listu nie skończył.

Skończmy go zatem, a skończmy go tak, by był refleksem tego blasku, w którym nasłuszniej w świecie stał gmach muzeum miejskiego przez wszystkie wieczory tego najjaśniejszego ze wszystkich tygodni bydgoskich.

MARJAN TURWID.

Gabinet kosmetyczny
Mgr.- chemji Kuntzówny
Poznań, plac Wolności 9 m. 13.
Zabiegi i pierw-zorzędnej jakości kosmetyki

zg. 20712

Z naszej przyrody

Pustka w lesie. Sosny zasłuchane w ciszę; brzozy płaczą pogrzebane, jałowce gwiazdorami. Nie ma rusalki, leśnej kukułki, ani fletnistki wilgi. Pozostały dzięcioły, sikorki i paki drapieżne jastrzębie, krogulca, sokoly. Pamiętajmy zimą o ptaszkach śpiewających.

Pustką wieje las...

Niedawno rozpięwany i rozświetlony, dyszący wonią żywicy zapraszał nas pod baldachimy swych sosen, cały w poszumach buków, wiązów, klonów i dreszczów listowia osiki...

Sosny stoją milczące nieruchome, jakby zasłuchane w sen — ciszę martwą, ciszę śniegu, co białą pierzynką przykrył złocisto brunatne mchy i nasadził jałowcom białe czapy gwiazdora.

Brzozy, jak te płaczą pogrzebane, stoją osmęcone, rozplotły zалоśnie warkocze z wiotkich gałązek gibkich, ku ziemi zwisających...

Nad czarną wodą leśną stoją olsze, przegladając się w czarnem wód zwierciadle. Ich opadłe liście zczerniałe maci biel śniegów.

Pustką wieje las...

Uleciała mu kukułka, co wołała gdzieś z głębi lasu — niewidzialna rusalka leśna.

Niema już fletnistki lasu, wilgi w złocistej robie, ukrywającej się zalotnie za zielonym liscia welonem, aby tem większe wzbudzić w nas zaciekawienie i chęć ujrzenia jej...

Znikły potrzęsające z gracją ogon-

kami w dancingu na piasku nad brzegiem jeziora pliszki...

Umilkły śpiewające cudnie szare paszyny gajówki, umilkła świergotka przypominająca głosem kanarka.

Nawet ptaszki, które u nas zimują, jak szczygły, zięby, dzwońce, makolągwy, co tak radośnie witają nas wchodzących do lasu, przeniosły się do wioski przytulnych a dzierlatka pojawia się na podwórku lub śpiewa na ulicach miasta.

Tak las opustoszał!

Pozostały mu jednakowoż wierne dzięcioły, opukujące drzewa jak do doktorów swych pacjentów. Pozostały z dziećmi sikorki ramuszkami bogatki i mniszki z kowalikami i piszczącymi delikatnie i cieniutko w locie pelczaczami...

Ptaki, pozostające w lesie, muszą mieć się szczególnie na baczności, aby ich nie porwały jastrzębie i krogulce drapieżce.

Drapieżne ptaki przeważnie bowiem w lesie zimują. Niebezpieczeństwo jest dla małych ptaszek teraz tem większe, że nie mogą się ukryć przed wzrokiem jastrzęba na drzewach pozabawionych dobroczynnego liścia.

To też najwięcej ginie zięb, czyżków, szczygłów i dzwońców zimą.

Giną nawet liczne rzesze naszych przezornych wróbli, których nie chroni przed szponami drapieżców to, że kryją się na podwórzach i pomiędzy chatami. Nie chroni ich bliskość siedzib ludzkich! Giną dziesiątkami i setkami, to też mówię o nich przysłówie: „Wróble rodzą się korcami w lecie a

mierzają je miarką na wiosnę”.

Większa część ptaków drapieżnych zimuje u nas, ale są też takie, które ciągną za ptaszkami śpiewającymi do krajów cieplejch.

Kanie odlatują. Przebywają u nas tylko od marca do połowy sierpnia. Jest to okazali ptak o wspaniałej budowie z mocno widlastym ogonem. Ubito przez myśliwych zdołał ściany mieszkania.

O kani wiadomo, że żywi się przeważnie drobnymi zwierzętami, jak myszami i jaszczurkami, ale także od czasu do czasu ptaszkami, które jej wpadną w szpony. Odwiedza także podwórza i przed oczyma naszych wiejskich gospodyń porywa pisklęta. Głodne kanie zjawiają się często na śmietniku i żywią się padliną. Wiadomo, że dzieci się strząsy: „Dzieci, dzieci kania leci”

Myszolowy często na zimę odlatuje. Nie mają one wyglądu szlachetnych ptaków drapieżnych jak orły i sokoly. Są z natury ociężałe i leniwe. Odgę siedzą w polu na stogach lub na drzewach, rozmyślając jakby nad znikomością wszystkich rzeczy i najłatwiejszym sposobem zdobycia bez trudu pożywienia. Łowią myszy i szczyry, także węże, szczególnie żmije, które są też w ruchach ociężałe. Myszolowy są zresztą ptakami pożytecznymi, to też podlegają czasowo ochronie.

Najniebezpieczniejszym wrogiem naszych czyżków i raszek oraz innych ptaszków śpiewających jest zimą i latem krewniak jastrzębia, mniejszy od niego, krwiożerczy krogulec. Zupie-

rzenia podobny jest nieco do kukułki, stąd często strzela się do kukułek, biorąc je za krogulca. Jest też najniebezpieczniejszym dla skowronków. Gnieździ się w lasach na drzewach niezbyt wysokich. Tępi wróble, zaco go różnicy cenią.

Znanym drapieżcą ze swych dzikich instynktów jest jastrząb-golębiec, który napada na grubszą zwierzynę jak na młode sarenki, zające i kuro-patwy a zwłaszcza nasze domowe i leśne golębie.

Na ptaszki w zimie polują także sokoly, jak rarogi, gnieźdzące się na skrajach lasu.

Niektóre sokoly pozostają u nas tylko od maja do końca października. Ponieważ karmią się także szarańczę i konikami polnymi, zaliczają je do ptaków pożytecznych.

Sokoly chwytają ptaszki w locie, a gdy sokół spostrzeże, że inny ptak drapieżca goni tego samego ptaszka, zaniecha pościgu. Taki już jest ambitny!

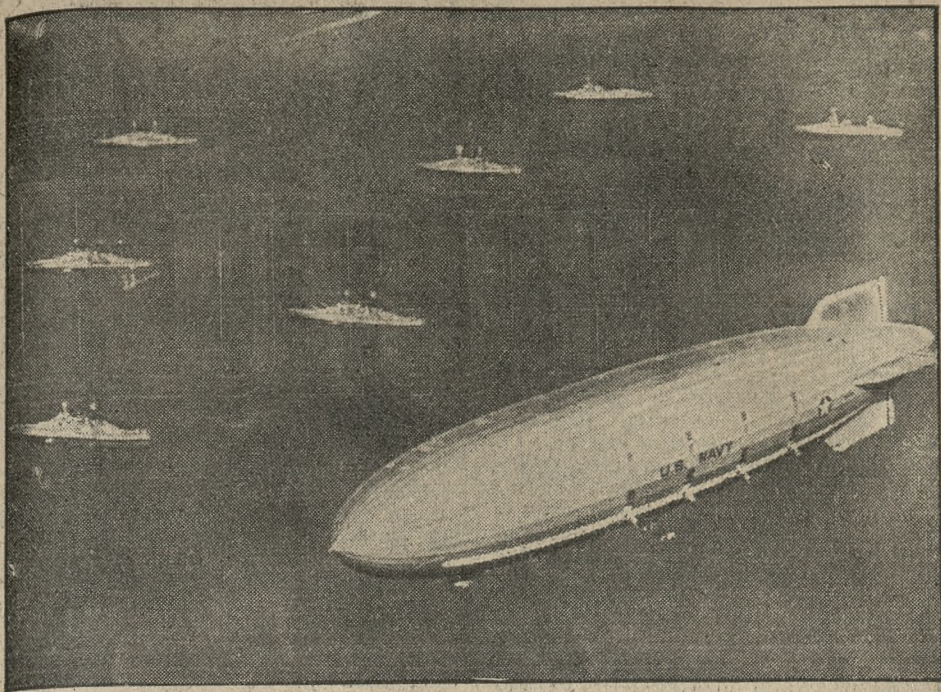
Pustulka, zaliczająca się także do sokolów, żywi się tylko myszami i większymi owadami. Jest więc pożyteczna.

Jak widzimy, na ptaszka, które nas zimą nie opuszczają, czycha śmierć z każdej strony.

Ale najwięcej dla nich wrogiem jest głód... W walce z głodem możemy im dopomóc, pozostawiając dla nich okruchy za oknem.

Pamiętajmy o nich, a odwiedzając się nam swym śpiewem na wiosnę.

Erel.

W czasie niedawno odbytych manewrów floty wojennej Stanów Zjednoczonych koło San Francisco dowódca jej admirał D. Sellers, dowodził nią z pokładu wojennego sterowca „Macon”, mając w ten sposób dokładnie wykonywane.

Wyprawa polarna w 1597 r.

Stare obozowisko. — Odkrycie Szpicbergu. — Przeżycia wśród lodów.

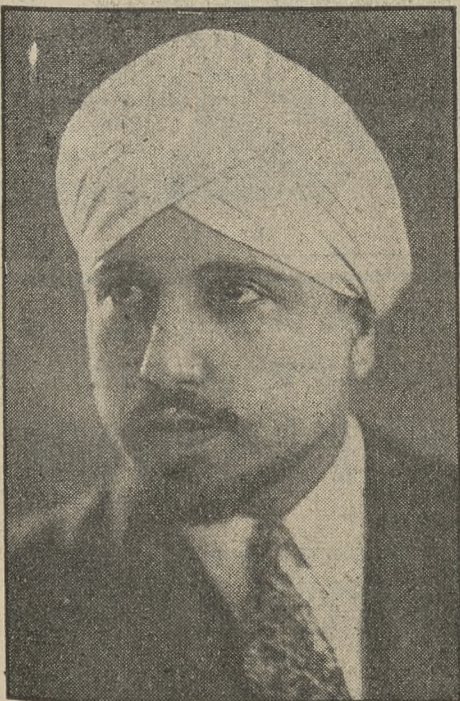
Przed paru tygodniami — jak doniosły gazety — znaleziono na północnym cyplu wyspy Nowaja Zemlja, resztki obozu zimowego, założonego tam przez podróżnika arktycznego Holendra Wilhenta Barntsa, przed kilku wiekami, mianowicie w 1597 roku.

Aczkolwiek nazwisko Barentsa nie jest tak głośnie jak imiona nowoczesnych badaczy świata polarnego: Nordenskjölda, Nansena i Amundsena, to jednak dziełnemu żeglarzowi temu zawdzięcza się odkrycie ważnych lądów podbiegunowych jak: Szpicberg i Wyspa Niedźwiedzia.

Obecnie natrafiono przypadkowo na dalekiej północy na resztki jego osadniego zimowiska: szczątki zmurzonej chaty, lodzi, beczek, harpunów i wielu przedmiotów użytkowych. Po upływie wielu stuleci, unaocznia się doniosłe znaczenie podróży arktycznych Barentsa, z uwagi na fakt, że ekonomiczna eksploatacja Syberji uwarunkowana jest utrzymaniem żeglugi handlowej wzdłuż brzegów norweskich i Nowej Zemli do ujścia wielkich rzek syberyjskich. Droga ta kierowały się trzy ekspedycje żeglarskie holenderskiego królego imieniem nazwano część wielkiego morza lodowatego.

Dwie pierwsze podróże Barentsa w r. 1594 i 1595, nie dały oczekiwanych rezultatów. W następnym roku, Barents pojechał w towarzystwie kapitana Ripa nową wyprawę, którą udało się doprowadzić do skutku tylko dzięki pomocy rządu holenderskiego, zjednanego dla tej imprezy wdokami nawiązania korzystnych stosunków handlowych z ludami dalekich krajów północnych. Okrety ekspedycji odkryły 19. 6. 1596 r. Szpicberg i udały się w dalszą podróż na północ w poszukiwaniu owego legendarnego przesmyku morskigo, będącego w późniejszych wiekach celem wielu wypraw arktycznych. W dniu

Wielki wieczór eksperymentalny prof. Foody'ego

odbędzie się w sobotę, 16 bm. o godz. 23 w sali kinoteatru „Metropolis”. Program niezwykle interesujący. Dochód w całości na Syndykat Dziennikarzy Wielkopolskich. Bliższe szczegóły ogłosimy w poniedziałek.

1 lipca odkryto niewielką wyspę, którą z powodu znalezienia tam licznych ślad niedźwiedzi nazwano Wyspą Niedźwiedzia. Dziś ostrów ten posiada duże znaczenie, w związku z projektowaną północną linią lotniczą mającą połączyć trzy kontynenty, ora: z uwagi na znajdującą się tam najdalej na północ wysuniętą ważną stacją meteorologiczną. Barents, po zostaniu się z swym towarzyszem Rijpem postanowił udać się dalej na północ, żeglując wzdłuż brzegów Nowej Zemli, lecz wkrótce ratknał się na olbrzymie pola lodowe i zmuszony był zawinąć do brzegów wyspy. Po wylądowaniu, zabrano się do zbudowania blokhauzu celem przezimowania. Teraz rozpoczął się dla żeglarzy okres ciężkich przeżyć.

„W dniu 27 września budowa była już prawie gotowa, lecz zimno stało się tak dokuczliwym, że ludzie nie byli w stanie utrzymać gwoździ i drzewa w skostniałych rękach, które odmrozili sobie w straszliwy sposób”.

Tak pisze w raporcie jeden z towarzyszy Barentsa, niejaki de Veer. Dopiero w maju roku następnego udało się barkę wyswobodzić z okowów lodowych. W międzyczasie jednak część załogi zachorowała na skorbut i zmarła. Pozostali, wraz z ich ciężko-chorym przywódcą, rozpoczęli powrót w łodziach i po niezmiernie uciążliwej przeprawie, wylądowali na brzegach Laplandji. Tam po upływie siedmiu dni zmarł Barents, zdążywszy jeszcze napisać, częściowo wyniki swej ostatniej podróży. Reszta członków ekspedycji powróciła do kraju rodzinnego, cakiem złamana i do tego stopnia wyczerpana, że nikt z ludzi tych nie był już w stanie zdać jakichkolwiek relacji o swych przeżyciach wśród lodów polarnych.

Dzwony z Betlejem w wigilię Bożego Narodzenia

W roku 1932 radio amerykańskie w porozumieniu z władzami radij angielskiego miało zamiar transmitować w wieczór wigilijny dźwięki dzwonów z Betlejem, z powodu jednak różnych trudności musiało z zamiaru tego zrezygnować. W międzyczasie, dzięki interwencji angielskiego urzędu kolonialnego i wysokiego komisarza Wielkiej Brytanji w Palestynie, trudności te zostały usunięte, toż w tym roku radijodbiornicy angielscy i amerykańscy będą mogli słuchać w wigilię dźwięku dzwonów z miejsca narodzin Zbawiciela świata. (KAP)

Niezwykły fenomen w oku ślepego konia

Rzeźnik jatki końskiej w Pradze nabył — jak donosi prasa czechosłowacka — kilka dni temu, na licytacji wojskowej starą niewidomą szkapę. Zaprowadził ją do rzeźni, gdzie z wielkiem zdziwieniem spostrzegł, że w lewym oku konia była widoczna dokładnie odbitka twarzy kobiety. Ubój konia wstrzymano. Wieść o niezwykłym zjawisku rozeszła się błyskawicznie po mieście i tłumy ludzi mogły naocznie stwierdzić i podziwiać ten niezwykle ciekawy fenomen.

Odbitka uwydatnia się na bieli cebulki ocznej dokładnością rysunku, podobnego do finezyjnego tatuowania. Oczy, nos, usta i włosy dziewczęcia są zupełnie wyraźne. Sądzono początkowo, że jest to dzieło jakiegoś sentymentalnego wojaka, który namalował na marmurze oku swego wierzchowca podobiznę ukochanej. Weterynarze oraz znany specjalista chorób ocznych w Pradze tłumaczą niezwykle ten i rzadko spotykany fenomen jako następstwo katarakty, którą koń przechodził jako źrebak. Rzeźnik tymczasem znalazł w biednym zwierzęciu, nieświadomym szczęśliwego zbiegu okoliczności, który wyratował je od śmierci, prawdziwą kopalnię złota. Nieprzeliczone bowiem tłumy cieka-

wych, pragnących oglądać z bliska ów fenomen, stanowią dla niego większy dochód, niż nikły zarobek, jakiby mógł osiągnąć ze sprzedaży kielbasek i kotletów, wyrobionych ze starej, ślepej szkapiny. S. F.

Były kolporter gazet arcybiskupem

Na niedawno odbytem zebraniu sprzedawców dziennika katolickiego „Catholic bulletin” w St Paul w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej między innymi przemawiał do młodocianych kolporterów ks. arcybiskup Murray opowiadając jak to on sam jako 10-letni chłopiec został sprzedawcą gazet. Pewnego dnia wyprosił od matki pięć centów i z takim kapitałem zakładowym rozpoczął kolportaż. Niewiele mógł nawet i w owe czasy kupić za te pieniądze, ale co sprzedal jedne numery, kupował drugie i przy takim ciągłym obrocie miał pod wieczór 3 centy czystego zysku. Zachęcony takim wynikiem, tak sprężysto zajął się pracą kolporterską iż w niezbyt długim przeciągu czasu uczył sobie z zarobków dwieście dolarów, to jest sumę, która mu pozwoliła wstąpić do szkoły średniej.

Jako więc sam był kolporter, arcybiskup gorąco zachęcał swych „młodszych kolegów” do gorliwego kolportowania „Catholic bulletin”, nie szczędząc im przytem rad praktycznych ze swego własnego doświadczenia. (KAP)

Czeladnik ślusarski... jako admirał

Cała Marsylja zazdrościła pewnej młodej przystojnej, a prztem bardzo bogatej wdówce wytwornej znajomości z wiceadmirałem Roderieux, który cenił w jej salonie zebrane towarzyszy. Przystojny wiceadmirał stracił jednak na wartości gdy gospodyni dowiedziała się o nim, że z każdą niemal z obecnych pań zdolał nawiązać flirt i obiecywał jej małżeństwo. Komedia miłosna kończyła się zawsze nieodmiennym epilogiem: pożyczaniem kilku tysięcy franków, zwłaszcza, że wiceadmirał Roderieux umiał wykazać się poważnym kontem w banku, posiadaniem wspaniałego zamku opodal Margean i luksusowo urządzonego apartamentami w Paryżu przy bulwarze Raspaii. Pokazywał również drogocenne kosztowności, kupione jakoby w Londynie. Widocznie wszystkie te źródła kredytu nie były jeszcze wystarczające, gdyż adm. Roderieux postanowił wzmocnić swój autorytet okazywaną mu czcobytnością wśród swoich podwładnych. Wraz z dwiema swymi wielbicielkami udał się na okręt „Mexique”, którego załoga oddała wszystkie honory należne jego uniformowi, a oficerowie prześcigali się w okazywaniu mu służbiestwo uszanowania. Na okręcie który objeżdżał wybrzeża Francji, powtórzyła się ta sama historia.

Admirał był jednak stale w kłopotach materialnych wskutek przesładującego go niefortunnego zbiegu okoliczności, jak tłumaczył się oficerom i każdego z nich naciągnął na odpowiednią pożyczkę, której mu naturalnie nie odmawiano Czując wreszcie, że chwiejny grunt pod nogami zaczyna się usuwać, admirał Roderieux usiłował zemknąć dyskretnie z Marsylji, dostał się jednak w ręce portowych władz bezpieczeństwa, które otrzymały skargę paryskiego jublera z powodu wyludzenia od niego kosztowności wartości kilkuset tysięcy franków.

Falszywego admirała zaspala teraz cała lawina oskarżeń licznych naciąganych ofiar. Siedziwo wykazało, że właściwe nazwisko jego brzmii Charles Roux i że jest on czeladnikiem ślusarskim. Zańcych oszust wlatwił mu uszyty w Marsylji również na kredyt mundur admirała Tak przeobrażony, naciągnął jubilerów na kosztowności pod pretekstem kupna i zastawiał je, a uzyskane w ten sposób pieniądze służyły mu do dalszych oszustw. Sprytny awanturnik siedzi obecnie pod kluczem i rozmyśla nad oczekującym go procesem, który zeromadzi na sali sądowej kilkuset świadków z najbardziej wytwornego towarzystwa Marsylji. S. F.

500 uderzeń rakieta rocznie

Znany tenisista - zawodowiec, Najuch, dokonał ostatnio interesujących obliczeń z dziedziny białego sportu. Otóż podczas swego ostatniego meczu w Stockholmie zarejestrował 500 uderzeń rakieta w ciągu jednej godziny. Ponieważ grywa on przeciętnie cztery godziny dziennie i 250 dni w roku, wykonywa przeto rocznie 500 000 uderzeń rakieta. Najuch gra już w tenisie od lat 27-miu, a więc dokonał 13 500 000 rzutów piłką. Ponadto oblicza on, iż w swej karierze sportowej zużył 80 000 piłek i 700 rakieta.

Pietyzm dla Napoleona I

We Francji czyni się obecnie przygotowania, celem wysłania specjalnej komisji na wyspę św. Heleny, gdzie cesarz Napoleon Bonaparte spędził ostatnie lata swego życia. Zadaniem tej komisji będzie odnowienie domu w którym mieszkał wielki cesarz. We Francji istn eje od dłuższego czasu Towarzystwo przyjaciół św. Heleny. Jeden z wybitnych członków jego konferował w ostatnich dniach w ministerstwie spraw zagranicznych, gdzie go zapewniano, że prace restauracyjne rozpoczyna się w porozumieniu z Anglią w

Swojego rodzaju konkursem piękności bywają wystawy bydła w Smithfield w Anglii. To też młodzianka praktykantka rolnicza nie żałuje starań, by jej krowa-faworytka zaprezentowała się w całej krasie.

Uroczystości produkcji wina w Burgundji

W tych dniach rozpoczęte zostały w Burgundji wielkie uroczystości produkcji wina, w związku z targami gastronomicznymi w Dijon. W Beaune rozpoczęta została sprzedaż słynnych win, która odbywa się drogą licytacji i, zgodnie z tradycją, przy blaskach świec woskowych. Ukonstytuowany został specjalny komitet ekspertów, którzy orzec mieli o jakości wina ze zbiorów tegorocznych. Według wyroku jury, tegoroczne zbiory wina burgundzkiego nie odznaczają się wielką obfitością, natomiast jest ono doskonałej wprost jakości, co spowoduje niewątpliwie wyższą cenę. Przyczynia się do tego także i perspektywy eksportu znacznej ilości wina do Ameryki.

Kościół zmywany mlekiem

Wspaniała katedra westminsterska w Londynie została poddana gruntownej restauracji. Ponieważ fachowcy konserwatorzy orzekli że mleko najlepiej konserwuje kamień, zmywa się katedrę... mlekiem. (KAP)

Genjalny „DOSTAWCA HUMORU” Buster Keaton — wkrótce w Poznaniu

Nieinaczej, tylko „dostawca humoru” przewzano tego wielkiego komika amerykańskiego. W czasie, gdy szaleje kryzys, gdy ludzie uciekają przed własnymi troskami w krainę uludy, w zaczarowany świat srebrnego ekranu, śmiech, szczery śmiech, jaki wywołuje Buster Keaton, staje się prawdziwym dobrodziejstwem. Jednym z takich największych dobrodziejstw, które choć na parę godzin pozwalają zapomnieć ludziom o trapiących ich zgrzytach, jest nowa komedia Keatona p. t. „BUSTER NAWARZYŁ PIWA”. Keaton jako właściciel potajemnego browaru. Keaton jako zarządca sklepu z wypchanymi zwierzętami, Keaton jako milioner — to chyba wystarczający przedsmak tego, co ujrzymy i czym się zśmiać będziemy na tej najlepszej komedji, z którą kino „Metropolis” wystąpi już w następnym swoim programie w poniedziałek, 11-go grudnia, ng 7078

Najnowszy film „Zdobycy” z Anną Harding i Ryszardem Dixem wyświetla się od jutra w kinoteatrze „Apollo”.

Doskonali ich smak mleczno-słodki wskutek najnowocześniejszego i higienicznego systemu fabrykacyjnego, oto powód dla którego

Wągrowieckie płatki owsiane

za najlepsze są uznane.

Zadajcie więc tylko „Wągrowieckich“!

Przybysze kosmiczni

W ostatnich dniach stacje seismograficzne w rozmaitych punktach naszej ziemi zarejestrowały trzęsienie ziemi, którego ogniska jednakże dotąd nie wypośredkowano. Meteorolog angielski Kennedy dał bardzo oryginalne wyjaśnienie tej zagadkowej sprawy, które powtórzyła prasa całego świata. Twierdzi on mianowicie, że w odludnej jakiejś puszczy, albo też na oceanie spadł na ziemię olbrzymi meteor, który stał się przyczyną tych wstrząsów.

Dotąd nie zdołano srrawdzić tej hipotezy uczonego angielskiego, lecz możliwość jej bynajmniej nie jest wykluczona. Możemy się tutaj powołać na wypadki analogiczne, nawet już z tego stulecia. Dnia 30 lipca 1908 roku runął na ziemię największy dotąd znany meteor w Syberji w dorzeczu Tunguski. Wstrząs, jaki ten przybysz kosmiczny wywołał, był tak silny, że go notowały aparaty seismograficzne w promieniu 4.000 km. W miejscu katastrofy atmosfera „amienila się w olbrzymi obłok ognisty. Ciśnienie powietrza było tak olbrzymie, że w oka mgnieniu zniszczyło lasy i wszelkie życie na obszarze 60 km kw. Meteor zarył się głęboko w ziemię, że dotąd nie napotkano na jego ślad. Tworząc równocześnie głęboki krater o średnicy 9 km obramowanej wałem, wysokości dwóch wież ratusza poznańskiego. Masę meteoru oblicza się na co najmniej 500 000 milionów tonn.

Być więc może, że rejestrowane w ostatnich dnach wstrząsy ziemne pocho-

dzą również od podobnego intruza.

Zachodzi natomiast pytanie czy możliwym jest, żeby na ziemię naszą runęły jeszcze potężniejsze szczytki rozbitych ciał niebieskich, powodując znacznie większe katastrofy.

Między planetą Mars i Jupiter krążą niezliczone mniejsze i większe meteoryty, o których nauka przypuszcza, że są one szczytkami rozbitych ciał niebieskich. Niektóre z nich mają średnicę 600 do 800 km, są zatem już bardzo poważnymi bryłami. Wyobraźmy sobie, że bryła taka, choćby o średnicy 100 km, runęłaby na ziemię. Byłaby to prawdziwa katastrofa kosmiczna, któraby zniszczyła wszelkie życie na naszej planecie. Oceany zalałyby kontynenty a z pękniętej skorupy ziemskiej wylałyby się masy ognistej lawy i gazów, któreby dokonały dzieła zupełnego zniszczenia.

Ponury ten obraz jest na szczęście tylko wypływem bujnej wyobraźni. Odkąd istnieje życie na ziemi, nie wydarzyła się podobna tragedia któraby przerwała ciągłość życia ziemskiego. Istnieje atoli jeszcze jeden powód, wykluczający podobne katastrofy. Skoro bowiem przybysz taki dostanie się w sferę przyciągania ziemi, siła ta rozrywa go na kawały. Uczony francuski Roche udowodnił w sposób bardzo przekonujący, że rozbitki kosmiczne o wielkości mogącej poważnie zagrażać naszej planecie, nigdy nie dostaną się na jej powierzchnię, już bowiem w odległości 20.000 km musiałyby się rozpaść, a tylko odłamki ich spadłyby na ziemię.

WIP

Nie używajmy zagranicznych wód mineralnych i soli przeczyszczających mając lepsze w Polsce! Woda Gorzka Morszyńska i Naturalna Sól Morszyńska są niezastąpionym lektem w schorzeniach żołądka, jelit, watroby i nadmiernej otyłości. — Do nabycia w aptekach i drogerjach. ng 6286

Filmy dla murzynów pod cenzurą

Film posiada w dobie obecnej doniosłe znaczenie kształcające, propagandowe a nawet wychowawcze. W Rosji Sowieckiej te trzy czynniki podciągnięte pod jeden mianownik komunizmu, a cenzura nie przepuścił żadnego obrazu, któryby nie odpowiadał idej bolszewickiej. Podobnie zaczyna postępować ostatnio cenzura filmowa w Niemczech, oceniając filmy z hitlerowskiego punktu widzenia. Ogólnie zaś cenzor filmowy wycina sceny godzące w moralność. Lecz i pod tym względem cenzura nie jest wszędzie jednolita. A już zupełnie tracą głowę cenzorzy, oceniający filmy przeznaczone dla narodów niecywilizowanych. Jak trudno n. p. ustalić, co jest odpowiednie dla murzynów, a czego nie należy im pokazywać. Oto do niedawna wysyłano do Afryki filmy zwykłej produkowane w Stanach Zjednoczonych, które oglądaliśmy w Europie w tańszych kinoteatrach. Skutki nie dały na siebie długo czekać. W każdym raporcie do swych władz w metropolii gubernatorzy angielscy donosili z Afryki o przerażającym spustoszeniu moralnym, szerzącym się wśród murzynów, którym pokazywano na filmie, jak biały człowiek kradnie, upija się, traci pieniądze, a biała kobieta zabija, lub jest przyczyną występku mężczyzny. Tymczasem w szkołach rządowych i misjonarskich wpaja się murzynom szacunek dla białej rasy, tłumaczy się im, że biali ludzie są najmądrzejsi, najszlachetniejsi i że tylko oni „jak uczy historia“ potrafią przewodzić światu.

Licząc się z raportami gubernatorów w Afryce, wydział kolonialny dla kinoteatrów postanowił roztoczyć baczniejszą uwagę nad filmami, przeznaczonymi dla murzynów. Słusznie przytem obliczają Angliki, że liczba (38) kin w koloniach afrykańskich podwoi się w najbliższym czasie i zło mogłoby przybrać jeszcze większe rozmiary godząc nawet w podwaliny imperium brytyjskiego. Równocześnie gubernator Ugandy wydał zakaz wyświetlania dotychczasowych filmów, a za jego przykładem mają pójść i inni. Ponadto zarząd kolonialny angielski obiecał wytwórnim filmowym wysokie subwencje na cele realizacji filmów pedagogicznych, specjalnie przeznaczonych dla Afryki. Murzyni będą więc w przyszłości oglądać na ekranie tylko filmy, sławiące i obrazujące wyłącznie dobre strony i cechy białych.

ŁOM SŁODOWY
Dra WANDERA
nieodzowny środek przy
KASZLU i CHRYPCE
Wszędzie do nabycia.
nr 6 695

Berliozą na solo, chóry i orkiestrę. Udział w wykonaniu tego wielkiego dzieła biorą połączone chóry „Echa“, „Chór Nauczycielski“ oraz „Pozn. Tow. Oratoryjne“, których ogólna liczba przekracza 200 śpiewaków. Partię solową odśpiewa Stanisław Roy. Orkiestra Symfoniczna stol. m. Poznania powiększona została do 70 muzyków. „Requiem“ wykonane zostanie pod dyktando prof. Władysława Raczkowskiego.

J. Em. ks. kardynał Prymas Hlond zaszczylił swą obecnością wykonanie „Requiem“ Berliozą, które odbędzie się we wtorek, dnia 12 b. m. w auli uniwersyteckiej.

Bilety do nabycia w firmie A. Szrejbrovski.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego

Dziś „Baron cygański“ z A. Raczkowskim w roli tytułowej.

Jutro premiera „Cosi fan tutte“

Zapowiedziana premiera opery komicznej Mozarta „Cosi fan tutte“ („Taki one wszystkie“) odbędzie się jutro w niedzielę wieczorem o godz. 8. Wystawienie tego arcydzieła Mozartowskiego, które dotąd w Polsce grane nie było, wywołało olbrzymie zainteresowanie nie tylko w Poznaniu, ale w całym kraju. Dyrektor Zygmunt Latośzewski przygotował z wielką starannością i pieczołowitością stronę muzyczną, zaś Marja Janowska czuwała nad inscenizacją. Pierwszorzędną obsadę spoczywa w rękach pp. Olginy, Hupertowej, Fontanówny, Wolińskiego, Karpackiego i Gabryszewskiego. Nowe dekoracje projektu art.-malarza Zygmunta Szpingera. Przy pulpicie kapelmistrzowskim dyrektor Zygmunt Latośzewski.

Z Teatru Polskiego

Dziś Verneuil'a „Moja panna mama“. W niedzielę po pol. po cenach żonionych po raz ostatni odegrana będzie doskonała komedia Pagnola „Fanny“, wieczorem raz jeszcze „Moja panna mama“.

Z Teatru Nowego

Dziś w sobotę, w niedzielę i w poniedziałek ostatnie 3 razy rewelacyjna sztuka „Dziewczeta w mundurkach“ z Jadzią Andrzejewską w roli Manuelli. W niedzielę o godz. 3 po pol. przepiękna bajka „Królewna Śnieżka i 7 karłów“, za którą nasi milusińscy przepadają. We wtorek prapremjera słonecznej komedji Letzera „Szczęście w domu“ z gościnnym występem Jadwigi Zaklickiej. Inszenizacja i reżyserja p. Trzcieniekiego.

ZIOŁA FRANCUSKIE
THE CHAMBARD
SAŁOGODNYM ŚRODKIEM PRZECIWI OBSTRUKCJI. UŁATWIWIA WYDZIELANIE ŻÓŁCI I REGULUJĄ PRZEMIANE MATERJI

nr 7 022

TEATR ŚWIETLNY „SŁOŃCE“

Dziś, w sobotę, dnia 9 grudnia br. — WIELKA PREMERA
Najpiękniejsze arcydzieło filmowe sezonu realizacji Rowlanda v. Lee wytwórni „Fox Film“

SZALONA NOC

W rolach głównych: Najpiękniejsza para kochanków:

LORETTA YONG — GENE RAYMOND

Film nagrodzony wielkim złotym medalem na konkursie w Ameryce!

Prześliczna treść! Cudowne zdjęcia! Uduchowiona gra artystów!
Niesamowite zdarzenia! Walki drapieżnych zwierząt!

BUNT DZIKICH BESTYJ W ZOO!!! Pg 6 170

Jedyny kapłan katolicki w Afganistanie

W następstwie krwawych zająć, jakie miały ostatnio miejsce w stolicy Afganistanu w związku z zamordowaniem króla Nadir Chana, uwaga wszystkich skierowała się w stronę tego państwa, położonego na granicy azjatyckiej Rosji i Indji, tak mało znanego w Europie, w którym pobyt kapłanom katolickim jest jak najsurowiej wzbroniony. Pod tym względem Afganistanu upodabnia się do Tybetu i paru innych krajów Azji Centralnej, które również zakazują księżom katolickim przebywania na swych terytoriach, w przeciwieństwie znowu do innych państw, jak np. Turcja, która wzbrania coprawda szerzenia katolicyzmu, lecz zezwala równocześnie na pracę duszpasterską pośród już zamieszkałej na ziemiach tureckich ludności katolickiej.

Wobec represyj i obstrzeżeń powyższych tem bardziej zasługuje na uwagę fakt, że w Afganistanie już od przeszło roku przebywa kapłan katolicki. Jest nim o. Caspani, przydzielony rok temu jako kapelan do poselstwa włoskiego. Zmarły król Nadir Chan nie zabraniał wykonywania praktyk religijnych w obrębie poselstwa. Jak się ta sprawa będzie przedstawiała obec-

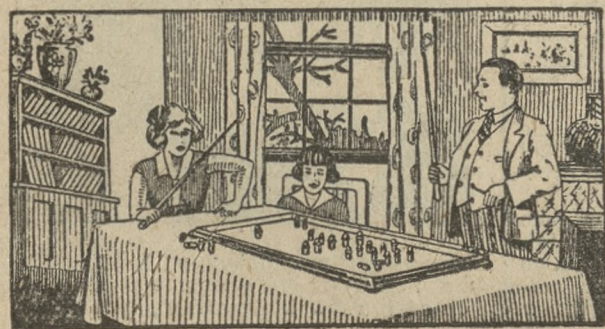
nie przy nowych rządach — niewiadomo. Narazie jedyny kapłan katolicki w Afganistanie przebywa nadal w Kabulu. (KAP)

Gdzie się podziewają muchy na zimę?

W lecie, kiedy niezliczone roje much najdokuczliwiej dają się we znaki ludziom i zwierzętom, liczba tych dręczycieli pozostaje nagle się zmniejsza. Wszędzie na ścianach, na szybach, na firankach i meblach siedzą bez ruchu muchy, które nie śpią, lecz są nieżywe. Jak sobie to tłumaczyć? Pożywienia jest w bród, a i słońce grzeje jeszcze wcale niezło. Otóż dziwna zaraza niszczy wczesną jesienią prawie wszystkie nasze muchy. Nagle stają się one słabe i apatyczne. Organizm ich pęcznieje. Resztkami siły przycepiają się gdziekolwiek, by niebawem umrzeć. Zwłoki ich pokrywają się białym pyłkiem.

Epidemii wśród much wywołuje pewna odmiana grzybka, który dostaje się do wnętrza i mnoży się tam, dosłownie ją pożera, pozostawiając jedynie zewnętrzną powłokę. Tego dzieła zniszczenia dokonują zarazki w kilkunastu dniach. W ten sposób olbrzymie masy much, pojawiające się na wiosnę pochodzą od niezliczonych egzemplarzy much, które szczęśliwie uniknęły zarazy.

Jedynym szczęściem, że przyroda sama znalazła sposób na plagę much, która inaczej mogłaby stać katastrofą dla ludzi i zwierząt. WIP

Idealna gra towarzyska

„Szelma“

bawi najwytworniejsze towarzystwo.

Do nabycia

w **składach zabawek.**

Centrala

Poznań, ul. Przemysłowa 28 b

tel. 74-12 4g 2407

Teatr Światły „Słońce“

wyświetla dziś nadprogram specjalny reportaż filmowy „Pata“

Mecz piłki nożnej w Berlinie

Niemcy - Polska

!!! Największa sensacja dnia !!!

Pg 6193

„Requiem“ Berlioz

We wtorek, dnia 12 b. m. o godzinie 20 w auli uniwersyteckiej wystawione będzie wielkie „Requiem“ Hektora

Z okazji „Tygodnia Propagandy Przemysłu Polskiego“ urzędu

ZWIĄZEK OBRONY PRZEMYSŁU POLSKIEGO

WIELKĄ LOTERJĘ FANTOWĄ

Główne wygrane:

4 lampowy aparat radiowy ekranowy do sieci, opony rowerowe i samochodowe, fotel (bujak), kaseta farb olejnych, serwisy porcelanowe, oraz tysiące innych cennych i pożytecznych rzeczy.

CENA LOSU 50 GROSZY.

Losy nabyć można: 1) w Biurze Związku Obrony Przemysłu Polskiego, Poznań, Rzeczypospolitej 1, — 2) w lokalu wystawowym ul. Kantaka 1, narożnik 27 Grudnia, — 3) w drogerji Ks. Gałębusz, ul. Nowa 8, — 4) w drogerji „Pod Aniołem“ St. Głowiacki, Marszałka Focha 51, — 5) w firmie St. Kalamajski, pl. Wołności 6.

Fanty będą wydawane od 9 do 15 grudnia rb.

zg. 20 688/9 w lokalu przy ul. Kantaka 1 narożnik 27 Grudnia

SPORT Poznań — Wrocław 8:6

Po dwuletniej przerwie odbył się w piątek we Wrocławiu mecz pięściarski z drużyną Poznania, zakończony zwycięstwem Polaków. Walki stały na wysokim poziomie i wykazały techniczną przewagę reprezentantów Poznania. Gospodarze natomiast mieli znaczną przewagę w sile ciosu. Wynik ogólny 8:6 krzywdzi naszą reprezentację, gdyż w wagach koguciej i lekkiej sędziowie dali nierozstrzygnięty rezultat, choć zwycięstwa należały się poznańczykom. W muszej i półśredniej zawodnicy nasi oddali punkty po wyrównanej walce, co należy tłumaczyć brakiem doświadczenia na ringach zagranicznych. W ogólności stwierdzić trzeba że poznańczycy wykazali dobrą formę i wykorzystali w zupełności swe możliwości.

Mecz rozegrano w siedmiu wagach, gdyż Wrocław nie posiada ciężkiej wagi, a Piłat odnowił sobie na ostatnim treningu dawną kontuzję nabytą na meczu z Węgrami. Wyniki techniczne są następujące:

Sobkowiak (P) uległ na pkt. Baslerowi (W) po wyrównanych dwóch starciach; w trzecim Niemiec trochę górował. Rogalskiemu (P) dano w walce z Minerem (W) po prowadzeniu w dwóch pierwszych kołach i wyrównanym trzecim starciu wynik nierozstrzygnięty. Kajnar (P) wygrał zdecydowanie na pkt. z Urbanem (W), natomiast Sipiński (P) remisował z Buettnerem I (W) prowadząc w pierwszym i drugim starciu, a oddając lekko trzecie. Po wyrównanej walce przegrał Dankowski (P) z Mahnem (W), natomiast Majchrzycki (P) wygrał z Kreislerem (W) oraz Przybylski (P) z Wenclem (W). W ciężkiej odbyło się spotkanie towarzyskie między Hentschlem (Berlin) i Wiśniewskim, który bawił we Wrocławiu jako sekundant. W drugim starciu sekundant poddał Wiśniewskiego, nie trenującego od dwóch lat. (tel. wł.)

Mistrz Śląska pokonany

W Katowicach rozegrany został w czwartek wieczorem ciekawy mecz bokserki pomiędzy reprezentacją Śląska, a mistrzem Śląska PKS. Zwyciężyła reprezentacja Śląska w stosunku 9:7.

Walki były nieciekawe i stały na niezbyt wysokim poziomie. Przyniosły jednak dwie niespodzianki. W wadze lekkiej mistrz Śląska Białas niespodziewanie został pokonany przez Milicza, wieczorem poza tem uległ na punkty zupełnie nieznanemu zawodnikowi Uharkowi. (PAT)

Warszawa i Gdańsk 15:1

W piątek na ringu w cyrku warszawskim odbył się międzymiastowy mecz bokserki Warszawa — Gdańsk. Spotkanie odbyło się przy licznie zebranej publiczności. W ringu sędziował p. Kościński z Poznania. Sędziami punktowymi byli: z

ramienia Warszawy — Cendrowski, z ramienia Gdańska — p. Ileymans, komisarz sportowy Wolnego Miasta.

Spotkanie zakończyło się wysokim zwycięstwem Warszawy w stosunku 15:1. Gdańszczanie okazali się słabym przeciwnikiem. Reprezentowali oni naogół materiału surowego, odznaczający się jeajnie agresywnością i siłą fizyczną, ale bez techniki. We wszystkich walkach wyraźnie górowali warszawiacy, już w drugiej rundzie naogół przesądając wynik walki na swoją korzyść.

Wyniki szczegółowe od wagi muszej: Birenbaum (W) wypunktował Radkego. Malecki (W) zremisował z Lentzkym. Cyran wygrał na punkty z Wykowskim. Bakowski nokautował w trzeciej rundzie Wassla. Seweryniak (W) wypunktował Bialka. Pisarski (W) wygrał na punkty z Kossem. Antczak (W) pokonał na punkty Müllera, a Mizerski zwyciężył na punkty Kautzky'ego. (PAT)

Hokej na lodzie

Hokeiści Warty poznańskiej pokonani w Toruniu. W piątek odbył się w Toruniu pierwszy w sezonie mecz hokeja lodowego pomiędzy wicemistrzem Poznania, Wartą, a mistrzem Pomorza — T. K. S. Z. Mecz zakończył się zasłużonym zwycięstwem Torunia w stosunku 3:1 (1:1, 1:0, 1:0). Bramki dla zwycięzców strzelili: Ramsej — 2, Gwóźdź — 1. Sędziował dobrze p. Stogowski. Widzów — 750 osób. (PAT)

Lekka atletyka

Roczne walne zebranie Pozn. Okr. Zw. L. A. odbyło się przy licznych udziałach delegatów pod przewodnictwem dr. Sokolowskiego. Wobec wydania sprawozdań drukim i rozesłania ich przed zebraniem delegatom, ograniczono się do odczytania bilansu przez skarbnika oraz do sprawozdania komisji rewizyjnej. W jej imieniu p. Jęczkowiak wniósł pokwitowanie dla skarbnika i absolutorium dla zarządu. W rzeczowej dyskusji wniesiono kilka poprawek i uzupełnień do sprawozdań.

W wyborach ukonstytuował się nowy zarząd jak następuje pp.: prezes — Ryszczewski, wiceprezesi — Stróżyk (S), Marcinkowski (SMP), Dorożala (SMP), sekretarz — Madrałówna (AZS), skarbnik — Mazurek (HCP), gospodarz — Wesselik T. (S), radni — Wesselik A. (S), Sadlik (K. P. W.), Matczyński (AZS), Wawrzyniak (Sp) i Goćwiński (SMP). Do komisji rewizyjnej wybrano pp.: przew. Jęczkowiak (S), członkowie — Malow (W) i Zakrzewski (AZS). Delegatami na walne zebranie P. Z. L. A. zostali pp. Ryszczewski i Stróżyk. (wz)

Od Udrczeń do Zdrowia

poprzez Togonal. Togonal działa szybko przy: bólach reumatycznych, podagrze, bólach i rwaniu w stawach, migrenie, neuralgii, grypie i przeziębieniu. Togonal uśmierza bóle i przynosi ulgę, nie wywierając żadnego ubocznego, ujemnego wpływu na serce i żołądek. Już od przeszło lat 15-tu z powodzeniem stosuje się przy tych schorzeniach tabletki Togonal. Tysiące udre-

czonych odzyskało swe zdrowie przy pomocy Togonalu. Togonal wstrzymuje nagromadzenie się kwasu moczowego i dlatego w zarodku zwalcza te niedomagania. Spróbujcie i przekonajcie się sami dziś jeszcze i zakupcie natychmiast w najbliższej aptece Togonal. Należy jednak zwracać baczną uwagę na nieuszkodzone oryginalne opakowanie. Cena zł 2.— ng 6909/10

Motocyklizm

Roczne walne zebranie Oddz. Mot. T. S. „Unja” odbędzie się 13 bm. w lokalu klubowym w rest. „Gambirinus” przy ul. Kantaka, w pierwszym terminie, o godz. 20. (wz)

Pięściarstwo

Zwycięstwo „Rewery”. W piątek odbył się mecz o drużynowe mistrzostwo Polski między stanisławowską Rewerą a lubelskim Strzelcem, Wygrała niespodziewanie drużyna Rewery 11:5.

Pływanie

Roczne walne zebranie Pozn. Okr. PZP odbyło się przy udziale delegatów 11 klubów t. zn. tylko bez delegata „Sokoła” Międzychód. Przewodnictwo powierzono p. Szyccowi. Wobec ważności obrad dopuszczono do głosowania również kluby zawieszony za zaległości finansowe. W głosowaniu udzielono jednogłośnie pokwitowania skarbnikowi, natomiast zarządowi udzielono absolutorium większością głosów. Na skutek tego por. Jankowski, pp. dr. Sokolowski, Ludwiczak i Smoczyński rzekli się kandydowania do przyszłego zarządu. Wobec tej rezygnacji nie doszło do wyboru prezesa i wiceprezesa z braku kandydatów. Zebranie stanęło tamsamem wobec niemożności wybrania zarządu. W wyniku dyskusji delegaci klubów, którzy wstrzymali się od głosowania tłumaczyli swój krok niezadowolaniem niektórych spraw przez zarząd poprzedni. Po szeregu propozycjach polecono komisji składającej się z prezesów klubów, by zastanowiła się nad stanem przyszłego zarządu.

Wioślarstwo

Roczne walne zebranie „Wojskowego Klubu Wioślarskiego” odbyło się pod przewodnictwem p. mjr. Wissmüllera. Po udzieleniu absolutorium i wyrażeniu podziękowania ustępującemu zarządowi, wybrano nowe władze w następującym składzie pp.: prezes — mjr. Fleszar, wiceprezesi — kpt. Wiśniewski i kpt. Horwat, sekre-

tarz — por. Pawlus, skarbnik — por. Jankowski naczelnik — por. Baranowski, gospodarz — por. Rajewski; komisja rewizyjna — por. Łuczowski, por. rez. Woźniak i por. rez. Fojudzki.

Strzelanie

Strzeleckie mistrzostwo armji. W rozgrywkach o mistrzostwo strzeleckie armji, pierwsze miejsce zajęła 15 dywizja piech. Wielkopolskiej. W rozgrywkach o mistrzostwo 15 d. w. w. zwyciężył 62 p. p. w Bydgoszczy. (PAT)

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Zimmerowie (Poznań. św. Marcin) za otrzymane łaski z prośbą o dalsze. 10 zł; — St. Orzałkiewicz (Sieradz Kościelny) 5 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 288,86 zł.

Święty Mikołaj dla grzecznych dzieci

W niedzielę, dnia 10 grudnia, o godz. 15 przybywa Święty Mikołaj ze swoimi aniołkami do sali Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1, i zapraza wszystkich milusińskich, ale koniecznie z rodzicami. Niewątpliwie wszystkie dobre mamusie przyjdą w komplecie w niedzielę ze swymi pociechami — będzie to bowiem dla nich prawdziwą i wielką atrakcją! Mnóstwo niespodzianek!

Wstęp dla dorosłych 50 groszy, dla dzieci 20 groszy! Podarunki rodziców dla dzieci, które będzie rozdawał Święty Mikołaj, można składać z dokładnymi nazwiskami i adresami przy wejściu do sali. **Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji św. Wojciecha.** zg 20 705

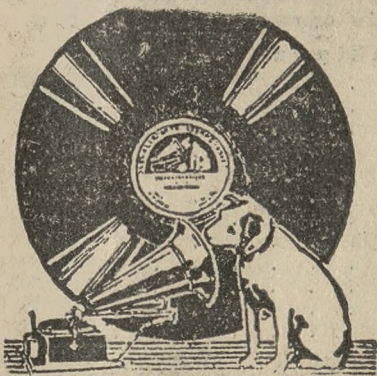
Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Mydło Bebe Szaifmana - idealne dla dzieci i dorosłych

Gramofony pierwszorzędne fabrykaty
Płyty najnowsze nagrania —
poleca w ogromnym wyborze po cenach najtańszych
K. KŁOSOWSKI

Poznań, ul. 27 Grudnia 6, tel. 11-19.

Prz 6144-4950

Najtaniej kupisz

Farby
Lakiery
Pokosty
Kredy
oraz
wszelkie przybory malarskie
tylko
Centr. Skład Farb i Lak'erów
Piekary 1. Tel. 32-05
naprz. Drogerji.
dg 2 019

Dnia 6 grudnia br. o godz. 22,15, zmarł, po długich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. mój najdroższy mąż, brat, wujek i szwagier, ś. p.

Antoni Zwierzycki

przeżywszy lat 56. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 10 bm o godz. 15.15 z kostnicy cmentarza parafjalnego O. O. Zmartwychwstania Pańskiego, o czym donosi

w ciężkim smutku strapiona
żona i rodzina.
zg 20 702
Poznań, ul. Żupańskiego 2 a.
Krotoszyn, Pleszew, Gdynia, Nakło, Berlin.

Serdeczne podziękowanie

Zarządowi stol. m. Poznania, Dyrekcji, Urzędnikom, Pracownikom Wodociągów Miejskich oraz wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę memu kochanemu mężowi, ś. p.

Franciszkowi Borchardtowi

oraz za wyrazy szczerego współczucia składa
zg 20 716
Marja Borchardtowa.

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę memu drogiemu mężowi i naszemu kochanemu ojcu, ś. p.

Janowi Kwaśniewskiemu

przez wzięcie udziału w pogrzebie, ofiarowanie wieńców i złożenie nam tyłu wyrazów współczucia, a w szczególności p. radcy Wallasowi oraz Przyjaciółom i Kolegom ś. p. Zmarłego, składamy

wyrazy szczerzej wdzięczności

zg 20 714
żona i dzieci.

Dnia 7. bm. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Agnieszka Wieszczyńska

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 10. bm o godz. 13,30 z kostnicy szpitala miejskiego na cmentarz par. św. Marcina, przy ul. Bukowskiej

Tow. „Pielgrzym” pod wezw. Matki Boskiej
Wypadek 272. w Poznaniu. zg 20 703

OTYLI ZYJĄ KROCEJ...

Ich serca otłozone wata tłuszczu pracują z wysiłkiem wyczerpują się i odmawiają posłuszeństwa wczesniej. Otyłość spowodowana jest zła przemiana materji oraz zaburzeniem czynności gruczołów dokrewnych.

Tylko ziola Magistra Wolskiego „Degrosa” zawierają jod organiczny w postaci rośliny morskiej Yahanga, który wprowadzony do organizmu pobudza gruczoł tarczowy do należytej pracy powodując szybkie spalanie nadmiernej tłuszczu. Są one skutecznym środkiem przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej diety.

ZIOŁA ze znak. ochr. „DEGROSA”
Do nabycia w aptekach i drogerjach (skład apt. lub w wytwórni Magister Wolski, Warszawa, Ziola 14. Objasniające broszury wysyłamy bezpłatnie

Fortepian

(skrzydło k'ótkie) prawie nowe, fabrykat „Weissbrod” k'orzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia do Fy „Rawa”, Bydgoszcz, Śniadeckich 37. ng 051

Zegarek

złoty. Glasenütte A. Lange. bardzo wartościowy sprzedam Zgłoszenia do „Par”. Ale e Młotczkowskiego 11. pod nr 54 98
Pg 6 178-58,25

Marja Łukowska

wdowa po nauczycielu i dziennikarzu
nasza najukochańsza, najdroższa matka i teściowa, zasnąła w Bogu, opatrzona Sakramentami św. po długich i ciężkich cierpieniach dnia 8 grudnia 1933 roku. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek 11 bm o godz. 15 z kaplicy cmentarnej w Gó zynie. W głębokim żalu pogrzeżeni

zg 20 715
Poznań ul Kantaka 2.
dzieci i zięć.

Dnia 7 grudnia 1933 r., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja najdroższa żona i nasza najukochańsza matka, córka i siostra, s. p.

z Ittnerów

Teodora Rajewiczowa

przeżywszy lat 47 Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 10 grudnia br. o godzinie 13 z domu żałoby, ul. Prusa 19. Msza św. żałobna w poniedziałek, 11. 12. o godz. 9 rano w kościele Serca Jezusowego na Jeźycach.

zg 20 700

W głębokim smutku pogrążeni
mąż, dzieci i rodzina.

Dnia 6 grudnia 1933 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św. mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, s. p.

Jakób Kamieniczny

em. por. W. P.

przeżywszy lat 58, Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 10 bm. o godz. 14.30 z kaplicy przedpogrzebowej, Wały Jana III na stary cmentarz garnizony.

Poznań, 9. 12. 1933.

Zakł. Pogrzeb. Br. Nowak Poznań Pl. Nowomiejski 10 tel. 1046

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

dg 2548

ś. p.

Zofia z Wierzbowskich

Kukułka

opatrzona św. Sakramentami, po ciężkich cierpieniach, zmarła dnia 10 listopada w Berlinie i tamże pochowana została, o czym zawiadamiają Krewnych i Znajomych pozostali

w głębokim smutku
córki, syn i rodzina.

dg 2517

ŁYŻWY

Rodła i sanie
Dzwonki i termosy
Latarki powozowe
Wagi stołowe
Narzędzia rzemieślnicze
Piec, rury i kolana
Podkowy i podkwoce
Kuchnie westfalskie
Hacze i ocele
poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza
Poznań, Szkolna 3.

Pg 6 202-49.121

STAMPEL

L. KAPELA

WROCLAWSKA 18

ng 10.6/1

Wanny i piece kąpielowe

Umywalki - Zlewy
Klozety - Armatury
Rury kanalizacyjne,
wełniowe - gazowe
i oliwiane
poleca najtaniej

Józef Koska,

Poznań, ul. Dominikańska 5
telefon 53 90 dg 2109

„HAFTOPLIS“

wykonuje mierzki okretke dzurki wykonczenie szafi talbar coverlocki plisowanie dekartyzanie hafty monogramy i t.d. gminazjane nagrobki i t.d. podnoszenie oczek - terminow najtaniej

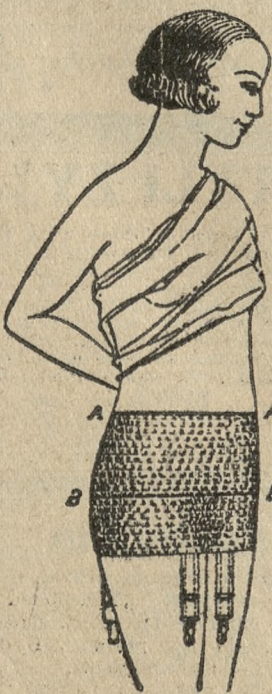
STARY RYNEK 10 (wejście Kurzanoga obok fmy Czepczyński Kruk) Filja Romana Styńskiego i plac św. Krzyżki
Pg 5461 44.72

Najszlachetniejsze kreścencje win, jakie tylko w ojczyźnie win - Francji, wyhodowane być mogą, znajdzie wytrawny znawca nagromadzone przez szereg lat, w piwnicach naszych.

Chat. Pontet	Canet	Grand	Vin	1911
hat. Rauzan	Cassies	"	"	1906
hat. Rauzan	Segla	"	"	1904
hat. Langoa	Barton	"	"	1911
hat. Latour	"	"	"	1906
hat. Margaux	"	"	"	1906
hat. Mouton	Rothschild Gr.	"	"	1907
Chat. Lafite	"	"	"	1909
Chat. Lafite	"	"	"	1911

Najwyższa kultura żywej ziemi Bordoskiej ujawnia się w tych szlachetnych okazach.

BAZAR POZNANSKI Sp. Akc.
Poznań
Zał. w 1838 roku.
Hurtownia Win.
Pg 6 171-49.95

Tania sprzedaż gwiazdkowa!

Znane z dobroci pasy „PRUJAPOL“
Gorsety - Pasy brzuszne
poleca najtaniej

F. Prusiewicz i S-ka
Poznań, Młyńska 9.

Od cen już obniżonych udzielamy jeszcze 10% rabatu.
Właśnie pracujemy miarowo!
dg 2542

Nie trudnym będzie wybór

praktycznego podarku podczas

NASZEJ SPRZEDAŻY GWIAZDKOWEJ

gdyż zaopatrzyliśmy nasze wielkie magazyny w to co najlepsze i najszybsze.

POLECAMY: Materiały na płaszcze — Suknie i ubrania — Jedwabie — Piłtne — Barchany — Bielizna — Trykoty — Pończochy — Konfekcja — damska — Dywany — Firany — Materiały meblowe.

Ułatwiającie sobie zakupy towaru doborowego w naszym wielkim magazynie

BŁAWAT POLSKI Sp. Akc.

Poznań, Stary Rynek 87/88, Kramarska 13/14.

PLAC WOLNOŚCI 11.

Mając w przygotowaniu na rok 1934 nowoczesne modele
Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych

Józef FRAGET w Warszawie

założona w 1824 r.

urządza przez **MIESIĄC GRUDZIEŃ**
w Magazynie swoim

w Poznaniu, Plac Wolności 11
SPRZEDAŻ TRWAŁYCH SZTUCY I GUSTOWNEJ GALANTERJI
PO BARDZO NISKICH CENACH
NIŻEJ KOSZTÓW KALKULACJI

Telefony-alarmy elektryczne

instalujemy: urządzenia telefoniczne wszystkich syst. mów. Sygnalizację bezszerebną dla szpitali i hoteli. Urządzenia alarmowe przez włamanie ubezpieczające tresory oraz mieszkania prywatne. Elektryczne zegary, dzwonki i zamki elektryczne.

Dostarczamy: Wszelkie materiały dla urządzeń słabego prądu, oraz syfony motorowe do alarmów lotniczych. Pg 5 430-37.101

Centrala Budowy Telefonów Idaszak i Walczak

Poznań, pl. św. Krzyżki 3.
Dostawcy wojskowi.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu

Bilans

na dzień 30. czerwca 1933 r.

Aktywa:

Kasa — gotówka	3.373.35
P. K. O.	2.214.30
Banki.	1.732.35
Dłużnicy	177.711.89
Weksla	22.800.—
Udziały	148.512.15
Efekty	6.779.—
Akcje nabyte do umorzenia	345.300.—
Materiały	152.809.45
Urządzenie techniczne	1.684.307.40
Nieruchomości	523.193.21
Oddział Farba Polska	75.957.22
3.144.081.82	

Pasywa:

Kapitał akcyjny	920.000.—
Fundusz zapasowy	1.100.000.15
Fundusz rezerwy specjalnej	191.619.87
Fundusz amortyzacyjny	1.182.361.57
Dywidenda niepodjęta	447.30
Wierzytelne	205.013.86
Długi hipoteczne	382.300.—
Akcepty	149.813.87
Zysk	2.184.—
3.144.081.82	

Rachunek zysków i strat

Debet:

Materiały zużyte	647.520.27
Robocizna i pensje	1.079.240.22
Swiadczenia socjalne	80.540.03
Koszty ogólne	119.154.46
Koszty fabrykacyjne	93.774.04
Opłaty pocztowe	65.804.15
Opłaty stempowe	13.105.76
Podatki	30.380.07
Procenty	67.898.97
Odpisy na dłużnikach	22.169.76
Odpisy na udziałach	21.500.—
Odpisy amortyzacyjne	181.785.67
Oddział Bydgoszcz	24.719.74
Zysk	2.184.—
2.449.874.34	

Kredyty:

Akcydens	133.807.02
Wydawnictwa	2.291.640.49
Utrzymanie nieruchomości	3.603.18
Dywidenda z udziałów	6.025.—
Nadwyżka z sprzedaży samochodów	9.041.95
Oddział Farba Polska	1.766.70
2.449.874.34	

Na święta

nowe firany

Okno 3 częściowe już od 3.40 zł
Kongres na firany z m. 0.45 zł

A. RACZYK, Poznań,

Stary Rynek 94.

Pg 6165-49.69

Pocztówki

Gwiazdk. i Nowor.
Obrazki albumowe
Maski
Serpentyny - Konfetti

Ozdoby choinkowe
Bibułki gądką i marszczona
Bloczki kalendaryzowe i t. p.
poleca hurtownie

F. Kostrzyński

Poznań Grudnia 10
dg 2275

EKSPEDJENTKA

do składu delikatesowo-kolonijnego, wykwalifikowana, tylko z branży, na wyponóżkę potrzebna zaraz. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego, pod zg 20 692

Filatelisci

1111 znaczków całego świata — premia katalogowa 5.— mk. 5.00
zł. Stefan Hied, Krotoszyn, Rynek, 10
dg 82 804

zg 24 375

Zarząd:

(—) Roman Leitgeber (—) Dr. Marjan Seyda.

PODARKI GWIAZDKOWE

Perfumy, wody kolońskie, pudry, szminki, mydła toaletowe. Kartonaze zawierające: Perfumy, puder etc. gustowne rozpylacze w wielkim wyborze.

OZDOBY CHOINKOWE

Swieczki, Lichtarzyki, Ognie zimne, Girlandy, Lamety, Nici złote i srebrne, Włosy anielskie, Śnieg, Druciki poleca;

CENTRALNA DROGERJA J. CZEPCZYŃSKI

Poznań, Stary Rynek 8, Tel. zbiorowy 45-45, tel. 33-24, 33-15, 32-38, 31-15, 32-39
Oddział Drogerja „Universum“, ul. Fr. Ratajczaka 38 — Telefon 27-49.

MILYM
i Praktycznym
Podarkiem
GWIAZDKOWYM

jest dg 2484

APARAT fotograficzny

z firmy **JAN SZYMKOWIAK**

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 24, tel. 53-37

Praktyczne podarki gwiazdkowe jak:

Porcel ozdobne serwisy stołowe
Alice na 6 osób z 2 części od zł. 36.— 52.— i t. d.
Alice na 12 osób 101 części od zł. 160.— 200.— i t. d.
Bałtyk jak wzór 101 części od zł. 250.—
Najnowsze Karlsbadzkie serwisy w wielkim wyborze.
Serwisy do kawy na 6 osób od zł. 3,50 pocz.
— Nowe garnitury szkła stołowego — oraz
Kryształy i sztućce poleca dg 2542/3

W. JANASZEK, Poznań, Jezuitska 1.

Pamiętajcie

o dzieciach!

Rekordowa niższa cen
Rekordowy wybór

umożliwi wszystkim kupno
ZABAWEK

w firmie

AQUILA

Św. Marcin 61
Pl. Wolności 9

dg 2475

Praktyczne podarki

27 Grudnia 4, I. ptr.
F-a C. Fatt właśc. K. Matuszak

Szkła — Porcelany — Alpaki

W. Jędrzychowski

Czekolady — cukry

POZNAN, dg 2482

Fr. Ratajczaka 1 — Telefon 20-11

Na Gwiazdkę

poleca w wielkim wyborze i niskich cenach

SWETRY
KAWIZELKI
PULOWERY
PONCZOCHY
REKAWICZKI
BIELIZNE

damską, męską i dziecięcą

L. Szlapczyński

Poznań, Stary Rynek 89.

dg 229

KAPELUSZE zimowe (wełniane) damskie i męskie

Nowości sezonowe w wielkim wyborze poleca

TOMAŚEK i SKA

Poznań, ulica Pocztowa 9

Jedyny i specjalny magazyn wytw. kapeluszy.

W. Bagaziński

hurtownia fryzjerska

Poznań, ulica Pocztowa 29

poleca na sezon gwiazdkowy

kasetki man'cur oraz ozdobne kasetki z mydłem i perfumem

od najtańszych do najwykwintniejszych i wiele innych podarków gwiazdkowych.

Specjalność: wszelkie przybory fryzjerskie.

Ceny na niższe!

dg 2543

ZABAWKI — RODLE
wózki lalkowe, drezynki, rowerki, konie na biegunach, lalki i t. p. najtańszej w firmie L. Krause, Poznań, Stary Rynek 28 29, obok Starego Ratusza.

dg 2515

W Zakopanem

wnajlepszej parkowej dzielnicy jest do wynajęcia w willi prywatnej słoneczne mieszkanie dwupokojowe z tarasem, kuchnią piwnicą itd. wyłącznie chrześcijanom i zdrowym, ewentl. jako osobne pokoje. Oferty Kurjer Poz. zg 20 649.

KAFLE DO PIECÓW w wielkim wyborze po korzystnych cenach poleca

GUSTAW GLAETZNER

Tel. 65-80 Poznań, Jasna 19 Tel. 63-28
Składnica Kiszewskiego 10

Mądra gospodyni bierze do pieczenia pierników jedynie dobry miód sztuczny dg 2261

UNAMEL

Zakł. Przem. UNAMEL — UNISŁAW.

PODZIĘKOWANIE!

Najserdeczniej dziękuję Chrześcijańskiej Spółdzielni „Wiano“ w Poznaniu za otrzymaną zapomogę pośmiertną za swą matkę, s. p. Klarę Wawraszek. Polecam wszystkim członkom „Wiana“ zwłaszcza na terenie Krakowa, aby nie dawali wiary różnym podszeptom tylko swoje składki członkowskie placili, gdyż instytucja „Wiano“ wywiązuje się należycie wobec swoich członków i zasługuje na zupełne zaufanie.

Z poważaniem
Tekla Maciaszek.

Kraków, Kremerowska nr. 3, dnia 23. 11. 1933 r.
Dziślatki podobnych podziękowań za wypłaconą w ciągu jednego roku tytułem „Zapomóg ślubnych i pośmiertnych“ kwotę zł. 146.000.— stanowią najlepszy dowód, że „FUNDUSZ ZAPOMOGOWY“ „WIANA“ spełnia zaszczytne swoje zadanie sumiennie i rzetelnie ku pożytkowi i szczęściu i zadowoleniu swoich członków. Pragniesz i Ty, Szanowny Czytelniku, korzystać z zapomogi bezwrotnej? Zapisz się natychmiast na członka Chrześcijańskiej Spółdzielni „Wiano“, Poznań, Sienkiewicza nr. 3.

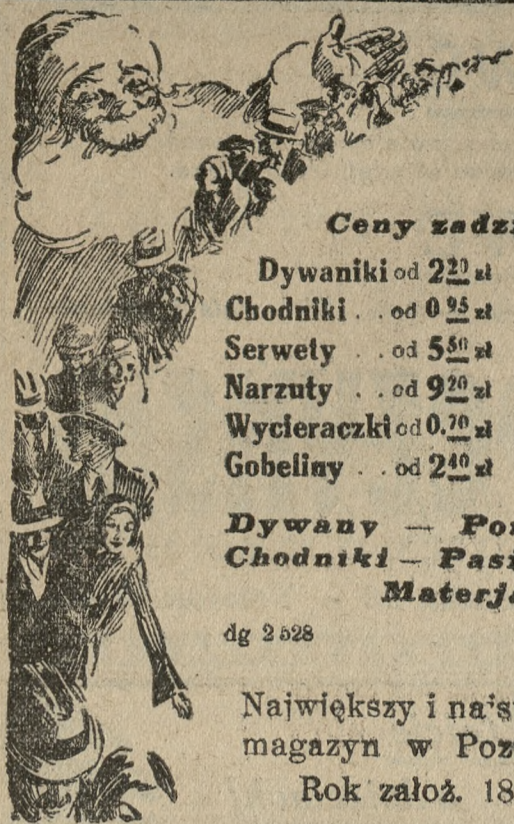
dg 2540

Rozmarynowicz
St. Rynek 93.
ROK ZAŁ. 1910.

dg 2485

DYWAN to najwspanialszy Prezent Gwiazdkowy

Ceny zadziwiająco niskie!

Wybór imponujący!

Usługa fachowa!

- Dywaniki od 220 zł
- Chodniki . . . od 0 95 zł
- Serwety . . . od 5 50 zł
- Narzuty . . . od 9 20 zł
- Wycieraczki od 0 70 zł
- Gobelinny . . . od 2 40 zł

Dywany 3.00 x 2.00 mtr.

Jutowe	48 00 zł	Wełniane	110 00 zł
Bouclé imit.	49 50 zł	Velour	153 00 zł
Bouclé	86 70 zł	Pluszowe	155 00 zł
Bouclé I.	97 00 zł	Velour Pr.	192 00 zł

DYWANY Ręcznie Wiązane

wykonanie artystyczne z najlepszej czesankowej wełny w przepięknych wzorach o barwach absolutnie pewnych, zawiera 40-60 tysięcy węzłów w metrze kwadratowym. — CENA znacznie niższa.

Dywany — Pomosty — Dywaniki — Chodniki — Pasiaki łowickie — Kokosy

Materiały dywanowe

dg 2 528

Największy i najstarszy magazyn w Poznaniu.
Rok założ. 1896

Centrala

Filce na zasłony i wykładanie podłóg — Nowości na dekoracje — Ochroniacze dywanów — Gobelinny — Narzuty — Serwety — Ścienniki itp.

Dywanów

Poznań
Woźna 12
Telefon 3458

Prosimy obejrzeć naszą wystawę przy ul. 27 Grudnia — naprzeciw ulicy Kaniaka.

Chodźmy wszyscy do.....

Kalamajskiego

po pończochy, rękawiczki, bieliznę, trykoty, zymperki, robótki, chusteczki

na podarki gwiazdkowe.

M. MACIEJEWSKA

POZNAŃ, ul. Wielka 1 dg 2368
poleca PORCELANĘ, KRYSZTAŁY, MAJOLIKĘ, wyroby piłkowe i p'aterowane.

Ja się już przekonałem, że NAJPRAKTYCZNIJSZY I NAJTAŃSZY PODAREK GWIAZDKOWY

„kupię tylko“ w firmie ANTONI ROSE, POZNAŃ - NOWA 8

Polecamy w wielkim wyborze: papier listowy, teki i podkłady na biurka, pisatki marmurowe, szklane itp., albumy, dzienniki, poezie, notesy, ozdobne ołówki, karty do gry, znaczki do preferansu itd. a „specjalność“ to złote wieczne pióra — Obsługa skora i fachowa.

ŚLEDZIE

szkockie i jarmuckie 1/2 i 1/4 beczki w wielkim wyborze poleca

St. Barełkowski

HURT KOLONJALNY

Poznań, ul. Woźna 18

Telefon 39-00 dg 2 429 Telefon 56-56

Duży lokal handlowy

w centrum Bydgoszczy, 3 wyst. okna, kantor. ewentl. z mieszkaniami i śpiężnią, dom narożnikowy, leżący między 4 rynekami — najlepsze położenie miasta, od zaraz lub później — także częściowo do wydzierżawienia. Oferty upraszam pod: „B. B.“ do „Agencji Rekl. Pras.“, Bydgoszcz, Dworcowa 54 ng 7020

Koncowa WYPRZEDAŻ

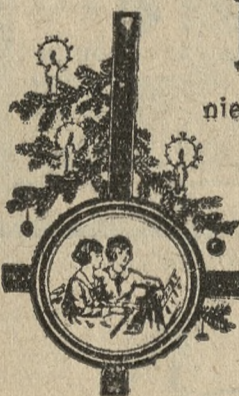
MASY LIKWIDACYJNEJ — ZA BEZCEN
JADALNIE — SYPIALNIE — GABINETY
Spółka Stolarska, St. Rynek 46/47. dg 20 708

Duża drogerja

bardzo dawno zaprowadzona — w ogromnie ruchliwym miejscu Poznania — na korzystnych warunkach na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 20 698.

PIANINA

niezrównanej jakości jako prezent gwiazdkowy poleca po cenach niższych i na dogodnych warunkach spłaty

B. SOMMERFELD,

skład fabryczny pianin

Poznań, ul. 27 Grudnia nr. 15.

ng 6962

Fabryka czekolady „OPTIMA“ S. A. Kraków

poszukuje

zastępcy miejscowego, fachowca w branży czekoladowej na miasto Poznań. Zgłoszenia z podaniem referencji kierować pod skrytką pocztową 31 Podgórze Tg 647

Lokale handlowe

Sew Mielżyńskiego 23, front wys. part. zaraz wolne. Inf. „Strzecha“ od 9—14. zg 20 699

Gramofony płyty, skrzypce, mandoliny, gitary

oraz wszelkie instrumenty muzyczne i przybory po cenach konkurencyjnych poleca stale

Rok założenia 1907.

Stanisław Kozłowski,
Poznań, Wrocławka 23 25.
dg 2527

dg 1 645

Psy - Weże - Szczeliwa oraz wszelkie artykuły techniczne laboratoryjne poleca Składnica Spółki Okwicińskiej Spółdz z ograniczoną odpow. Przybory techniczne dla gorzelni i rolnictwa Poznań Al. Marcinkowskiego 20 telefon 11-62 dg 2 244

Wspólnik

potrzebny 400 tysięcy gotówki na wyłączną sprzedaż artykułów monopolowego na Poznań. Of. Kurjer Poznański zg 7063

Ostrzegam

przed kupnem radioaparatu i lampowego „Neutrovax“ i obrazki ślubne S. L. które zostały skradzione.

J. Cierniak, Grudzień 72
zg 2 706

Kapsułki

damskich okazyjna sprzedaż od niedzieli począwszy. Ceny od 2 złotych Ninon Aleje Marcinkowskiego 5. zd 94 561

FUTRA

karakulowe popielicowe piżmowcowe sealowe

oraz różnego rodzaju **WYDRY — BŁAMY** no cenach najniższych gwiazdkow. poleca dg 3541

A. ŁAJEWSKI,
POZNAŃ — ULICA GWARNA nr. 20.

TRZYMAĆ FASON!

gancki ubiór są **WARUNKIEM ZDOBYCIA FOWODZENIA** w **ZYCIU!!!** **JESLI** wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 szej-

cialne magazyny garderoby męskiej, stawiamy **PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ i JEJ TANIOŚĆ**, jako **JEDYNY** swój **CEL!**

Wytrwała **PRACA i PRAWDA** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLIŚMY ZAUFANIE KLIJENTELI** z całej **POLSKI** **POLECAMY**: wykwintną garderobę męską **GOTOWĄ i na MIARĘ**. Specjalność: **PALTA — ULSIRY — RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych bielskich materiałów.

Wykonanie **FUTER na MIARĘ**

Składnice nasze bogato zaopatrzone w najmodniejsze i najlepsze ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczone włosy, na kołnierze dajemy wydry naturalne — foki czarne — opsy i karakuly. **CENY DOSTOSOWANE DO OBECNEGO KRYZYSU!** Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnymi sił fachowych, za dobry krój i bezbłędne wykonanie pełna gwarancja. — **Kitkaset FUTER spacerowych i do podróży** już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO“.**

pod kierownictwem wybitnych sił fachowych. Oddział ten postawiony na wysokim poziomie, nawskroś rzetelnie obsługuje przy

NAJNIŻSZYCH CENACH

MATERJAŁY na POSZYCIA. Jako spody polecamy **PIZMOWCE** **OPOSY i aszlachetnione barany** i karakuly.

Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnymi sił fachowych, za dobry krój i bezbłędne wykonanie pełna gwarancja. — **Kitkaset FUTER spacerowych i do podróży** już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO“.**

EDMUND RYCHTER

Poznań,
TELEFONY:
26-07 54-15
34-25 21-71

ul. Fr. Ratajczaka 2 czwarty olbrzymi magazyn
ulica Wrocławska 15 Ostrów Wlkp.
ulica Wrocławska 14 Telefon 35 — Telefon 35

Wydajemy nasze towary także na bony Towarzystwa „KREDYT“.

dg 2 000/4

Hotel Europejski

z restauracją, salą koncertową i umeblowaniem, położony w Gnieźnie, w centrum miasta, przy ul. Dąbrowskiej 19, jest od 1-go kwietnia 1934

do wydzierżawienia.

Reflektanci, posiadający odpowiednią gotówkę na złożenie kaucji, zechcą zgłoszenia swoje kierować pod adresem:

Bank Pożyczkowy Spółdzielczy

ng 7057 z odpowiedzialnością ograniczoną w Gnieźnie.

„CZEKOS“

„CZEKOS“ Czesław Kostański
Poznań, pl. Sapieżyński 2 — Tel. 38-61
HURT Filii nie posiadamy. DETAL

MARCEPAN prawdziwy, MASE do pieczenia (persipan) i marmeladę oraz różne artykuły i surowce piekarsko-cukiernicze kupisz najtaniej w składzie fabrycznym firmy

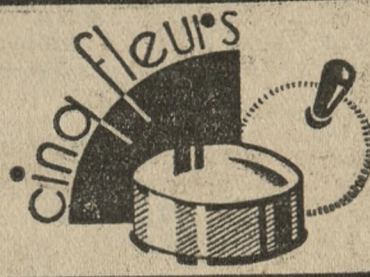
Pocztówki
Obrazki albumowe
Maski, Serpentyńy
Konfetti
Ozdoby choinkowe
Bibułę gładką i marszczoną
Błoczek kalendarzowe i t. p. poleca hurtownie
F. Kostrzyński
Poznań, Grudnia 10
dg 2 275

BERBATA
Sumatra funt 5.10
Ceylon Orange Pekoe funt 5.60
Darjeeling Broken funt 6.50
plus koszta wysyłki
MARJAN HAUFFE
Dąbrowskiego 36 Tel. 73-62
zg 20 711

Naprawy mechaniczne i karoseryjne samochodów wszelkich fabrykatów i systemów jak również modernizację karoseryj wykonuje terminowo — fachowo — korzystnie.

BRZESKIAUTO S. A.
Poznań - Dąbrowskiego 29
tel. 63-23, 63-65
Kosztorysy i oferty na każde ządanie
Pg 6197-49.116

DZIECIĘCE
sukienki, sweterki, pończochy, trykotyki
S. KACZMAREK
ul. 27 Grudnia 20.
dg 2 004
1/2 skrzypce
wygrane 12 zł. Paletta w Marcin 57. zd 94 724

LORVIL

PUDER O SUBTELNYM TRWAŁYM ZAPACHU

Prosimy nie ulegać namowom sprzedawców, usiłujących puścić o ludzko podobnych opakowaniach i nazwach sprzedawców zamiast oryginalnego pudru 5 Fleurs Forvil Paris. Oryginalny puder 5 Fleurs Forvil Paris posiada napis na denku ng 6305

„POUDRE FORVIL“

Polecamy wszechświatowej sławy wody toaletowej i perfumy 5 Fleurs Forvil Paris oraz inne zapachy

DOBROWOLNA LICYTACJA OŚWIETLEŃ ELEKTRYCZNYCH.
W poniedziałek, 11. bm o godz. 11 przed poł. sprzedawac będą przy ul. Pocztowej 10, narożnik Rzędzkiej na odpowiedzialność zainteresowanych dobrowolnie najwięcej dającym za gotówkę poniżej cen fabrycznych: większą partję oświetleń elektrycznych, jak żyrandole do pokoi męskich, do jadalni, wieszaków, sufitówek, lamp klubowych i biurkowych, lamp alabastrowych, kinkietów i t. p.
Wszystkie rzedmioty nowe nieużywane. ng 6805
T. Bartkowiak
kom. Sądu Grodzkiego Rew. XV. Poznań, Wały Jagiello 3.

Offsetową maszynę

z samonakładaczem, prasę przedrukową, szlifierkę do płyt cynkowych, wszystko w bardzo dobrym stanie zakupimy Oferty do Biura Statlera, Kraków, Rynek 8, pod „Offset“ ng 7050

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. l. w. z. a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

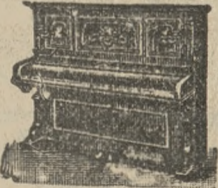
Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
l. t. d = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11

1. SPRZEDAŻE

Piec gazowy

kaflowy 29 x 60 x 127 cm. w dobrym stanie. korzystnie do nabycia. Adres wskaże Kurjer Pozn. zd 94 249/50

Pianina Bettinga

światowej marki o równym, pięknym brzmieniu. Ceny gwiazdkowe. Fabryka fortepianów. Leszno, składowa Ratajczaka 23, (parter). zd 94 634

Skład

kolonialny i delikatesów narożnikowy z mieszkaniami od lat istniejący na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański rz 4 627

Brylantowy

piersiokone okazynie wanne, żelazna emaliowana jak nowa sprzedam Stary Rynek 53/54 m. 14. rz 4 626

Westfalka

piec jak nowy okazynie w Woźna 16. Kom's rz 4 615

Klubowy

garnitur skórzany — mokietyowy dobrze utrzymane okazynie. Woźna 16. Kom's. rz 4 612

Jadalnia

elegancka jak nowa okazynie. Woźna 16. Kom's rz 4 614

Plaszcz

damski pluszowy tani sprzedam Plekary 10 kiosk zd 95 028

Skład

owoców i delikatesów centrum dobrze prosperujący tani sprzedam Krzyżer, sw. Marcja 22 — 13. zd 95 016

Skład

bielizny centrum towarów — bez. Wskaże Kurjer Poznański zd 95 018

Drobne meble

wielki wybór Dom Komisowy — Podgórska 10 a zd 95 020

Pianino

tanio Długa 16 m. 1 zd 95 015

Regały

stoły składowe oddam. Kiosk Dąbrowskiego 50 zd 95 027

Piece

wyżsiej nr. 4 tani sprzedam — Kościelna 42 — 2 zd 95 026

Lustro

kryształowe 50/50 sprzedam. — Jackowskiego 36 — 7. zd 94 971

Sypialnie

poterowane jadalnie, gabinety, najtaniej. Dąbrowskiego 79. zd 94 972

Gramofon

szafkowy tani. Dąbrowskiego 63. m. 17. zd 94 970

Piec

elektryczny do nagrzewania bądź gotowania, sprzedam korzystnie. Poddany, Szamarzewskiego 34. zd 94 870

Sprzedam

ślusarnie zaprowadzoną w śródmieściu. Zgłoszenia Młyńska 5. mieszkanie 6. zd 94 869

Sztuciec

nieużywany — wózek dziecięcy biały dobrym stanie — kompletnie garnitur pościelowy tani. Adres Kurjer Poznański zd 94 938

Puszczkówo

tanio sprzedam parcele 5 000 metrów. blisko stacji. Informacje telefon 10-21. zd 94 937

Foksterjera

młodego, czujnego sprzedam. — Adres wskaże Kurjer Poznański zd 94 955

Maszynę

używaną Underwood bezbagnym stanie sprzedam tani. Jackowskiego 9, mieszkanie 6. zd 94 986

Gramofon

walizkowy, dwusprężynowy zupełnie nowy. „Tani sklep“ Kraszewskiego 5. zd 94 950

Filiję

piekarsko-cukiernicza w dobrej dzielnicy egzystencja zapewniona sprzedam z powodu wyjazdu. Cena 1-400 zł. Adres Kurjer Poznański zd 94 956

„Mars“

Antykwariat Wielkie Garbary 44. Poleca okazynie podarki gwiazdkowe. Porcelana brzozy — plakiety — alabastry — kryształy srebra — obrazy — sztychy. zd 94 952

Okazja!

Parcele Łazarza. Gwarna 11. mieszkanie 6. zd 94 946

Maszynę

Rast & Gasser, niedoścignionej jakości damskie i krawieckie. — Cześci zamienne do wszelkich systemów. W. Gierczyński i S-ka. Poznań, sw. Marcja 13. zd 95 053

Pończochy trykoty — swetry

galanteria, zabawki. Wszelkie podarki gwiazdkowe. Targ Amerykański Stary Rynek 10. zd 94 944

Pończochy trykoty — swetry

galanteria, zabawki, przybory piśmienne, wszelkie podarki gwiazdkowe. Bielecki Ratajczaka 36. zd 94 941

Salonik orzechowy

okazynie. Dominikańska 3. Pg 6 171-49.90

Wyprzedajemy płaszcze damskie

po każdej możliwej cenie znacznie poniżej cen fabrycznych. Szczawińska S-ka Woźna 1. Przyjmuje asygnaty Kredyt. Pg 59145-48.94

800

trzy pokoje debowe kuchnia dostaniesz Fabryka Mebli, Rynek Śródecki zd 92 099/100

Lampa

kwarcowa — prąd stały tani sprzedam. Zgłoszenia telefon 74-12 dz 2556

Okazja

skład białawy w mieszkanie, dobre położenie, egzystencja zapewniona, oddam korzystnie. — Z. Affekt, Wiebork, Pocz. Halera 3. zd 94 764

Skład kolonialny

centrum sprzedam Wskaże Kurjer Pozn. zd 94 754

Gdańska szafa

Salon mahonowy inkrustowany, fotele krzesła, stoliki do gry, stoliki do herbaty, komody, biurowca damskie sprzedam Skarbowska 4, mieszkanie 8 parter zd 94 753

Perski dywan

duży i mały na sprzedaż. Skarbowska 4, m. 8. zd 94 752

Elegancja jadalnia dębowa

okaza, bufet 260 witrażna zegarem Beckera okazynie Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 6188-49.109

Dom

rzeźnictwem, 7 ubikacji, przy rynku kościelnym, ogród, budynek nowy, 40 km od Poznania, zaraz do sprzedania, stosunki rodzinne. Oferty Kurjer Poznański zd 95 096

Gabinety męskie

okazynie. Dominikańska 3. Pg 6185-49.104

Gestetnera

powielacz okazynie. Dominikańska 3. Pg 6184-49.105

Jadalnie używane bardzo tanio!

Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pg 6186-49.103

Szafa biała

lustriami duża do futer lub garderoby. Dominikańska 3. Pg 6183-49.99

Fiat

503 sprzedaje na części, 4 dobre opony 150 zł. motor, szasy, kola. Jakóba Wujka 8, od 10-12, garaż 43. zd 94 831

W Poznaniu tylko Wroniecka 24

(podwórze) wprost w tłumie Porcelany kupuje się najtaniej — Porcelana Serwis — Szkoło — Alpa — Gwiazdkowe Prezenty — Całkowite wyprawy. zd 95 008

Wille

dziesięciopokojowa, komfortowa, nowa, ogrodem, śródmieściu sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zd 95 095

Gazowy

piecyk łazienkowy Junkersa, piec szel-szamotoowy tani. Nowicki, Grobla 19. zd 95 051

Futro

damskie, sealowe obszerne na sprzedaż. Sw. Józefa 5, m. 11. zd 95 046

Magle

elektryczne, ręczne oraz domowe maszynki prasowne dostarcza M. Jankowiak, Fabryka Magli, Poznań - Staroleka. zd 95 044

Kawłarenkę

filia piekarska przywiezie mieszkanie tani sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zd 95 043

Zabawki

olowiowe, żelazne, zwierzęta itd. Łopaczki, Skarbowska 15, m. 24. zd 95 037

Skład

kwiatów, dobrym punkcie sprzedam korzystnie powodu choroby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zd 94 594

Pianino

czarne 400.- zł. B. Sommerfeld, 27 Grudnia 15. nr 6895

Ceglowski Poczta 5

kapelusze, czapki najmniejsze fasony olbrzymi wybór, sprzedaje najtaniej. dz 1 913

Piece gazowe

okazynie Dominikańska 3. Pg 6182-49.100

Kilka luster

podstawa okazynie Dominikańska 3. Pg 6181-49.101

Salonik wiedeński

mahonowy okazynie Dominikańska 3. Pg 6180-49.97

Lampa kryształowa

gazowa okazynie Dominikańska 3. Pg 6179-49.98

Kinoaparat

Ernemann komplet tani. Polna 39, m. 7. zd 95 061

Kolonjalne

przedam Adres Kurjer Poznański zd 95 053

Piece kąpielowe

węzlowy gazowy wanne z dobrym wykonaniem 2 stoły balkonowe okazynie sprzedam (Chwałszewo 2 warsztat zd 94 964

Platformę

Dąbrowskiego 70. zd 94 970

Serwis

obiadowy borcelana 12-18 osob sprzedam. Długa 3, m. 4. zd 94 835

Fryzjerski
skład z mieszkaniem dzierzawa
tania. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 862

Kiosk
z powodu wyjazdu tania Wskaże
Kurjer Poznański zdg 94 856

Kiosk
zysk 250 złotych tania. Fabrycz-
na 9. zdg 94 853

Kanarki
barceńskie śpiewaki św Marcina
16 mieszkanie 9. zdg 94 851

Pierze
Puch
Koldry
dobre gaunki.
Pierze od zł 3.20.
puch 6.50, pierzy-
ny 28.— poduszki
6.50, koldry 9.50
poduszki dek. 1.80, „Emkap” M.
Mielcarek Wrocławska 30, naj-
większa czyszcz. pierza.
zdg 2367

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rze-
czy Dom Komisyjny. Podgórna 2
Pg 5416-10.58

Szafy, łóżka
stoly krzesła biurka lustra ka-
pany leżanki fotele garderobian-
ki najtaniej Dom Komisyjny ul.
Wroniecka 6/8. Pg 5455-43.41

Skrzydło
czarna okazyjnie sprzedam Dol-
na Wilda 77. m. 5.
zdg 95 243

Umywalkę
dębowa tania sprzedam. Stolar-
nia. Górna Wilda 24.
zdg 89 543

Skład
antyków okazyjnie sprzedam.
Bełmes Marcina 74.
zdg 94 920

Sprzedam
wózek czterokołowy, pościel, ko-
łoch. Rybaki 7, mieszkanie 16.
zdg 94 916

Piec
przenośny, kaflowy sprzedam ta-
nio. Wodna 7, kwiacarnia.
zdg 94 915

Składy
znowo wybudowane bezkonkuren-
cyjne na rzecznictwo i filie pie-
karska okolica Sołacza, dzierzawa
60.— Złozoszenia Podolska 2.
zdg 94 903

Charta
okazyjnie sprzedam, Drożdż-
ska, Plac Nowomiejski 9, m. 13
zdg 94 893

Skrzypce
dobre okazyjnie sprzedam. Ale-
je Marcinkowskiego 15, m. 10.—
od 3—7. zdg 94 897

Radjo
8 lampowe, prąd zmienny. Po-
mańska 27 m. 4. zdg 94 977

Kocioł
żelazny parowy 8 mtr długości,
3 atmosfer ciśnienia, palenisko
70 cm przestrzeni, 88 cm pojem-
ności, również i maszynne parowa
25 P. S. bardzo dobrym stanie
korzystnie sprzedam. Oferty Ste-
fan Kiedzik, Nakło. ng 7 056

Skład
towarów krótkich i bielizny z po-
wodu choroby zaraz sprzedam.
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdg 94 887

Dom
ogrodkiem, Zabikowie, 9 ubikacji,
9 000 sprzedam. Oferty Kurjer
Poznański zdg 94 878

Futro
karakulowe okazyjnie. Marcina
22 — 7. zdg 94 874

Sprzedaj — Naprawa
wiecznych piór
wszelkich systemów
Skład Papieru —
Montowania Wiecz-
nych Piór — Józef
Czosnowski — Po-
znań, Ratajczaka 2
zdg 2036

Lornetkę
tania sprzedam. Marcina 22 — 7.
zdg 94 872

Pianino
zakładnicze na sprzedaż. Wier-
zbicie 6, m. 6. zdg 94 820

Urzednik
państwowy w żony, trzypokoj-
owego, przynależności: ma nie wy-
szej styl flamandzki, najlepsza
praca pokojowa, korzystnie do
sprzedania. Ul. Gwarna 15, m.
5. ng 7 076

Serwis obiadowy
Grunwaldzka 22 a I piętro.
zdg 94 829

Magazyn mebli
Józef Baranowski
Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 5427-33.97

Odpowiedni podarek
gwiazdkowy dla naręczonych:
kompletny pokój mebli, jak no-
wy, styl flamandzki, najlepsza
praca pokojowa, korzystnie do
sprzedania. Ul. Gwarna 15, m.
5. ng 7 076

Łóżka
materacami wiadkami, dobrze
utrzymane, niewyalnia na dwie
osoby, Plac Światokrzyski 3, m.
14. zdg 95 005

Sypialnia — Obraz
Gromofon
barczynie. Podgórna 2/5, m. 9.
zdg 95 004

Parcele
Grunwaldzka Debiec tania sprze-
dam. Ziębka, Umińskiego 7 a.
(Wilda). zdg 94 997

Eleganckie
suknie, małe, modne tania, go-
dzina 4—6. Skarbowska 22 m. 6.
zdg 94 777

Rower
chłopięcy do 12 lat tania sprze-
dam. Wodna 7, m. 9. zdg 94 774

Futro
jasne wartości 1 800 sprzedam
okazyjnie za 450 zł. Poina 3,
m. 2. zdg 94 017

„Serwis” — Poznań
27 Grudnia 2 poleca najtaniej
samowary maszynki do kawy i
herbaty. Pg 6026-48.71

Gramofon
z płytami sprzedam. Matejki 44,
m. 2, od godz. 16.00 zdg 94 830

Piasek
do poswoja a ulic zamów telefo-
n. czynnie 6614. Pg 6153-58.16

Skład
kolonialny z dwupokojowym mie-
szkaniem dobrze zaprowadzony
sprzedam. Piechocka Żydowska
8, I piętro. zdg 94 562

Restauracje
kawiarnie, koneser salka mieszka-
niem zaraz sprzedam (Oferty Kur-
jer Poznański zdg 94 526)

Meble
najkorzystniej kupisz
u Andrzejkowskiego Poznań, ulica
Wrocławska 4 zdg 2294

Okazyjnie
podarki gwiazdkowe „Lamus” —
Strzelecka 1 Pg 6044-57.470

Gramofony — Płyty
najkorzystniejsze źródło zakupu
F. Palon Poznań, Wozna 12.
Pg 5 919-49.15

Alfa, Szkolna 10
narożnik Jaskółce. zdg 94 359

Biżuterja — Puderniczki
Papierosnice — Wyroby
alabastrowe — Albumy
Obrazy
Podarki Gwiazdkowe wielki wy-
bór. Ceny niskie. zdg 94 358

Wytworna i powabna linje
daje tylko dobrze
dopasowany gor-
set pas leżący
według niedo-
ciężonego kroju
Pracownia Gor-
setów Anny Bit-
dorowej Plac
Wolności 4
zdg 2035

Meble
najtaniej A. Baranowski
Poznań Podgórna 13
Pg 5426-23.59

Futro
męskie, kurtki, serdaki, skopiaki
różne skórki tania Hankiewicz
Kramarska 1 przy Wielkiej
zdg 92 325

Cocker - spaniel'e
rasowe szczeniaki 50 zł. Ogłodać
Debiec, Bzowa 12 zdg 94 875

Stół składowy
prawie nowy w formie 3.5x0.60
m. sprzedam Dąbrowskiego 63
mieszkanie 3. zdg 2 508

Ziemię pod Poznaniem
na wypłatę do sześciu lat
tania sprzedaje w drodze par-
celacji oddzieleniowej. Okazja dla
oszczędnych — Informacje Biuro
parcelacyjne Gniezno, Poznań 3,
Maja 5 Pg 6 135/6-53.13/14

Futra
męskie, jak nowe okazyjnie Kom-
is. Wozna 16 Pg 5 863-57.450

Syrop
karmelkowy cukier puder, sól,
sól, poleca Fa Michałowicz
zeta Poznań ul. Szyperska 14/15
telefon 28-81, 28-82
Pg 6052-43.122

Wyjątkowa okazja
Antykwnaria Antoniego Pióro
Aleje Marcinkowskiego 23 zos-
tania cała kawiarnia zamknięta 31 gru-
dnia 1933 r. Tania sprzedaje
Pg 6053-43.129

Meble
najtaniej u Bakosia
ul. Wencjańska 1
Most Chwaliszewski przy Krzy-
żu. zdg 94 276

Z biedy sprzedam
skrzydło krótkie (9 000 zł) prawie
nowe za 2 500 zł lub dam w za-
staw (krótki czas). Złozoszenia pod
zdg 94 237 do Kurjera Poznań

Maszyny
piszące
nowe i używane ta-
nio z gwarancją. —
Skóra i Ska Aleje Marcinkow-
skiego 23 Pg 5 466-45.91

Dom
w Jarocinie nowy światło elektr.
az. enki, ogród sprzedam lub za-
mienie na skład. Adres Kurjer
Poznański zdg 94 182

Obrazy
sztychy zyrandole maszynne por-
celana dekoracyjna broń staro-
żytna, różne inne za bezcen przed
zamknięciem do 31 grudnia sprze-
daje — Antykwnaria Antoniego
Pióro Aleje Marcinkowskiego 23.
Pg 6 054-48.125

Tapczan
fotele leniwiec korzystnie Kreta
23, Banał zdg 94 603

Gospodarstwo
okazyjnie 54 morgi na Kujawach
na korzystnych warunkach sprze-
dam. Nowakowski Puszczykowo
ulica Wysoka. zdg 94 331

Pianola
pozytywki wazyony umywalnie
gotowalnie 100kg metalowe lam-
py naitaniej Dom Komisyjny,
Wroniecka 6/8. Pg 5412-43.45

Tanio sprzedam
szafę szynonerkę 2.00zka z ma-
teracami kanapie stoły krzesła,
lustro, obrazy, wszystko dobrze
utrzymane. Adres Kurjer. Pozn.
zdg 94 018

Rurki
do włosów od 50
gr jak wózek 3.75;
ampki sprężyno-
we od 1.50 zł po-
leca najtaniej —
Wenzlik Poznań
Al. Marcinkow-
skiego 19.
zdg 2009

Miód
prawdziwy pszczelny z własnej
pasieki z lipcowego zboru wy-
stała za dobranym franko z opa-
kowaniem 5 kg za 14.— 10 kg
za 26.— Pasieka Braci Kulma-
tychich, Horodyszcze pta. Ko-
złów, k. Tomaszów.
Pg 6 141-49.52

Najwyższy wybór
Najniższe ceny
Szkła stolowe — Porcelany —
Alpaki — Hurtownia Szkła 27
Grudnia 4 I. piętro. zdg 2 295

Portepian
koncerty z powodu przeprowadz-
ki sprzedam Opiełńska, Aleje
Marcinkowskiego 11 zdg 94 470

Skład
kolonialny, małe mieszkanie,
zaprowadzony sprzedaż. Marsz
Focha 39 mieszkanie 17.
zdg 94 039

Skład
towarów krótkich blawatów za-
prowadzony centrum Poznań a
towarem lub bez tania do odda-
nia. Złozoszenia Kurjer Pozn.
zdg 2476

Futro
karakulowe z cewich skór oka-
zyjnie sprzedam. Pracownia Fu-
tro, Poznań, Stary Rynek 40 II
piętro. zdg 94 906

200
morgi wartości 45 000 zamienie
na dom dołace. Złozoszenia Kur-
jer Pozn zdg 94 996

Narty
tania. Konopnicka 7. zdg 94 994

2 1/2 morgi
Puszczykowo, 20 minut od
dworca, 3 800 Oferty Kurjer
Pozn. zdg 95 072

Drukarnię
mniejsza, kilkuletnia, zaprowa-
dzona z powodu choroby sprze-
dam. Poważne oferty Kurjer Po-
znański zdg 95 087

Pianino
krzyżowe tania. Górna Wilda 30.
Nowaczyk. zdg 95 084

Srebra,
alabastry, kryształ, meble, wy-
roby zote okazyjnie. „Lamus”,
Strzelecka 1. zdg 95 076

Maszyna
pisząca, gramofon. Szewska 11,
m. 9. zdg 95 073

Garnitur klubowy
gobelinie
fason nowoczesny okazyjnie Do-
minikańska 3. Pg 6191-49.107

Piękne obrazy olejne
dzieła sztuki bardzo tania Do-
minikańska 3. Pg 6192-49.106

Panowie
kapelusze męskie —
modne tania. Kupa-
ja, firmie Piętry-
kowski, Wielka 8.
Pg 6125-45.35

Bukownik
do kończyny „Zimmermana Fa-
worite” 1 000 Z szerokości bębna,
gruntownie wyremontowany go-
tów do pracy sprzedam. Oferty
do Kurjera Poznański zdg 94 608

Parcele
wilowa w Inowrocławiu wielko-
ści 1 130 mtr kw w bliskości So-
łanki sprzedam. Złozoszenia A.
Sliwiński Inowrocław, Solanko-
wa 34 zdg 94 615

Pianino
czarne firmy Ekle, dobrze utrzy-
mane piękny ton sprzedam. Złozo-
szenia Kurjer Poznański
zdg 94 616

Radjo
czterolampowy baterijny sprze-
dam Przecznicza 6, mieszkanie 8.
zdg 94 623

Skład
kolonialny - spożywczy z powodu
wyjazdu sprzedam. Adres Kurjer
Poznański zdg 94 626

Łyżwy
męskie bućkami 43 jak nowe. —
Wierzbicie 53 — 1 zdg 94 626

Codziennie
świeże baterie uznane za najlep-
sze dostarcza Kastor św. Mar-
cin 55. zdg 2 321

Interes
zbożowy miesiąc powi, dobrze pro-
spierający z powodu stosunków
rodzinnych odstąpię objęcie 5 000
zł Złozoszenia Kurjer Poznański
zdg 94 637

Sprzedam
klubu gobelinowo stolowy pań-
ski, stół okrągły. Górna Wilda
49, m. 2 zdg 94 647

Jadalnia
elegancka 12 mieszka-
nie 5. zdg 94 688

Pończochy
to rzecz zaufania Chcąc
dobrze pończochy kupi-
proszę udać się do zna-
nego specjalnego ma-
gazynu pończoch z re-
kawiczek A Szyma-
ski Poznań św Mar-
cin 1 przy placu Św-
tokrzyskim Wielki wy-
bór — ceny najniższe
Pg 5408/69-46 97

Pianino
marki Horrath sprzedam Stroma
26 mieszkanie 9. zdg 94 681

Portepian
Blüthner sprzedam Oferty Kur-
jer Poznański zdg 94 641

Portepian
wiedeński, pły a metalowa, tania
sprzedam. Soła z — Podlaska 25
zdg 94 654

Fraterkę
Electrolux nowa okazyjnie
sprzedam lub zamienie na co-
bądź inne. Adres Kurjer Pozn.
zdg 94 656

Skład zbożowy
i opałowy z mieszkaniem kom-
plet za 2 000 zł natychmiast
sprzedam na prowincji. Egzy-
stencja zapewniona Oferty Kur-
jer Poznański zdg 94 657

Półwiejska 11
Kapelusze — najniższe ceny,
zdg 94 672

Parasole
deszczowe
oraz wszel-
kie repara-
cje wykonu-
je Wytwór-
nia Parasoli
Wielka 27/29
zdg 2010

Półwiejska 11
Koszule popielawo, zefirowe.
zdg 94 673

Półwiejska 11
Krawaty wielki wybór.
zdg 94 674

Półwiejska 11
Czapki, szanie getry rewawiczki.
zdg 94 675

Półwiejska 11
Olszewski — Atrykuly męskie.
zdg 94 676

Papierosnica
zegarek męski srebrne ubranie
jaskółkowe, teka Działyńskich
10, m. 8. zdg 94 695

Składzik
owoców i warzyw do sprzeda-
nia. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 696

Sprzedaj
Gwiazdkowa
Geny obniżone
na płaszcze
damskie
dziewczęce
gotowe pierwszorzędnie
wykonane miarowe Józ-
zef Szuster Stary Ry-
nek 76 piętro, naprze-
ciw Odwachu.
zdg 14 940

Winiarnia - restauracja
przy głównej ulicy w masła po-
wiatowego od zaraz na sprzedaż.
Za egzystencję gwarantuje. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 694

Samochód
półciężarowy w dobrym stanie ta-
nio sprzedam. Adres wskaże
Kurjer Poznański zdg 94 747

Centrala swetrów
Rymarowicz Porzycowa 1 poleca
swetry damskie męskie dziecięce
w olbrzymim wyborze.
zdg 2477/8

Stolarnia
maszynami, nieruchomości Poz-
nania sprzedam wpłaty 12 000.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 701/2

Skład
spożywczy towarem masłem —
większym mieszkaniem z powodu
śmierci sprzedam Adres wskaże
Kurjer Poznański zdg 94 894/5

400 litrów mleka
dziennie w mniejszej ilości do-
starcza majatek Babowice, nozta
Szwarczka telefon 10, właśc-
ciel Walczka. ng 4616/7

Meble kuchenne
nowoczesne w odz wytworni —
najtaniej sypialnie dębowa oka-
zyjnie Piaskowa 3, Koniecki.
zdg 94 882/3

Materace
leżanki kanapy, tapczany, naj-
tanież wprost pracownia Wiele-
kie Garbary 18 narożnik Wozna
zdg 94 706/7

Sprzedam
dam tania lub wydzierżawie.
skład mieszkaniem. Pniewy naj-
lepszego położenie. Oferty Ore-
downik zdg 94 731

Okucia
budowlane, meblo-
we najtaniej Sta-
nislaw Wewór. —
Poznań, św Mar-
cin 34. Specjalny
Skład Okuć, telefon
34—31. zdg 2006/7

Kamienica
III wtr. Łazary nowowbud.
Marczyńska, roczny dochód 13
tys. zł, cena 115 tys. wpłaty 80
tys. Złozoszenia ul. Karwowskie-
go 24, m. 12. zdg 94 736

Radjoaparat
4 lamp, tania sprzedam. Ul. Ja-
rochowskiego 6 m. 3.
zdg 94 733

Gramofon
nowy półszafkowy mahoniowy,
dwuosobny 80. Pamiatkowa
13 m. 8. zdg 94 738

Pianino
sprzedam. Półwiejska 11, mie-
szkanie 12. zdg 94 790

Gramafon
browlinz. Głona Wilda 26 m.
3. zdg 94 798

Pończosznice
okragle Rekord 250 — cylindry,
igły poleca Zofia, Szkolna 9
zdg 94 806

Walizki
szkolne 1,40
Czysz Szkolna 11
Własna pracownia
Pierwszorzędne wy-
konanie
Pg 5 751-47.6

Wyprzedaż płaszczy
sukien czarnych
Jaworska
Nowa 11, I. piętro. zdg 94 803

Futra
skóry, lisy gdzie kupiłeś naita-
niej? zawsze tylko u Dobrowol-
skiego Marcina zdg 93 573

Pianino
zagraniczne, czarne, piękny ton,
okazyjnie. Pocztowa 23 — 5.
Pg 5 916-48.152

Portepian
sprzedam. Grunwaldzka 11, par-
ter. zdg 94 814

Skład
dobre zaprowadzony, śródmie-
ściu. Złozoszenia Kurjer Pozn.
zdg 94 815

Rower
sprzedam. Długa 3, mieszkanie
28 zdg 94 726

Skład
cukierków, śródmieście dobrze
zaprowadzony sprzedam Oferty
Kurjer Poznański zdg 94 719

Jadalnia
dębowa, dobrym stanie sprzedam
zaraz. Średnicka, Piękny 20/21
m. 7 zdg 94 721

Elegancki gabinet
męski
okazyjnie Dominikańska 3
Pg 6 187-40.102

Piekarnię
sprzedam Adres Kurjer Pozn.
zdg 93 713

Jadalnia dębowa 300,—
solidna jak nowa Dominikańska
3. Pg 6190-40.108

Kupna

Kupię
względnie wydzierżawie skład
kolonialny na wsi Oferty Kur-
jer Poznański zdg 94 705/6

Pończosznice
okragla używana kupie. Rezm-
rowa, Szkolna 9 m. 9.
zdg 94 804/5

Kupuje
każda ilość drobni i dziecizny
Wozna 12, skład. rz 4604/5

Maszyny blacharskie
używane zykłowe wulstówke
szlance imad'o ewentualnie kom-
pletny warszat kupie. Oferty
agenta Kurjera Poznańskiego,
Krobia Poznańskie ng 7 072

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19 Ceny najniższe. Pg 5427-33.97

Singera okrągłe, jak nowa 100.- Poznańskie 8 - 9. zdg 94 583

Zakład fryzjerski na sprzedaż centrum. Dzierżawa niska. Cena 3 500.- Oferty Kurjer Poznański zdg 94 578

Piec żelazny, duży tanio sprzedam. Skład kwiatów Wrocławska 19. zdg 94 575

Skład węgla przy głównej ulicy z klientela. Rozami i kołami na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 581

Smoking płaszczki chłopców. Romana Szymańskiego 9 m. 9. zdg 94 570

Naprawy gramofonów wykonuję najtaniej szybko i fachowo. Kastor. św. Marcina 55. dz 2520

Piasek do posypania ulic zamów telefonem 6614. Pg 6153-58 16

Obuwie zimowe, sportowe, mocne, tanie - Waza, fabryka obuwia, Wrocławska 15. dz 2 464/5

Dog niemiecki, ostry tanio sprzedam. Górczyńska 27 m. 9. zdg 94 460

Meble wprost fabryki Szczaniński bardzo tanio. Tama Garbarska 3. zdg 94 465

Harmonjum 14 rejestrów Żydowska 33. zdg 94 462

Piekarnię sprzedam Adres Kurjer Poznański zdg 93 713

Jadalnia słowna malonowa bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9 zdg 94 604

40% rabat! wyprzedził korali koleżkówek i broszek Ad asira 27 Grudnia 12. zdg 94 594

Futro karakulowe nowe żrebkowe czarne na miarę figurę 200 - zł sprzedam. Maszalska 7. mieszkanie 4. zdg 94 591

Pianino sprzedam. Krola 6 mieszkanie 11 zdg 94 587

Skład kolonialny z dwupokojowym mieszkaniem dobrze zaprowadzony sprzedam. Piechocka Żydowska 6 I piętro. zdg 94 582

Meble własnej fabrykacji Bracia Pohl Poznań Jezuitcka 1 Najlepsze - najtańsze zdg 94 560

Kolonjalke mariel tower niska dzierżawa. cena 1 500 Adres Kurjer Poznański zdg 94 557

Platformę Dąbrowskiego 70. zdg 94 527

Piece żelazno-szamotowe, używane dobrze tanio Kościelna 30 zdg 94 524

Obecnie już - Obecnie już można zakupić Prezenty Gw. żółkowe - Alpacę w kartonkach - Zastawy - Prezenty porcelanowe - szklane - kryształowe - mosiężne - nikielowe - srebrzone - malowane - Ceny najniższe tylko Wrocławia 24 (podwójne). Hurt. Porcelany. zdg 94 535

Torby szkolne 1.95 teki, śniadanki, parzone Czyste Szkolna 11 - naprzeciw Szpitala Miejskiego Własna pracownia Pg 5 741-47.5

Największy wybór Najniższe ceny Szklane stoły - Porcelany - Alpacę - Hurtownia Szklana 27 Grudnia 4 I piętro. dz 2 295

Restaurację kawiarnię, koncesja szklana mieszkanie na sprzedaż Oferty Kurjer Poznański zdg 94 526

Drzewo stolarskie budowlane ceny konkurencyjne poleca - Sędziacka Drzewa, ulico Strzelecka 14a. zdg 94 437

Sprzedam korzystnie owocarnie z d'ugoletną erzyzienią. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 495

Radio 4 lampowe tanio. Maszalska 7. dz 94 507

Meble na'korzystnie kupisz Andrzejewskiego Poznań ulica Wrocławska 4 dz 2204

Pianino czarne na nowszej konstrukcji metronom (taktometr) skrzypce, pianonk tanio. Gen. Pradzyńskiego 11, m. 1. zdg 94 319

Okazyjnie podarki gwiazdkowe Lamus - Strzelecka 1 Pg 6044-57.470

Gramofony - Płyty najkorzystniejsze źródło zakupu F. Palon Poznań, W. Żna 12. Pg 5 919-49.15

Wyprzedajemy płaszcze damskie po każdej możliwej cenie znacznej podanej cen fabrycznych. Szczęśliwska 8 - Wodna 1. Przyjmuje asygnaty Kredyt. Pg 58146-48.94

Tanio piece szamotowe leżanki, puśc. el gramofon Sk ad używanych rzeczy. Ślusarska 6 a. zdg 94 493/4

Futro jasne wartości 18 000 sprzedam okazjnie za 450 zł Polna 3. m 2 zdg 94 017

Skład centrum każda branża sprzedam. Szkolna 13, m. 5. zdg 94 439

Rower nowy batonowy tanio. Różana 10 a. mieszkanie 2. zdg 93 832

Wagon chłopek sprzedam. Dworzec Towarowy. zdg 94 310

Alfa, Szkolna 10 narożnik Jaskółce. zdg 94 359

Bizuteria - Puderniczki Papiercnicze - Wyrzby alabastrowe - Albumy Obrazy Podarki Gwiazdkowe wielki wybór. Ceny niskie. zdg 94 558

Samochoód otwarty, ekonomiczny 400.- „Autopark” Focha 37. zdg 94 363

Sypialnie dobry stan okazjnie, skrzynie do pościeli i wiele innych przedmiotów. Ogrodowa 23, mieszkanie 3 zdg 94 265

Radio super baterijne Anoda Philips. prąd zmienny głośniki i różne części radiowe bardzo tanio. Kanałowa 4, m. 10. zdg 94 267

Maszyna damska, prasa da rzeźniczą i owoce. Marcellego Mottego 8 m. 33. zdg 94 397/8

Pończochy to rzecz zaufania. Chcąc dobrze pończochy kupić proszę udać się do naszego specjalnego magazynu pończoch i rękawiczek. A Szymański Poznań św. Marcina 1 przy placu Świętokrzyskim. Wielki wybór - ceny najniższe Pg 5468/69-46 97

Gospodarstwo 56 mórz przemej ziemi, dom 5 pokoi, nadaje się dla inteligentnej rodziny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 589

Skład dam'sera, ks'azek tytoniu korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 331

Meble nałtaniej A. Baranowski Poznań Podgórna 13 Pg 5426 23.59

Futro meskie sportowe. Kanałowa 17. Nowak krawiec. zdg 93 976

Futra meskie kurki, serdaki, skopiaki różne skórki tanio Hankiewicz Kramarska 1 przy Wielkiej zdg 92 325

Rzeźnictwo z mieszkaniem przy ruchliwej ulicy sprzedam lub zamienie. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 711

Urządzenie fryzjerskie na sprzedaż, płyty marmurowe. Czesawa 13/8 zdg 93 712

Okazyja szafa ozdobiona brzo kopijna ze'ar sk adowy żaluzje szerokość 240 i 125, krawalica 280x78 szafa radiowa różowa umywalnie, szafki nocne powłaid, biurko antyczne etc. Szkoła Stolarska 23 Rynek 40/7. zdg 93 831

Sypialnie iadalnie gabinety saloniki fortepiany kuchnie lampy obrazy najłtaniej Dom Komisowy Wrocławka 6/8. Pg 54 32-43.43

Piec gazowy kaflowy, 23 x 69 x 127 cm, w dobrym stanie, korzystnie do nabycia. Adres wskaze Kurjer Pozn. zdg 94 249/50

Obuwie zimowe, sportowe, mocne, tanie - Waza, fabryka obuwia, Wrocławska 15. dz 2 480

Centrala swetrow Rymarwicz Poznań 1 poleca swetry damskie i meskie dziecięce w obrzrim wyborze. dz 24 778

Elektroluś malo używany 220 volt, 250 gło. tuch. Bzowa 12. zdg 94 877

Cocker - spaniel'e rasowe szczenaki 50 zł Ogłoda! Deb.ec. Bzowa 12 zdg 94 875

Wózek dziecięcy. Za Bramka 5a mieszkanie 2. zdg 94 873

Piec kąpielowy węglowy. Kłoski. Marsz. Focha 43 m 33. podwórze 2. zdg 94 372

Pianino krzyżowe, marki Fenrich sprzedam tanio Sw. Marcina 5 m'ieszkanie 13. zdg 94 409

Piękny teren willowy 1 000 okolic Reymonta okazjnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 94 404

Stół składowy prawie nowy w formie 35x0 60 m. sprzedam Dąbrowskiego 63 mieszkanie 3. zdg 2 503

Sprzedam pianino Ecker garnitur skóra, szafy stoły, krzesła łoża żelazne kanape lustro Plac Działywy 4, mieszkanie 5 zdg 94 401

Skład kolonialno-spożywczy przy głównej ulicy z maglem z obrotem rocznym 40 000 zł sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 94 230

Gospodarstwo okazjnie 54 mórz na Kujawach na korzystnych warunkach sprzedam. Nowakowski Puszczykowo ulica Wysoka. zdg 94 331

Tokarnia dwumetrowa, nożyce do ciecía dykut. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 94 029/4

800 trzy pokoje debowe kuchnia dostarcza Fabryka Mebli Kiełk Śródecki zdg 92 099/100

Ziemie pod Poznaniem na wynajm do sześciu lat tanio sprzedaje w drodze parcelacji odd użenowej. Okazyja dla ozrodników. Informacje Biuro parcelacji Gniezno, Poznań 3, Maia 5 Pg 6 135-6-53.13/14

Pokój meski, lustro (Emap re) różne inne meble nałtaniej Domie Komisowym. Sowa'ce'z 39. zdg 94 445

Tanio sprzedam szafa szynonerkę 2 łożka z materacami, kanape stoły krzesła, lustro obrazy wszystkie dobrze utrzymane. Adres Kurjer Pozn. zdg 94 018

Karoserię kryta używana tanio sprzedam. Czerniak. Dąbrowskiego 70. zdg 94 434

Obrazy Esłata, Malczewskiego, Juliusza Kocaka, Gersona okazjnie Sw. Marcina 62, m. 10, parter. zdg 94 433

Motory prad stały 6 i 4 konne tanio sprzedam „Ster”. Dąbrowskiego 81. zdg 94 431

Pianino system Steinway prawie nowe sprzedam. Noskowskiego 3, parter. zdg 94 432

Akwarium rybkami. Rybaki 21a, mieszkanie 2. rg 4603

Futro damskie, czarne żrebaki, niska osoba 120.- meskie futro 70.- Dominikańska 1 m. 1. rg 4591

Skład owoców sprzedam tanio. Powód choreba. Welka 10 rg 4590

Odpowiedni podarek w adkowy dla narzeczonych: Kompletny pokój meski, jak nowy, styl lamandzki najlepsza praca pokojowa, korzystnie do sprzedania. Ul Gwarna 15 m 0 ng 6906

Skład delikatesów, owoców, centrum - sprzedam Beemes Marcina 74. zdg 94 457

Skład w urządzeniu z towarem lub bez zardz sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 455

Futra meskie, jak nowe okazjnie Komis. Wozna 10 Pg 5 863-57.450

„Serwis” - Poznań 27 Grudnia 2 poleca najłtaniej żyrandole elektryczne krystalowe i metalowe. Pg 6 013-48.72

Bacznosc tylko kilka dni transport bardzo tanich swetrow poleca Salon M6d. Plac Wolności 11 pod filarami telefon 2821 Pg 6 024-57.465

Pewna egzystencjal Rzdka okazjal Na sprzedaż w wiekszej mietności i gminie sklep kolonialny z prawem wyszynku z komplem inwentarzem, nowoczesny dom z rzeźnictwem i piekarnia do tego 10 do 100 mórz pa roli oszennel. Słoneca i szkoła na miejscu. Reflektanci z gotówką i podaniem wysokości do Zarz. Maj. Koto-wiecko. pow. Jarocin Wlkp ng 6236

Obrazy sztychy żyrandole masywne porcelana dekoracyjna broń starożytna różne inne za bezcen przed zamknięciem do 31 grudnia sprzedaje Antykwarria Antoniego Piłro Aleja Marcinkowskiego 28. Pg 6 054-48.126

3. KUPNA używane meble w garderobe obuwie. Skład używanych rzeczy. Ślusarska 6 a. zdg 94 497/8

Maszyny do szycia za gotówkę kupuje Skład używanych rzeczy. Ślusarska 6 a. zdg 69 495 6

Gabinety - sypialnie jadalnie kupuje plac wysokie ceny - przyjmuję do sprzedaży komisowe do godnych warunkach Poznański Dom Komisowy Dom nikańska 3 telefon 2442 Pg 5 800-47 06

Pianole do przystawki F. Metrostylia Cienodni Nowy Jork za cena przystępna sprzedam Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 94 028

Radio 3-4 lampowe kombi na prad stały kupie okazjnie. Oferty a cena i opis Kurjer Pozn. zdg 9 416

Gramofon walekie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 347

Pianino czarne krzyżowe radio tanio sprzedam Podgórna 6 m. 5. zdg 94 269

Syrop katnelkowy cukier puder 401 s'ca poleca Fa Michałowicz 21a Poznań ul. Szyperska 14/15 telefon 2831 28-32 Pg 6052-48 122

Wyjątkowa okazja Antykwarria Antoniego Piłro Aleja Marcinkowskiego 28 w ostatni roboczy zamknięcia 31 grudnia 1933 r. Tanio sprzedaje Pg 6053-48.126

Wydrę wierzimkie czarke krakowka 56 tanio sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 390

Skład kolonialny dobrze zaprowadzony zaraz na sprzedaż A. Nozajewski. ul. Grunwaldzka 27. m 12. zdg 94 407

Futro Elki (tchorek) przycięte czarne. Gęra średnia 150 zł. Piłkawy 20/21 m. 7. zdg 94 341

Skład 2 pokoje. Focha 128. Zgłoszenia Focha 41. m 7. zdg 94 344

Aparat natryskowy Krauzbergera dekoracyjny sprzedam. Strona 24 Kasaki zdg 94 501

Półwiejska 11 Półwiejska 11 Półwiejska 11 Olszewski Kapekusz, koszule, krawaty, czarna, szale, getry, rewolwery, naitaniej. zdg 94 379

Okazyja Dobrze zaprowadzony skład towarów krótkich w centrum Poznania sprzedam korzystnie Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 94 324

Sprzedam dom restauracja sklep kolonialny biuro zala siedem pokoi, rajzad, ogród owocowy, wódz kościelna, cena 25 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 330

Skład kolonialny, dobrze przeprowadzony sprzedam. Adres Kurjer Pozn zdg 94 331

Meble nałtaniej w Rakosia ul. Wercetiańska 1 Most Chwaliszewski przy Krzyw. zdg 94 276

Sprzedam bilet kolei III kl Poznań-Parz' ważny do 27 12 za 40 proc. zniżka. Polna 37 skład kolonialny zdg 94 270

Z biedy sprzedam sztychło 6-7-8-9 (9 000 zł) prawie nowe za 2 500 zł lub dam w zastaw (braki czasu) Zgłoszenia pod zdg 94 237 do Kurjera Pozn

Dom w Jarocinie nowy światło elektr. az enki, ogród sprzedam lub zamienie na skład Adres Kurjer Poznański zdg 94 182

Okazyjna sprzedaż drzwi pokojowych przese 50 sztuk Poznań pl. Fabryczna 19 mieszkanie 4. zdg 94 210

Cegły - tanówki klinikiery, dachówki dostarczają w znacznej dobiej jakości po cenach najniższych Zakład Ceram. czne M. Perkiwicz. Ludwikowo w Mosina. Telefon: Mosina Nr. 1. - Poznań: nr. 2503 Pg 6129-49.37

Piece przenośne i kuchenki wewnątrz panczerzone - marki „Standard” kafele oraz glazurowane płytki do wykładania ścian, odporne na wpływy atmosferyczne dostarczają w znacznej dobiej jakości po cenach najniższych Zakład Ceram. czne frmy M. Perkiwicz. Ludwikowo w Mosina. Pg 6129-49.36

Obrazy sztychy żyrandole masywne porcelana dekoracyjna broń starożytna różne inne za bezcen przed zamknięciem do 31 grudnia sprzedaje Antykwarria Antoniego Piłro Aleja Marcinkowskiego 28. Pg 6 054-48.126

3. KUPNA używane meble w garderobe obuwie. Skład używanych rzeczy. Ślusarska 6 a. zdg 94 497/8

Maszyny do szycia za gotówkę kupuje Skład używanych rzeczy. Ślusarska 6 a. zdg 69 495 6

Gabinety - sypialnie jadalnie kupuje plac wysokie ceny - przyjmuję do sprzedaży komisowe do godnych warunkach Poznański Dom Komisowy Dom nikańska 3 telefon 2442 Pg 5 800-47 06

Pianole do przystawki F. Metrostylia Cienodni Nowy Jork za cena przystępna sprzedam Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 94 028

Radio 3-4 lampowe kombi na prad stały kupie okazjnie. Oferty a cena i opis Kurjer Pozn. zdg 9 416

Skrzydło krótkie, wz-zedne fortepian kul III piętro blisko parku Wilsona, komfort słoneczne ciele dobre centralne ogrzewanie gospodarz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 93 619

Gabinet nowoczesny używany lecz dobrze utrzymany kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 94 239

Pianino używane kupie Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 94 278

Poszukuje taniej dobrej masywnej pisania. Oferty wzorem pism do Kurjera Poznańskiego pod zdg 94 277

Deski podłogowe 30 mm i wazon natychmiast kupie. Zach Przemysł Drzewny. Poznań, Focha 23 zdg 94 275

Maszyny do szycia kupie dobrze zaplacie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 206

Kuchenkę elektryczną oraz części radiowe kupie. Oferty Kurjer Pozn zdg 90 697

Willę dwumieszkańcowa do 4 5 lub 6 pokoi z oddrebnymi kuchniami w śródmieściu Poznania, kup. e. w'p'ace gotówka 20 do 25 000. - Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 93 802

Rower dobry kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 94 400

Konika na biegunach „Jadnora” kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 542

Pianino kupie natychmiast Oferty cena Kurjer Poznański zdg 94 539

Szczeniaki - pieski rasowe kupie, pudle żaitlerki, dogi, buldog i t. p. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 501

Potrzebny Atlas używany, Marsz. Focha 23, I. Lipiak. zdg 91 471

Kupię 50-100 mórz roli z wodą bez budynków blisko Poznania - Ehlert. Żydowska 8. zdg 94 516

Gospodarstwo blisko Poznania 50 - 100 mórz, dobra zemia z wodą kupie - Ehlert. Żydowska 8 zdg 94 515

Dywan kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 588

6. KAMIENICE Hotel bezkonkurencyjny jeden z najlepszych na Pomorzu, dwie restauracje, stała koncesja wszelki komfort, gazowe sprzedam (Czysty dochód netto 20% Cena 150 tysięcy wplata 80 tys. Poważne oferty Kurjer Poznański zdg 91 926

Willę jednonieszkańcowa nowa kupie Oferty Kurjer Poznański zdg 93 739

Kamienicę sprzedam 85 000 wplaty 50 000. Malecki. Rybaki 20 a zdg 9 408

Zamienie dom czynszowy w Bydgoszczy dochód 800 miesięcznie na mała tek z emsk. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 346

Kamienica Łazarz dochodowa cena 90 000.- wplaty 50-60 000 Informacje „Domus”. Plac Wolności 14a. zdg 94 577

7. PIENIADZ Parcele sprzedaje połowcz' udział architekt Ładziński Wodna 13 telefon 13-07. zdg 80 570

3 000 zł nosdam przystanie jako czynna współwłaścicla, biega maszynistka do przedsiobstwa Oferty Kurjer Poznański zdg 94 163

Natychmiast do 15 000 zł pożyczkę poszukujemy procent, zabezpieczenie zapewnione, pośrednic' w'k'uzeni Oferty Kurjer Pozn. 94 038

Pewny zysk Wytwórnie chemiczna z powodu zu'any stosunków sprzedam (Dostawy dla wojska i urzędów). - Znajomość branży niekonieczna. Półwiejska 31, mieszkanie 6. zdg 94 439

Sześciopokojowe III piętro blisko parku Wilsona, komfort słoneczne ciele dobre centralne ogrzewanie gospodarz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 93 619

Mieszkanie 2 pokoje kuchnia wynajme Górczyńska 7 zdg 93 934

5. pokoi komfortowych z centralnym ogrzewaniem ciepła woda ul Grodziska 6 przy Ostrogora. zdg 93 962

6, 5, 4, 3 i 2 pokojowe mieszkanie - wskaże „Domus” Plac Wolności 14 a Informacje bezpłatne. zdg 94 220

5-pokojowa willę komfortowa z centralnym ogrzewaniem, ogrodem okolicą Ostrogora wynajme Oferty Kurjer Poznański zdg 93 346

Jednopokojowe 18 dwupokojowe 30 trzypokojowe 53, czteropokojowe 70 wskaże Selda Młyńska 4, m. 2. zdg 94 415

Mieszkanie 4 pokojowe, centralne ogrzewanie zaraz do wynajęcia. A Zamorski ul. Niezłolowicki 12. 11. zdg 94 452

Pokój z kuchnią wynajme. Ostedle - Swarzewicka 3 zdg 94 337

3 pokoje zaraz. Zgłoszenia Gródkowiak, Aleja Hetmańska 1 - Łazarz. zdg 94 343

Do wynajęcia 3 pokoje kuchnia - wszelkimi wygodami. Wiadomość: Sołacz - Nad Wierzbakim 31, m. 3 godz 3-6 zdg 94 231

Meble, pianino 3 pokojowe mieszkanie parter centrum odstanie zaraz punktualnym Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 94 239

5 pokojowe I i III piętro, centralne ogrzewanie Kochanowskiego 4 m 5 - Ogłoda 11-13, mieszkanie 3. zdg 94 443

9 pokojowe mieszkanie Krawczewskiego 17 I. n. nadaje się także na biura klin'ke dla adwokat lekarza. Kłucze stróż. zdg 94 315

Dwa 7 pokojowe mieszkanie Matejki 61 III n. widok na ogród Wilezna. Klucze stróż zdg 94 316

Mieszkanie 5-pokojowe do wynajęcia Fr. Ratajczaka 31 portier zdg 94 384

Mieszkanie 4 pokoi, komfort, słonecz w dobrym stanie centrum z wyjątko korzystnie oddam Oferty Kurjer Pozn zdg 94 3

Wspólniczki (ka)

do pierwszorzędnej magazynu towarów krótkich centrum Poznania (ekspansja pewna) z kapitałem 15 000 poszukuje od 1. 1. 34 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 890

Celem

przyjęcia przedstawicielstwa artykułu spożywczego poszukuje natychmiast do 250 zł. Udział zyskach, bliższe ustne. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 971

1 000 zł

pożyczki względnie wspólnika z kapitałem 2-3 000 poszukuje. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 960

10.000

pożyczki poszukuje na pierwszą hipotekę kamienicy, centrum Poznania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 928

10.000,— zł

na I hipotekę nieruchomości wartości 60 000 zł. poszukuje. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 95 064

8. DO WYNAJĘCIA

6, 5, 4, 3 i 2

pokojowe mieszkania — wskaże „Domus” Plac Wolności 14 a informacje bezpłatnie. zdg 94 220

Mieszkanie

4 pokojowe, centralne ogrzewanie zaraz do wynajęcia. A Zamorski, ul. Niegolewskich 12. 11. zdg 94 432

Do

wynajęcia 3 pokoje kuchnia — wszelkimi wygodami. Wiadomość: Solacz Nad Wierzbakim 31. m. 3. godz. 3-6 zdg 94 231

9 pokojowe

mieszkanie Kraszewskiego 17. I. n. nadaje się także na biuro kliniki dla adwokata lekarza. Klucze stróż. zdg 94 315

Dwa

7 pokojowe mieszkanie Matejki 61 III. p. widok na ogród Wilczona. Klucze stróż zdg 94 316

3 pokojowe

cztery mieszkania z kuchnią łazienką i przyłączeniem do wydzierżawienia gospodarz w nowo wybudowanym domu na Łazarzu od 15 grudnia lub 1 stycznia. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 94 490. Pośrednicy wykluczeni.

7

pokojowa willa komfortowa z ogrodem do wynajęcia zaraz. — Wiadomość: Kłembeks, Tama Garbarska 7. telef. 36-66, od godz. 2-4 zdg 94 478

5-cio pokojowe

I ptr wolne. Gospodarz, Długa 3. tel. 23-16. dz 2 511

Sześciopokojowe

komfortowe I. piętro. Chelmońskiego 1. portier. Pg 6154-58.17

Dwa

połowe meblami lub bez. kuchnia, łazienka gaz elektryczność dla pani lub małżeństwa do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 639

Mieszkanie

8 pokojowe Ratajczaka 1. I. od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 664

Trzypokojowe

komfortowe czynszem miesięcznym 70.— Jeźyce wolne. Informacje Metelski Podgórną 6 — 6. zdg 93 810

4 pokoje

sprzedam 1. 1. 34. Wiadomość — Poina 20. m. 5. zdg 94 698

2

połowe kuchnia, przynależności. Dzierżawa według umowy. Cybulskiego 14. Łazarz. zdg 94 697

1, 2, 3

połowe mieszkania wydzierżawia Starościńska 1. zdg 94 778

Trzypokojowe

komfort Łazarz. Adres Kurjer Poznański zdg 94 748

Trzy

połowe zaraz. — Zgłoszenia Grzeszkowiak. Aleja Hetmańska 1. Łazarz. dz 2 537

Skład

2 pokoje Focha 123. Zgłoszenia Focha 41. mieszkanie 7. dz 2 538

Trzypokojowe

do wynajęcia od 1. 1. dzierżawa miesieczna. wprost od właściciela. Chociszewskiego 21. m. 1. zdg 94 794

2 pokoje

kuchnia od gospodarza. Wielkie Garbary 14. mieszkanie 15. od 3-6. zdg 94 800

Dwupokojowe

kuchnia, ogrodem 50 Adres Kurjer Poznański zdg 94 738

Mieszkanie

1-pokojowe do wynajęcia od zaraz. Al. Hetmańska 31. zdg 94 755

Trzypokojowe

ciepło solidnym Listopadowa. — Wiadomość Smadeckich 19 mieszkanie 1 zdg 94 927

Dwupokojowe

łoneczno, bardzo ładne. Czynsz miesięczny. Naórski, Lanowa 15 przystanek Cegielski. zdg 94 588

Pokój

szesnastu kuchni, wolne, elektryczność, Łazarz, wynajmie, ul. Piotra Wawrzyniaka 22. m. 2. zdg 94 884

Mieszkanie

sześciopokojowe, remontowane, słoneczne. Matejki 63. mieszkanie 6. zdg 94 875

Pięciopokojowe

zaraz Słowackiego wynajmie. — Zielke, Umieńskiego 7 a. Włda. zdg 94 995

Pokój

z kuchnią od gospodarza, czynsz zgóry. Grobla 20. zgłoszenia 1-3. zdg 95 003

2

kuchnia wynajmie gospodarz. — Lanowa 11. m. 4. zdg 94 998

3

pokojowe z kuchnią od gospodarza Górna Włda 147. rg 4 625

5 pokojowe

mieszkanie centralne ogrzewanie II. odda gospodarz św Józefa 5 zdg 94 858

5-cio pokojowe

wille okolica Ostroroga komfort, centralne ogrzewanie, ciepła woda ogród wynajmie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 847

Trzypokojowe

dwupokojowe wskaże Rex, Marcina 33 — 4. zdg 94 917

4 pokojowe

śródmieście III. piętro oddam za zwrotem renowacji Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 94 913

3-5

połowe mieszkania z przynależnościami komfortowe wynajmie gospodarz. Aleja Wielkopolska 61 zdg 94 901

Mieszkania

3 4 pokojowe. Focha 123. I. II piętro wydzierżawie. Włda. Lodowa nr. 1. m. 4. zdg 95 091

Dwa pokoje

słoneczne, gruntownie odnowione dzierżawie zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 95 055

Dwupokojowe

kuchnia, dwumorgowy ogród owocowy, 95 drzew białko. Poznania 8 kilometrów, miesięcznie 69. Możliwie rok naprzód. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 95 065

Mieszkanie

3 pokojowe, komfortowe. Asnyka 3 dzierżawa zgóry, wydzierżawia właściciel zdg 95 077

Mieszkanie

3 pokojowe z przynależnościami, najmie Rataje. Wiosłarska 30. gospodarz. rz 4 612

5 komfortowych

centralne ogrzewanie wynajmie korzystnie Grodziska 6. przy Ostroroga zdg 95 014

2 pokoje

kuchnia pokój dla służącej zaraz do wynajęcia. Aleja Małopolska 10. zdg 95 055

Pokój

kuchnia. Grotgera 4. mieszkanie 11. zdg 94 968

300

wolnych mieszkań składów stróż. ubikacje piekarnie. Pośrednicy bezpłatnie. Zwiniek Gospodarzy 2-8 godz. Wierzbicze 27. zdg 95 048

Pięciopokojowe

komfortowe, zgóry. Działyńskich 7. mieszkanie 7. zdg 95 034

Pokój

duży zaraz od gospodarza Górczyn. Kopanina 25. za małym dworcem. zdg 95 032

9. SZUKA MIEZK.

Małżeństwo

z jednym dzieckiem poszukuje pokoju próżnego cena 15 zł ewentl. stróżostwo za mieszkanie jednopokojowe. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 690/70

Dwupokojowego

Jeźyce, młode małżeństwo, pół roku zgóry 1 stycznia, od gospodarza. Oferty Kraszewskiego 11. drogerja. zdg 94 879

2-3 pokojowego

z kuchnią centrum rok zgóry wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 620

Etatowy

urzędnik szuka mieszkania dwupokojowego ewentl. administracji Oferty Kurjer Poznański zdg 94 677

2-3

pokój kuchnia centrum, komfort czynsz zgóry w lepszym domu, niż wyżej II ptr dla 2 starszych osób wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 652

2-3 pokoi

kuchnia poszukuje urzędnik, stała posada, dam rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 773

Pokoju

kuchnia 1/2 roczny zgóry od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 791

Etatowej urzędniczka

Państwowej Instytucji Bankowej poszukuje w śródmieściu od zaraz mieszkanie 2-3 pokojowe, nie wyżej II. piętra wpr. od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 715

Trzypokojowego

mieszkania od gospodarza, kwartał zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 880

3

lub 2 pokoje poszukuje wyższy urzędnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 95 068

Urzędnik

państwowy szuka 2 pokojowego mieszkania z 1/2 rocznym czynszem lub zwrotem kosztów. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 92 037

Pokoju

większego od gospodarza poszukuje małżeństwo z jednym dzieckiem na Osiedlu lub w Głównej, sumienny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 871

Bezdzietne

małżeństwo emeryt. szuka zaraz lub później 3-4 pokojowe mieszkanie z wygodami słoneczne podan czynszu nie daleko centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 821

2-3

pokoje zaraz ewentl. stycznia — możliwość objęcia całości 6 pokoi przynależnościami krótkie centralne ogrzewanie centrum miasta. I. piętro Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 849

5 pokoi

komfort, śródmieście Jeźyce, poszukuje zaraz Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 95 074

Dwa

pokoje kuchni poszukuje urzędnik policyjny bezdzietny czynsz miesięczny Jeźyce — Łazarz — centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 973

Poszukuje

pokoju kuchni wprost od gospodarza czynsz podług umowy — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 957

Poszukuje

2 pokoje, kuchnia (łazienka) wprost od gospodarza. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 866

Mieszkania

4 lub 3-pokojowego z piecami poszukuje wyższy urzędnik od 1 stycznia. Łaskawe oferty zaraz do Kurjera Poznańskiego dg 2 544

2

pokoje, kuchnia, poszukuje pewny płatnik. Dzierżawa zgóry. — Oferty „Kurjer Poznański” pod 58 27. Pg 6 170-58 27

10. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamiana

6 pok. zeszłego roku odnowione, centrum na 8 do 4 pokoje śródmieściu lub blisko. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 771

11. POKOJE UMEBL

Jasna

12. m. 3. zdg 94 374

Dwuosobowy

jednosobowy Działyńskich 2 — m. 7 zdg 94 599

Pokój

od zaraz do wynajęcia ewentl. używalność pianina. Grunwaldzka 5 m. 8 zdg 94 568

Niekrepujący

ciepły elektryczność Małeckiego 34. m. 7 zdg 94 601

Tani

dwuosobowy kuchnia. Stroma 27. m. 5. zdg 94 630

Dwuosobowy

Kopernika 7 parter. zdg 94 650

Pokój

niekrepujący panom Generała Prądzyńskiego 57. mieszkanie 5. zdg 94 659

Czysty

Skryta 10 — 1 zdg 94 661

Klatka

elektryczność telefon, panu — Kreta 1. m. 7. zdg 94 663

Czysty

dobrze umeblowany, elektryczność. Nowy Rynek 14/15. m. 10. zdg 94 665

Trzyosobowy

jednosobowy. Wierzbicze 11 — 9. zdg 94 707

Pokój

Półwiejska 8. m. 6. zdg 94 699

Pokój

Piekary 22/23. mieszkanie 36. zdg 94 780

Słoneczny

łazienka, elektryczność, fortepianem. Mickiewicza 1 mieszkanie 6. zdg 94 769

Czysty

frontowy. Działyńskich 2. m. 5. zdg 94 749

2 eleganckie

niekrepujące. Sienkiewicza 14. m. 4. zdg 94 793

Pokój

umeblowany od 15 grudnia. Św. Marcina 57. m. 4. zdg 94 799

Klatki

gabinet, wypalanie, elegancki, śródmieście. Wysoka 4. I. prawo. zdg 94 802

Wspólny

2 panom. Św. Marcina 22. m. 28. zdg 94 730

Mickiewicza

21/25 m. 9 komfortowy niekrepujący słoneczny, centralne łazienka. zdg 94 736

Od 1. I. 34

2 pokoje odnowione z 1 wejściem I ptr. eleg. dzielnica (ul. Libelta) przy ziemiańskiej rodzinie dla wyższego urzędnika lekarza, asystenta (tęki) studentek Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 884

Marcinkowskiego

21. m. 7. dwu-jednosobowy, niekrepujący, elegancki, łazienka, utrzymanie bez. zdg 94 737

Pokój

Aleja Marcinkowskiego 6. Nowak zdg 94 733

Elegancki

niekrepujący, telefon. Grudnia 10 — 2. zdg 94 732

Elegancki

pokój niedrogi. Małeckiego 27 — m. 5. zdg 94 728

Słoneczny

ciepły, elektryczność dwuosobowy, frontowy. Marcina 59 — 4. zdg 94 714

Śródmieście

elegancki utrzymanie bez — Waly Jana III. 11. m. 2. zdg 94 720

Pokój

Jasna 3. m. 2 zdg 94 744

Pokój

Matejki 66 m. 6 zdg 94 743

Młyńska 3 — 10

solidnemu panu obiadami — bez. zdg 94 762

Pokój

czysty. Plac Bernardyński 2. m. 11. zdg 94 759

Pokoiku

poszukuje paniąka (cena Kurjer Poznański zdg 94 758

Inteligentnym

częściowym utrzymaniem. Czesława 15. II. prawo. zdg 94 751

Umeblowany

jeden — dwuosobowy ewentl. utrzymaniem. Mickiewicza 7. m. 9 zdg 95 063

Pokój

Dąbrowskiego 49 m. 9. wynajmie zdg 94 975

Pokój

elektryczność od 15. Zielona 1. mieszkanie 2. zdg 94 889

Jedno- dwuosobowy

Jackowskiego 13 — 3. zdg 94 876

Mickiewicza

9. m. 8. dwuosobowy. zdg 94 873

Elegancki

fortepian ewentl. salonikiem osobom na stanowisku Ratajczaka 9 — 10 zdg 94 816

Rzeczypospolitej

9. m. 8. zdg 94 817

Dw

20 LICYTACJE
Skrzydło zagraniczne
radjoparaty, gramofony
aparaty fotograficzne

22. ROZMAITE
„Tricot“
Poczta 23 wykonuje przerabia

Kto chce
pryskać zdrowie, niech napisze
otrzyma poradę i środki homeo-

Krawcowa
szyje suknie plaszczye kostjumy
modnie i tania. Długa 14 mie-

Tysiące
chorzych na katar żołądka, wzdę-
cia, kurcze, bóle, niestrawność

Fotografie
Portrety Bracia Pecherscy Ale-
ksy i Marcinowski 8. Ceny ni-

Futra
najnowsze modele, blamy, lisy
oraz różne skórki kupuje się naj-

Na gwiazdkę
dla Pań Domu
gosposi, kucharki, poko-
jówki, pielęgniarki - tylko

Koldry
wykonuje przerabia Smoczyńska,
Kwiatowa 8. zdg 94 458

Wrózka
chiromantka krótko, w prze-
bieżeniu przyjmuje cały dzień.

Pierniki na święta
wypiekają się z najsłodszych
mieszanki i specjalnym re-

Hemoroidy
Czopki hemoroidalne „Varicol“
(z kostkami). Usuwają ból, pie-

Akuszerka
Ogrodowa 2. udziela porady, po-
mocy. zdg 9 917-57.491

Szyje
suknie od 4 zł przerabiam dzie-
ciec. Czartoria 9 m. 17.
zdg 94 506

Pracownia
Gorsetów
„Wanda“
Gorsety na miare,
Gorsety gotowe -

Akuszerka
warszawskiej kliniki 20 kilkoletnia
praktyka Luboń, Poznańska
22 - przyjmuje.

Los
wygrałem! Dziekuje wrócić św.
Marcin 34 miesz. 5. - Kędziora
zdg 93 731

Młynska
12 I. prawo. zdg 94 685

Solidnemu
elektryczność Szewska 19 mie-
szkanie 4. zdg 94 638

Krawcowa
tania. Nowakowa Składowa 12.
zdg 94 703

Aptekę
malomiejską w Wlkp. blisko
w okolicy miasta, zamieniam na

Krawcowa
szuka pracy dom Oferty Kurjer
Poznański zdg 94 693

Na Wilję
zapraszają dwóch samotnych u-
rzedniczek. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 94 775

Tresury
osów przyjmuję Szczyberski,
św. Wojciech 27 miesz. 52.
zdg 94 772

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań, cent-
rum ulica Romana Szymańskiego

Gorsety, pasy lecznicze,
biustonosze, pierwszo-
rzędne wykonaniu

Akuszerka
Krajewska Strzelecka 2 przy pl.
Świętokrzyskim przyjmuje panie,

Mereżkarke
Sznęta w stanie jak nowa sprze-
dam Oferty Kurjer Poznański
zdg 95 011/2

Znana
wróbiarka Adarelli przenawia
przyszłość z cyfr kart. Podgór-
na 13, mieszkanie 10, front.
zdg 94 746

Nuty
kolendy na fortepian i skrzypce,
albumy taneczne oraz wszelkie

Szyje
suknie ładnie szybko tania. Ple-
kary 12 piętro III dom narożny.
zdg 94 854

Sukienki
szyje fason 10 zł. Aleje Marcin-
kowskiego 15. Salon MÓD (Ślawa)
zdg 94 918

Zegarki
zegary, biżuteria naprawiam, ta-
nio i solidnie. Galantowicz, Pod-
górzna 12 b. parter.
zdg 94 919

Krawczyńi
ceny kryzysowe Szkołna 9 m. 10
zdg 95 009

Szyje
elegancko tania, także dla dzieci,
św. Józefa 3 m. 8. zdg 94 951

Kuśnierka
szyje futra, przerabia, naprawia
ładnie, tania. Wrocławska 22,
mieszkanie 7. zdg 94 921

Portrety
wykazy, Fotoexpress, św. Mar-
cin 6. zdg 95 039

Chiromantka
przyjeżdża, słynna, przeprowadza
przesłuch. terażniejszość, przy-
szłość dobrze rak i kart. Roma-

23. OŻENKI!
Przystojna
panne z dobrego domu lub wdow-
e lat 30, pozna w celu matry-

Lekarz
lat 40 poszukuje współpracownika
do poważnego interesu. Cel matry-

Panna
lat 40 inteligentna, zarabna po-
sadzająca na razie gotówki 12 ty-

Zgrabna
inteligentna materialnie niezale-
żna poszukuje towarzysza ży-
cia, dobrze zbudowanego, Adre-

Panna
wymięż zamąż, posiada 10 000 zł.
Panowie do lat 40, mogą się zgło-
sić. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 905

Wdowa
lat 45, właścicielka dwóch nieru-
chomości, wartości 200 000 zło-
tych jednym synem, lat 20 zio-
dziona samotnością, poszukuje

Zgrabna
inteligentna materialnie niezale-
żna poszukuje towarzysza ży-
cia, dobrze zbudowanego, Adre-

Panna
wymięż zamąż, posiada 10 000 zł.
Panowie do lat 40, mogą się zgło-
sić. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 905

Wdowa
lat 45, właścicielka dwóch nieru-
chomości, wartości 200 000 zło-
tych jednym synem, lat 20 zio-
dziona samotnością, poszukuje

Kursy
handlowe Tyras-Zaworskiej,
Strzelecka 33 Słabym pomocn.,
zdg 94 766

Jazdy
na 12-ach kto nauczy? Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 94 932

Lekeyj
zakreśle gimnazjum, przewo-
wuje do matury, specjalność ma-
tematyka, łacina. Szamargow-
skiego 10, m. 15. zdg 95 086

Kursy handlowe
Tadeusza Preissa Skrabowa 11
3 stycznia. zdg 95 007

Niemieckiego
lekeyj i konwersacji udziela aka-
demik niemieck. Oferty Kurjer
Poznański zdg 95 035

25. MUZYKA
Strojenia
reparacje fortepianów, fachowo,
tania. Fielecki, Kręta 7 - 1.
Pg 5 918-48.131

Dyplomowany pianista
udziela dorosłym lekeyj Wier-
bieńce 15 I., mieszkanie 22.
zdg 94 258

Strojenia
naprawy fortepianów solidnie, ce-
ny kryzysowe, J. Giełski, Wier-
bieńce 87a mieszkanie 7 lub
Wielkopolska Szkoła Muzyczna,
Batajczaka 26. zdg 93 743

Kawaler
posiadający przedsiębiorstwo i
realność poszukuje sympatycznej

Dla brata
mego, dyplomowanego inżyniera
chemii, 35-letniego, zdrowego o

Akademik
wysokiej szaty, lat 25 kończący
studia medyczno-weterynaryjne,

Inteligentna
przystojna i gospodarna panna,
lat 30, żyjąca na obczyźnie (obec-

Samotny
piekarski lat 45, skład, poszukuje
współniczki panny lub wdowy z

Agronom
30. przystojny, zawsze znajomość
z sympatyczną właścicielką fol-

Kawaler
przystojny, niezależny, przemysło-
wiec lat 29 z powodu braku zna-

Wdowa
bez dziecka pełnej figury, weselo-
go usposobienia pozna panna na

Wdowa
bezdzienna przystojna, brunetka,
materialnie niezależna, pozna

Starsza
panna poważnie myśląca pozna
pana wykształconego po 50 mie-

Kawaler
urzędnik, posiadający 15 000 - zł
gotówki, trzydziestoletni, solidny,

24. NAUKA
Kursy kroju
szycia, robót ręcznych, warun-
ki bardzo korzystne. Marij Magda-

Tłumaczenia
angielskie, francuskie, niemieckie
przepisywanie na maszynie
lekeyj. Spandowska, Aleje Mar-

Włoski
bardzo dobry 150. Oferty Kurjer
Poznański zdg 91 521

Szkoła Tańców
Szczerkówny
Wrocławska 14. zdg 94 321

Gwarancja wyczenia
Wrocławska 14. zdg 94 321

Kocypetytora
do powtórek VI, VII, VIII kl.
fizyka, matematyka łacina, cena
za godzinę. Zgłoszenia do Kurjera

Korepetycje
darmo za pożyżenie 30 zł (mie-
siąc). Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 633

Kursy
handlowe Tyras-Zaworskiej,
Strzelecka 33 Słabym pomocn.,
zdg 94 766

Jazdy
na 12-ach kto nauczy? Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 94 932

Lekeyj
zakreśle gimnazjum, przewo-
wuje do matury, specjalność ma-
tematyka, łacina. Szamargow-
skiego 10, m. 15. zdg 95 086

Kursy handlowe
Tadeusza Preissa Skrabowa 11
3 stycznia. zdg 95 007

Niemieckiego
lekeyj i konwersacji udziela aka-
demik niemieck. Oferty Kurjer
Poznański zdg 95 035

25. MUZYKA
Strojenia
reparacje fortepianów, fachowo,
tania. Fielecki, Kręta 7 - 1.
Pg 5 918-48.131

Dyplomowany pianista
udziela dorosłym lekeyj Wier-
bieńce 15 I., mieszkanie 22.
zdg 94 258

Strojenia
naprawy fortepianów solidnie, ce-
ny kryzysowe, J. Giełski, Wier-
bieńce 87a mieszkanie 7 lub
Wielkopolska Szkoła Muzyczna,
Batajczaka 26. zdg 93 743

Kwintet
lub kwartet pierwszorzędnego kon-
certowo-dancingowy, śpiew, hu-
mor, wolny 1 stycznia. Zgłosze-

26. ROZRYWKA
Czytelnia
„Kultury Polskiej“ poleca wszel-
kie nowości. Na gwiazdkę sprze-

Jan Kiepara
Śpiewa do polsku „Signorina“ i
„Ninon usmiechnij się“ w filmie
„Zdobycie Oie musze“ w kinie
„Sfinks“ zdg 94 133

Kino Tęcza, Wilda
„Jei Eksceleńcja Młóść“
zdg 94 725

„Brygida Helm“
wszystkich zachwyty w preced-
nym filmie w kinie „Odeon“,
zdg 94 899

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Fryzjer
szuka posady Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 94 207

Szofer
inteligentny szuka posady. Adam-
ski, Szubin, plac Kościelny 1.
zdg 90 471

Siodlarz - tapicer
piły, obowiązkowy i uczęszczy do-
bry fachowiec z długoletnią prak-

Urzędnik
wzgl. disarz gospodarczy lat 23,
szkoła rolnicza 5 lat praktyki,

Czeladnik
piekarski szuka pracy po wojsko-
wości. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 265

Elektromechanik
nawijacz bieglu elektromechanicznie
poszukuje posady Oferty Kurjer
Poznański zdg 94 586

Fryzjerka
manikurzystka poszukuje posady.
Łaskawe oferty Kurjer Pozn.
zdg 2 512

Prania
i prasowania specjalnie sztywne
i cienkie bielizny jako przy-
chodnia poszukuje. Zgłoszenia

Młodszy
sekretarz adwokacko-notarialny z
szesćlecia praktyki w biurze
adwokacko-notarialnym dobrze

Stenotypistka
polsko - niemiecka bardzo biegła
długoletnia praktyka przyjmuje

Gospodyni-
zarządczyni
dobrem gotowaniem szuka posady
zaraz lub później na wieś lub

Gospodyni-
kuchmistrzini
szuka posady do samodzielnego
prowadzenia gospodarstwa Osoba

Kucharka
do wszystkich lubiąca dzieci
szuka posady zaraz. Oferty Kur-
jera Poznańskiego zdg 94 614

Księżkowy - bilansista
poszukuje posady prowadzi księ-
gowość także w abonamencie i
goda zestawia bilans reguluje

Krawcowa
działa poszukuje posady poza
domem. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 640

Czeladnik piekarski
poszukuje pracy z dozuceniem cu-
kierniczywa za małym wynagrodze-
niem. Oferty Kurjer Poznański
ng 7 033

Wieloletni dyrektor
oddziału dużego banku poważne
referencje, poszukuje zatrudneno-
go odpowiedzialnego, stanowiska w

Elewka
poszukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 94 666

Gospodyni - kucharka
z dobrem poleceniem poszukuje
posady na majątek. Łaskawe
oferty Kurjer Poznański
zdg 94 679

Dziewczyna
uczniwa poszukuje posady do go-
dziny 4 lub 5 po południu. Zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego
zg 4530

Poszukuje
prania lub posługi. Oferty Kur-
jera Poznański zdg 94 641

Fryzjer
młodszy pomocnik szuka posady.
Kazimierz Domagański, Krobia,
Jutrosińska 39, Poznańskie,
ng 7 071

Gospodyni
znająca dobra a przytem osze-
dła kuchnie, wszelkie zaprawy,
pieczenie ciast i chów drobiu -

Poszukuje
posady bufetowej lub do obsługi
gości. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 644

500 zł
nagrody da maturzystą za o-
trzymanie pewnej posady biuro-
wej Poznaniu lub Warszawie -

Szofer - mechanik
kilkanasto lat praktyki szuka
posady. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 94 660

Poszukuje
posady do wszystkiego lub po-
sługi. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 94 768

Uczeń
uczniwa, 2 lata i 2 zaświade-
ctwa z zabezpieczeniem, w celu
dozucenia, poszukuje posady w

Poszukuje
posady do gotowania do
wszystkiego, polecenia. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 94 767

Młoda
wdowa lepszego domu szuka po-
sady ekspedjentki, bufetowej,
biurowej, krawcowej z kaucją.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 784

Dziewczyna
ze wsi z lepszej rodziny, kocha-
jąca dzieci, chętnie zaopiekuje
się anomaliami lub choremi od

Panienska
przystojna do jednej lub dwóch
osób lub początkująca pokojowa,
szuka posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 94 783

Dziewczyna
wielka poszukuje posady skrom-
nym gotowaniem do wszystkiego.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 729

Maszynistka
inteligentna poszukuje posady. -
Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 727

Ekspedjentka
dekoratorka z branży towarów
krótkich poszukuje posady Ofert-
y Kurjer Poznański zdg 94 667.

Dziewczyna
poszukuje prania lub posługi z
gotowaniem i do schodów szoro-
wania. Oferty Kurjer Poznański
zdg 95 059

Pracznka
czyta pierza 3 zł dziennie. Ofert-
y Kurjer Poznański zdg 94 978

Fryzjer
młodszy pomocnik szuka posady.
Kazimierz Domagański, Krobia,
Jutrosińska 39, Poznańskie,
ng 7 073

Poszukuje
posady hafciarki, najchętniej w
składzie robotek. Zgłoszenia Kur-
jera Poznański zdg 94 877

Ekspedjentka
poszukuje posady do piekarni lub
cukierni za złożeniem gwarancji.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 810

Laborant apt.
z 5-letnią praktyką, dobrze obe-
znany w pracach aptecznych, wła-
dający polskim i niemieckim je-

Kuśnierka
przyjmuje prace w domu i poza
dom. Wodna 17/18, mieszkanie 6.
zdg 94 939

Bielizniarka
rutynowana 3 Maja 5 mieszka-
nie 16, podwórzu, prawo.
zdg 94 935

Krawcowa
na wszelkie mundurki dla panie-
nek szuka posady. Oferty Kur-
jera Poznańskiego zdg 93 097

Kuśnierka
przyjmuje prace w domu i poza
dom. Wodna 17/18, mieszkanie 6.
zdg 94 939

Bielizniarka
rutynowana 3 Maja 5 mieszka-
nie 16, podwórzu, prawo.
zdg 94 935

Krawcowa
na wszelkie mundurki dla panie-
nek szuka posady. Oferty Kur-
jera Poznańskiego zdg 93 097

Panienska
wykształcona szuka zajęcia. Ofert-
y Kurjer Poznański zdg 94 930

Posady
magazyniera, wazł podróżnika-
czero poszukuje, może złożyć za-
bezpieczenie do 2 tysięcy złotych.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 989

Inteligentny rolnik
lat 32, bardzo pracowity uczniwy,
energiczny, znalazcy wszechstron-
nie rolniczo, poszukuje z-
w. majatku jako pomocnik gospo-

Krawcowa
uczniwa, lat 17, poszukuje posady
możliwie nauki w składzie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 94 914

Krawcowa
uczniwa, lat 17, poszukuje posady
możliwie nauki w składzie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 94 914

Krawcowa
uczniwa, lat 17, poszukuje posady
możliwie nauki w składzie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 94 914

Krawcowa
uczniwa, lat 17, poszukuje posady
możliwie nauki w składzie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 94 914

Posługaczka
nawskroś uczniwa 22 lat w jed-
nej rodzinie posługi, najchętniej
Lazarz Zapytać Pocha 120 willa
zdg 93 821

Krawcowa
działa, poszukuje posady w
dom. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 95 057

Nauczycielka
wychowawczyni, dobrimi świade-
ctwami szuka posady od stycz-
nia. Blizsze informacje firma

Kierownik gorzelni
siła fachowa bardzo dobre polece-
nia poszukuje posady na ordyna-
cję roczną od zaraz lub 1 lipca

Inteligentna osoba
z dłuższą praktyką biurową je-
zykiem polskim i niemieckim ste-
nografia polska i niemiecka -

Szofer - ogrodnik
dzIELNY w swych zawodach przy-
jmuje posade za skromnym wynag-
rodzeniem Oferty Kurjer Pozn.
zdg 94 008

Rządca rolny
rutynowany, wykształcony 14-
letnia praktyka wzorowych war-
szatach rolnych hodowlanych,

Młodsza
dziewczyna z polskim i niemiec-
kim językiem do wszystkiego szu-
ka posady. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 94 440

Kucharka - gospodyni
znająca swój zawód, dobre świ-
adectwa i polecenia, lat 31, poszu-
kuje posady na wieś ewentualnie

Dobra
krawcowa szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 94 355

Panienska
lat 25 inteligentna, muzykalna,
poszukuje posady do dzieci, gos-
podyni lub jakiegokolwiek. Dobre

Radjoparaty
wszystkich marek przerabiam i
naprawiam fachowo i najtaniej.
Poszukuje pracy. Naprawia słu-
chawek, Kanakowa 4, m. 10.
zdg 94 868

Młoda
wdowa, osoba zaufana, poszukuje
posady ekspedjentki, kasjerki,
ewentualnie zaopiekuje się dzie-
mi. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 94 876

Dla
brata mego 17 lat sieroty znaj-
dującego w bardzo krytycznym
położeniu, poszukuje nauki w re-
miesie z wolnym utrzymaniem lub

Panna
do dzieci lub panna poszukuje
posady zaraz lub od 15. Oferty do
Kurjera Poznańskiego zdg 93 738

Kucharka
gospodyni szuka posady najchę-
tniej do Warszawy od 15 lub 1
stycznia Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 94 213

Sierota
umiejąca gotować, szyć poszu-
kuje posady. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 94 061

Panienska
która pracowała w piekarni, cu-
kierki szuka posady. Oferty Kur-
jera Poznański zdg 94 125

Poszukuje
posady do wszystkiego. Oferty
Kurjer Poznański zdg 93 982

Sierota
skromna, uczniwa, cokolwiek z
gotowaniem szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 94 140

Dziewczyna
z gotowaniem, szyciem, poszukuje
posady zaraz. Oferty Kurjer
Poznański zdg 94 144

Krawcowa
pierwszorządna szuka pracy po-
domach. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 94 052

Dziewczyna
poszukuje prania lub sprzątania.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 113

Administrator dóbr
z wykształceniem rutynowany
rolnik mający poza sobą 28 lat
pracy zawodowej z poważnymi

Prania
poszukuje posady w domu lub poza
domem. Oferty Kurjer Poznański
zdg 94 099

Biedna wdowa
poszukuje posady z praniem i
gotowaniem lub uprzątnięciem. -
Oferty do Kurjera Pozn.
zdg 94 009

Wychowawczyni
władająca biegle językiem fran-
cuskim i kochająca dzieci szuka
posady od 15 grudnia lub później.
Miejscowość obojetna. Oferty
Kurjer Poznański zdg 94 072

Stenotypistka polsko-niemiecka z własną maszyną przyjmuję prace w domu. Oferty Kurjer Poznański z dz. 93 924

Dzielnia praczą poszukuje posady od 1 stycznia pierwszorzędną pierze i prasuje sztywną bieliznę i ceruje. Oferty Kurjer Poznański z dz. 93 013

TEATRY

Poznań, sobota, 9. 12. TEATR POLSKI: Dziś - „Moja panna mama”. Niedziela, 10. 12. o godz. 4 „Fanny”. Niedziela, 10. 12. o godz. 8 „Moja panna mama”. TEATR WIELKI (Opera): Dziś „Baron Cygański”. Niedziela, 10. 12. „Così fan tutte”. premiera. Poniedziałek, 11. 12. - Przedstawienia niema. Wtorek, 12. 12. Koncert. Środa, 13. 12. „Fatinica”. TEATR NOWY: Dziś - „Dziewczęta w mundurkach”. z Jadzią Andrzejewską. Niedziela, 10. 12. o godz. 3 „Królowa Śnieżka i 7 karłów”, bajka. Niedziela, 10. 12. „Dziewczęta w mundurkach” z Jadzią Andrzejewską. Poniedziałek, 11. 12. - „Dziewczęta w mundurkach” z Jadzią Andrzejewską poraz ostatni.

TEATR „NOWOŚCI” - Marszałka Focha 4: Niedziela, 10. 12. o godz. 4: „Poranek góralski”; o godzinie 8: „Wieczór góralski” z udziałem M. Piksy i W. Pyrdola. Bilety od 30 groszy.

Bydgoszcz, niedziela, 10. 12. TEATR MIEJSKI: o godz. 4 popoł. „Królowa Śnieżka i 7 Karłów”. O godz. 8 wiecz. „Dziewczę z Hollandji”.

KINA APOLLO METROPOLIS NASZE KINA PROGRAMY NAJTANIE NAJLEPSZE nr 5 419 9

Poznań, sobota, 9. 12. APOLLO: Dziś „Pieśń nad Pieśniami”. Niedziela, „Zdobycy”. CORSO: „Zdrada”. COLOSSEUM: „Grzech”. METROPOLIS: „Pieśń nad pieśniami”. ORZEŁ: ((Białe Wódz”. ODEON: „Grzech”. PROMIEN: „Poskromienie złośnicy”. RENAISSANCE: „Maski Dr. Fu - Manczu”. ROXY: „Muszę Cię zdobyć”. SŁONCE: „Szalona noc”. SFINKS: „Zdobycie Cię muszę”. TECZA-Lazarz: „Kobiety bez przeszłości”. TECZT-Wilda: „Jej Ekscelencja Miłość”. WILSONA: „Jego Escelencja Subjekt”.

Bydgoszcz, niedziela, 10. 12. ADRIA: „Rozkoszne kłopoty” (Baby) z Mauricem Chevalier. APOLLO: „Szalona wdówka”. BALTYK: „Wśród apaszów” i „Dusze w niewoli”. KRISTAL: Od piątku „Noc w raj” z Anny Ondrą i najnowszy tygodnik Foxa MARYSIENKA: „Człowiek, który ukradł serce” i Tragedja na Mont-Blanc. REWA: „Ekstaza”; na scenie rewja p. t. „Iluragagnowe wybuchy śmiechu”. SŁONCE: „Pat i Patachon jako detektywi”.

Krotoszyn, 9. 10 i 11. 12. BALTYK: „Buffalo Bill”, dźwiękowy. PROMIEN: „Transatlantic”.

Każdy o tem wie i zna, że tylko firma „EMKA” wszystko tanio ma.

Radioaparaty 3-lampowe już od zł 45,- Aparaty radiowe światowej marki 3-lampowe z wbudowanym głośnikiem do sieci prądu zmiennego . . . zł 290,-

Zamieniamy każdy stary radio-odbiornik baterijny lub detektorowy na 4-ro lampowy do sieci prądu zmiennego światowej marki „MARCONI” za dopłatą . . . zł 250,-

Baterje anodowe niedoścignione: 150-wolt zł 15,90, 120-wolt zł 11,90, 100-wolt zł 9,90, 90-wolt zł 7,90, 60-wolt zł 5,90

Baterje wysyłamy na całą Polskę za zaliczeniem pocztowym z doliczeniem 1,- zł.

Gramofony w wielkim wyborze już od zł 55,- Płyty gramofonowe . . . . . od zł 2,-

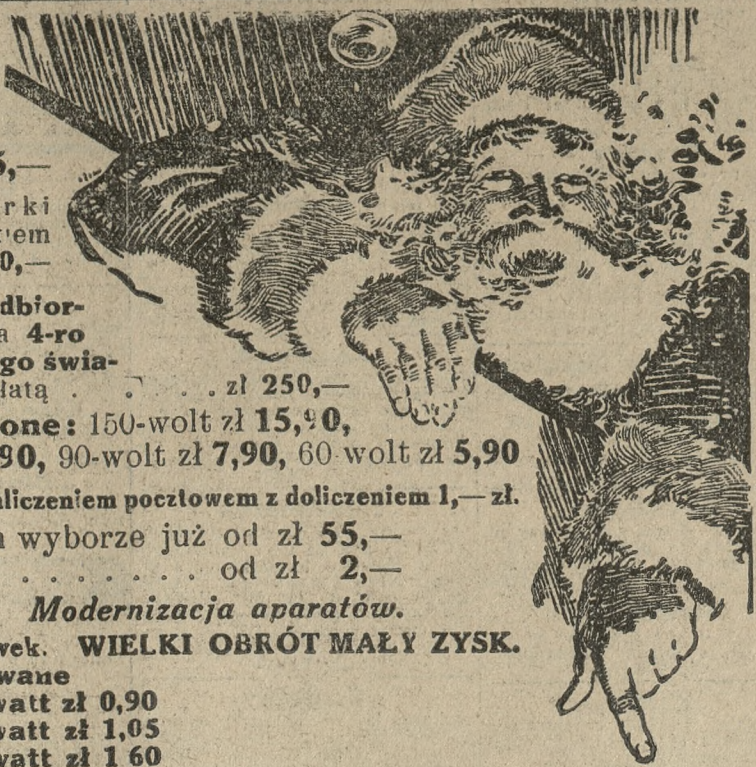
Naprawa stuchawek. Modernizacja aparatów.

Sensacja: Przebój cen tańch żarówek. WIELKI OBRÓT MAŁY ZYSK. Żarówki normalne nie regenerowane

Table with 2 columns: wattage and price. 5-25 watt zł 0,90, 40 watt zł 1,05, 60 watt zł 1,60, 75 watt zł 2,20, 100 watt zł 2,90

Korzystajcie zatem wszyscy z niebywałej okazji.

„EMKA” w. Marjan Włodarczak POZNAŃ ul. Wrocławska 30, Telefon 36-83

Na bol głowy tylko proszek z iabko

Fryzjerka 50 procent. Popłusich 11. z dz. 93 105

Rządca dobry gospodarz nocowy człowiek majątek 600 mórz. Poznańskie. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dz. 93 030

Włódarki który prowadzi samodzielnie foliark olejny z całego gospodarstwa majątek 650 mórz. jako samodzielny. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dz. 93 029

Wspólnika (czki) do dobrego przedstawiciela z gotówką 1500 złotych. Oferty Kurjer Poznański z dz. 94 909

Ślusarz-mechanik, kaucja 500 zł potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego z dz. 94 903

Kuśnierki krawcowe. Zalewski. Matejki 56. z dz. 94 902

Magister farmacji bez praktyki natychmiast poszukiwany dla apteki na Pomorzu. Język niemiecki wymagany. Początkowo jako wynagrodzenie wolne utrzymanie i mieszkanie. Po wypracowaniu się stała pensja. Oferty z życiorysem i świadectwem ukończonych studiów oraz fotografią kierować pod dg 2545 do Kurjera Poznańskiego.

Wspólniczki cośkolwiek gotówką, skład piekarski. Oferty Kurjer Pozn. z dz. 93 932

Służąca z pościela. Długa 12 m 11. z dz. 93 045

Uczeń z ukończoną szkołą handlową do branży nasennej od zaraz potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dz. 94 892

Uczennica biurowa mała kaucja potrzebna. Straż. Skarbowska 18. z dz. 93 968

FIRANY KOŁDRY WYPRAWY J. Schubert FABRYKA BIELIZNY DOM PŁOCIEN ul. Wrocławska 3. Pg 5 415-30-28

Odtłuszczający zbrojowy masaż wdrażający - trwałe przywrócenie brwi przez usunięcie zniszczonego owłosienia. Pełnocenna skóry włośna. Gabinet Kosmetyczny Elvi Marsz. Focha 41 z dz. 94 632

NIEMA URODY NI ZDROWIA! bez dobrych zębów Karlewicz. dentysta, Podgórna 4. Pg 5 414-11 96

humor zagraniczny

Ach ta starość, ta starość! Lękam się jej okropnie. Że też nikt nie wynajdzie sposobu, aby się nigdy nie zestarzeć!

Owszem, sposób taki jest już od dawna. Jaki? mów! Umrzeć młodo.

(Le Rire - Paryż). S. F.

Szyje szybko elegancko suknie 8-paszcze. kostiumy 15. - szukam pracy. Wielkie Garbary 36 m. 18. dom tylny. rg 4 613

Krawcowa tania szuka pracy w domu, poza dom. Za Grobla 2. m. 11. rg 4 607

LENKA właśc. Leokadia Włodarczakowa, św. Marcina 34, telefon 39-29. Baterje anodowe „EMKA” najtaniej w „LENCE” góra 150 v. kosztuje 15,90 zł. 120 volt zł 11,90. Pg 5 441-41 135

Krawcowa tania, szuka posady w domu i poza dom. Oferty Kurjer Poznański z dz. 94 868

Krawcowa domowa, tania, dobry krój szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dz. 94 964

UWAGA! Wszyscy do „ŻARÓWKI” po żarówki od 1 złotówki. „ŻARÓWKA”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 16 tuż przy kościele.

Sierota młoda z dobrej rodziny, znająca wszelką pracę zajmuje się gospodarstwem u jednej osoby, pod dobre traktowanie. Oferty Kurjer Poznański rg 4 620

Panienska umiejscawia szyje, gotowane, znająca porządek domowy, szuka miejsca do dzieci od 1. 1. 31. Łaskawo zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego z dz. 94 953

Krawcowa pracuje pierwszorzędnym domach, szuka pracy od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dz. 93 094

Szukam posady biurowej lub sekretarjacie. Studja Uniwersytet niem. W. S. H., wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański z dz. 93 093

Dziewczyna uczęciwa, z długoletnim świadectwem przyjmie, codziennie posłuże zaraz lub 15 na Łazarzu. Oferty Kurjer Pozn. z dz. 93 054

Posługi poszukuje z gotowaniem, bez. Oferty Kurjer Pozn. z dz. 93 036

Dziewczyna samodzielna z dobrą gotowaniem poszukuje posady Poznaniu lub Gdyni. Oferty Kurjer Pozn. z dz. 93 033

Bielizniarka poszukuje posady na wszelką bieliznę po domach. Oferty Kurjer Pozn. z dz. 93 038

28. WOLNEMIEJSCA

Nauczycielki rutynowanej z dobrymi świadectwami poszukuje maialek do 1-letniego chłopca i 10-letniej dziewczynki. Zada się znajomości muzyki i obcych języków. Adres poczta i maialek Grodzki-Pomorze. dz. 2 316

Samodzielny fotograf sta pierwszorzędną potrzebny zaraz. Oferty z własną fotografią przysłać „Sudjo” - Gdynia, Swietojarska 40 nr 0803

Sila biurowa hier'a w pisanju na maszynie z dobrym charakterem posada potrzebna od zaraz Gdzyń. zgłoszeń z życiorysem i świadectwami odbytej praktyki od godz. 19-20. Krawczyk, komornik Sąd Grodzkiego Śniadeckich 13 m 2 z dz. 94 610

Do 1000 zł miesięcznie zapewniam energicznym osobom. Informacji udziela T.wo Pankowe w Grudnia ul. Hoovera 9. z dz. 93 187

Kelner kaucja może się zgłosić. Oferty Kurjer Poznański z dz. 93 062

Fryzjer damski i fryzjerka na wodna i żelazkowa ondulacje i manicure od zaraz lub później Bydgoszcz, Focha 10. ng 7 052

Ucznia przyjmie zakład naprawy maszyn elektrycznych. Dąbrowskiego 32. Franciszek Kłozka z dz. 94 649

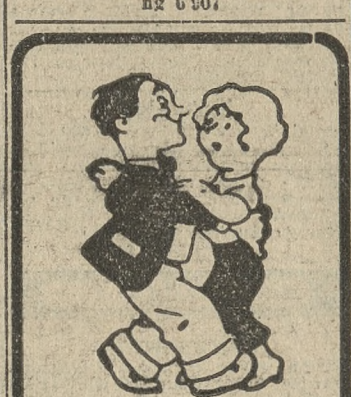
Dochodzące dziewczę do dziecka przyjmie - Ul. Barska 1 przy ul. Kolnej. z dz. 94 631

OBUWIE hurtownie i detalicznie każdy z PP kupuje w chrześcijańskiej St. Jakubowski, Centrala: firmie: St. Rynek 01, wejście z ul. Wronieckiej Oddz: Centrala Obuwia, Kramarska 19 20 Firma przyjmuje asygnaty „Kretyl”. dg 2 369

Uczeń z ukończoną szkołą średnią i handlową wcielnie kilka klas gimnazjalnych do hurtowego i detalicznego składu napieru i detalicznej. Wymagana znajomość pisma plakatowego. Zgłoszenia do „Par” pod 49.17. Pg 6 100-49.77

Przedsiębiorstwo handlowe - przemysłowe przyłom możliwe - inkasenta za z ożem em 1000 zł. Oferty Kurjer Pozn. z dz. 94 810

Zaraz potrzebna orkiestra trio lub kwartet. Bufetowa na raclunek małe kaucja 300 ekspedientka do bufetu ekspres. Zgłoszenia z fotografią Hala Miejska Tczew. ng 6 907

Tak wesoło Tańczysz wokoło Gdy zagrasz z wieczora Na płytach Kastora.

Magazyu gramofonów i płyt Naprawy. Przybory. Płyty od zł 1.80

KASTOR Poznań, św. Marcina 55 dg 2 490-1

Służąca gotowaniem potrzebna. Jackowskiego 30 - 7. z dz. 94 976

Służąca uczęciwa, dobiegotowaniem potrzebna, zgłoszenia po południu 5-7. Piotra Wawrzyńska 5. mieszkanie 4. z dz. 94 890

Uczeń (nica) możliwie z ukończoną szkołą handlową ehojny (a) do pracy, uczęciwych rodziców zaraz potrzebny (a). Zgłoszenia z życiorysem i świadectwem The Gentleman w aści. Stefan Schaefer, 27 Grudnia 4. z dz. 94 800

Uczeń (nica) możliwie z ukończoną szkołą handlową ehojny (a) do pracy, uczęciwych rodziców zaraz potrzebny (a). Zgłoszenia z życiorysem i świadectwem The Gentleman w aści. Stefan Schaefer, 27 Grudnia 4. z dz. 94 800

Przedpłata na miesiąc grudzień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w składzie, strajków i t.p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lampowej 25 gr. na stronie 4-lampowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-lampowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do godz. 11. większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych); słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr. każde; dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 33-24, 33-25, 40-72, w niedziele, święta i nocą tylko 14-76, 33-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-53. - P. K. O. Poznań, nr. 200 149.